

Røde Kors
Blegdamsvej 27
2100 København Ø

Tlf. 3525 9200
info@rodekors.dk

CVR-nr.: 20 70 02 11

Hørings svar

9. februar 2021

Til
Att. Miljøministeriet
Sendt til pr. mail til mim@mim.dk og idams@mim.dk
J.nr. 2020-22977

9. februar 2021

Røde Kors' høringssvar til "Handlingsplan for cirkulær økonomi"

Røde Kors takker for muligheden for at afgive høringssvar til handlingsplan for cirkulær økonomi, som vi har læst med interesse. Herunder følger vores generelle og mere specifikke bemærkninger.

Generelle bemærkninger

Røde Kors er yderst positive over for en handlingsplan for cirkulær økonomi. Vi har tidligere ønsket et sådant initiativ, da vi mener, at en samfundsøkonomisk tilgang til virkemidler og værktøjer vil styrke og motivere den cirkulære økonomi mest muligt.

Danmark er dygtige til genbrug, blandt andet fordi vigtige aktører på genbrugsområdet succesfuldt formår at gøre genbrugelige effekter interessante for kunder. Et system, der har vist sin værdi i mange år, og som er med til at udvikle og fastholde god cirkulær økonomi i Danmark. Derfor ønsker Røde Kors, at den bredere forståelse af cirkulær økonomi integreres mere i arbejdet omkring genbrug. Regeringen har på andre områder sat fokus på partnerskaber om ambitiøse målsætninger, hvor relevante aktører bidrager på hver sin måde. Røde Kors foreslår derfor, at partnerskab og tværgående samarbejde skal være en central del af strategien i det videre arbejde med handlingsplanen om cirkulær økonomi. Som genbrugsaktør ønsker vi i høj grad at byde os til, som en del af løsningen – i stil med Kommissionens tanker "*Circular Economy Action Plan*".

Mere fokus på genbrug

Med den tidligere affaldsaftale blev der sendt et klart politisk signal om, at der skal øget fokus på genbrug i Danmark. Dette bør ligeledes afspejle sig i en cirkulær økonomi, så den ikke udelukkende har fokus på genanvendelse – men at gode rammer for genbrug også bliver en del af hovedvisionen for den cirkulære handlingsplan.

Flere genbrugsrelaterede målsætninger og indikatorer

Vi finder handlingsplanens målsætninger og indikatorer meget affaldsnære. Røde Kors mener, at der skal et øget fokus på det bredere cirkulære perspektiv. Vi foreslår derfor følgende alternative indikatorer og målsætninger:

- Det samlede salg af genbrugsgenstande, opgjort pr. borger pr. kommune, efter anvisninger fra en arbejdsgruppe i EU-regi
- Udviklingen i strømmen af nyt tøj og nye tekstiler ind i landet
- Antal m² i det offentlige rum pr. 1.000 borgere, som hver kommune har afsat til genbrugscontainere

Større rolle til den humanitære branche i planen

Vi opfordrer kraftigt til, at den humanitære branches genbrugsaktivitet får en større rolle i handlingsplanen. Genbrugsaktiviteten i Røde Kors er i høj grad med til at finansiere vores sociale aktiviteter i Danmark, og det generelle folkelige engagement i humanitært arbejde både i Danmark og i resten af verden. Dette understøttes af Dansk Industri og ISOBRO, der kan dokumentere, at den humanitære branches rolle i understøttelse af den cirkulære økonomi er langt større end genbrugspladser- og hjørner. Handlingsplanen mangler på nuværende tidspunkt nuancer i spørgsmålet om genbrug. Røde Kors står til rådighed i forhold til at bidrage med dette.

Den kommunale indsats for øget genbrug

Røde Kors støtter op omkring ISOBRO's kommentarer til den kommunale indsats for øget genbrug. Vi mener, at der skal være fair og lige konkurrence om genbrugsartikler. Derfor er det mangelfuldt, når handlingsplanen kun præsenterer optionen omkring salg af genbrugsartikler til markedspris på genbrugspladser. Genbrugspladserne følger ikke markedsprisen for de genbrugelige effekter. Vi foreslår derfor, at der tilføjes en dimension til spørgsmålet om adgang til genbrugsartikler, hvor muligheden for at kommunerne kan donere artiklerne til frivillige organisationer – en dimension, som både Ankestyrelsen og Klima-, energi- og forsyningsministeriet bakker op omkring. Dette vil være en fordel for kommunerne, dels fordi de ikke påføres en nettoudgift i forbindelse med salget og dels fordi kommunerne bør have en interesse i, at en stor del af overskuddet fra de frivillige genbrugsbutikker kanaliseres ud til sårbare borgere i kommunen via frivillige aktiviteter og andre tilbud. Dette forslag vil også indfri det politiske ønske om, at private, herunder borgere og frivillige organisationer, sikres første ret til genbrugsartiklerne.

Venlig hilsen

Anders Ladekarl
Generalsekretær

Høringssvar vedr. CØ National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Dette høringssvar er indsendt i fællesskab af fra Sønderborg Forsyning A/S, Ellegårdsvej 8, 64000 Sønderborg og Tandslet Genbrug, Pilene 1A, 6470 Sydals

I Sønderborg Forsyning er cirkulær økonomi et helt afgørende omdrejningspunkt, og en meget stor del af vores arbejde omhandler at gøre affald til ressourcer og direkte genbrug.

Derfor glæder vi os over, at man i den nationale plan for cirkulær økonomi, ønsker mere direkte genbrug samt mere oplysning om direkte genbrug og begrundelserne herfor. Der er dog en række negative konsekvenser forbundet med enkelte dele i CØ-handleplanen, så derfor har vi valgt at skrive dette høringssvar.

Omformuler initiativ 3.7.3

Vi mener, at initiativ 3.7.3 i den nuværende form og formulering vil være ødelæggende for genbrugsarbejdet i Sønderborg Kommune. Formålet med dette høringssvar er at bede jer om at ændre dette punkt, så vi får mulighed for at styre den gratis udlevering af effekter fra genbrugspladserne.

Vi ønsker med dette høringssvar, at punktet omformuleres således, at vi har frihed til at vælge, hvilken metode vi benytter til at øge mængden af affald til direkte genbrug. På den måde kan vi sikre, at metoden understøtter de lokale mål og initiativer i forhold til at understøtte f.eks. frivillighed, jobafprøvning og jobskabelse.

Gratis er ikke nødvendigvis godt!

Vores bekymring vedrørende initiativ 3.7.3 skyldes først og fremmest sidestillingen af borgere og private aktører med frivillige organisationer og kommunale genbrugsbutikker. I praksis vil det betyde, at de genstande, der bliver afleveret på vores genbrugspladser, skal stilles gratis til rådighed for borgerne. Det, mener vi, er særdeles problematisk af flere grunde.

For det første ved vi af erfaring, at muligheden for gratis at afhente genstande og materialer ofte betyder, at der kontinuerligt vil være private personer, som opholder sig på genbrugspladserne udelukkende for at få gratis ting, frem for at købe dem billigt i en af områdets mange genbrugsbutikker. Vi har tidligere oplevet, hvordan klunsningen har taget overhånd og skabt så mange konflikter, at vores genbrugsvejledere har måtte bruge store dele af deres arbejdstid på at agere politi, i stedet for at vejlede de øvrige brugere. Det vil i sidste ende betyde dårligere sortering på genbrugspladserne.

Vores erfaring viser således desværre, at "gratis" langt fra altid fremmer genbrugstanken. Når alle genanvendelige genstande er frit tilgængelige, vil mange jage det, der er – uanset om man har brug for det eller ej. Derfor mener vi ikke, at den frie tilgængelighed er vejen til mere direkte genbrug, men tværtimod kan være vejen til mere affald, fordi man ikke oplever samme ansvar for gratis ting.

Genbrugsbutikkerne er vigtige

I Sønderborg Kommune er der en lang tradition for direkte genbrug. Der er genbrugsbutikker i hele kommunen. Nogle er drevet af os, andre af foreninger, borgergrupper eller private.

Genbrugsbutikkerne i Sønderborg er vigtige. Dels er det der, man går hen, når man vil gøre et godt køb - og dels finansierer overskuddet noget, mange af os vil være kede af at undvære. Tandslet Genbrug donerer

hvert år et overskud til Julemærkehjemmet i Kollund, og hjælper dermed børn med lavt selvværd tandsletgenbrug.dk.

Nyt genbrugscenter skal danne ramme om samarbejde, arbejdsmarkedsindsats og mere direkte genbrug

Vi har planer om at lukke to af vores tre genbrugsbutikker og i stedet lave et genbrugscenter – et hus hvor alle, der går ind for direkte genbrug er inviteret inden for. Aktiviteterne skal samles på den bynære genbrugsplads, hvor vi også har vores formidlingscenter Sonforce. Centeret vil rumme formidling, genbrugsbutik, og lokaler, hvor genbrugsinteresserede kan 'gå til upcycling'. Hvis håndboldklubben, spejderne eller en skoleklasse ønsker at bygge fuglekasser af genbrugstræ, sy bæreposer af t-shirts med mere, vil der være hjælp og materialer at hente i vores genbrugscenter. Vi vil også i det omfang, de velgørende organisationer ønsker det, indgå samarbejde med dem om direkte genbrug, udbredelsen af kendskabet til områdets butikker mm.

Hos os vil vi arbejde endnu mere for at skabe meningsfulde opgaver til job-praktikanter og samfundshjælpere i tæt samarbejde med frivillige organisationer. Vi vil skabe inspirerende rammer til reparation og upcycling af affald – og dermed grobund for endnu mere direkte genbrug.

Vi giver en gang imellem ting væk gratis. Det gøres ud fra objektive kriterier. Blandt andet skal materialer og varer være til gavn for mange. Blandt andet er børnebøger givet væk til dagplejer og børneinstitutioner. Og vi arbejder på et koncept, hvor endnu flere varer og materialer, som ikke er salgbare i genbrugsbutikker, kan bruges i andre sammenhæng - f.eks. til brug for projekter i folkeskoler, foreninger eller i andre sammenhænge, hvor materialerne kommer mange til gode. Sønderborg Kommune er i gang med at renovere nogle bygninger, der skal rumme Verdensmålscenteret. Verdensmålscenteret er et formidlingscenter og et demonstratorium for bl.a. brug af genbrugsmaterialer. En del af materialerne og inventaret skal naturligvis komme fra kommunens borgere via genbrugspladserne - til gavn for mange uden at skade omsætningen i områdets mange genbrugsbutikker.

Eksistensgrundlaget forsvinder

Vi er bekymrede for, at initiativ 3.7.3 reelt vil betyde, at genbrugsbutikkerne mister hele deres eksistensgrundlag. Hvorfor skulle man betale 10 kr. for en stegepande i en genbrugsbutik, hvis man i stedet kan vente ved containeren på genbrugspladsen, indtil der bliver afleveret en pande, man kan tage gratis?

Med initiativ 3.7.3 fjernes grundlaget for både foreningsdrevne og private genbrugsbutikker samt det kommende genbrugscenter. Det vil betyde mindre direkte genbrug, der finansierer foreningers indsatser overfor samfundets udsatte, sårbare og svage. Vi vil også miste lønnede lokale arbejdspladser, ligesom vores praktikanter, flexjobbere og personer i samfundstjeneste eller jobtræning/afklaringsforløb mister en enestående mulighed for at få et nyt ståsted i livet. Kan vi ikke holde butikken kørende, kan vi heller ikke hjælpe til med at beskæftige nogle af de mennesker, der i kortere eller længere perioder har brug for en arbejdsplads, hvor de i trygge rammer kan finde sig selv.

**TEKNOLOGISK
INSTITUT**

**Miljøministeriet
Departementet**
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Teknologisk Institut
Gregersensvej 1
2630 Taastrup

Tlf. +45 72 20 20 00
info@teknologisk.dk
www.teknologisk.dk

7. februar 2021

Hørings svar fra Teknologisk Institut, Byggeri & Anlæg, til høringsudkast af Handlingsplan for cirkulær økonomi

Teknologisk Institut, Byggeri & Anlæg, takker for muligheden for at afgive høringssvar til høringssudkastet af Handlingsplan for cirkulær økonomi, som udgør Danmarks nationale affaldsforebyggelsesplan og affaldshåndteringsplan.

Vores høringssvar fokuserer på kapitlerne 6 "Bæredygtigt byggeri" og 7 "Plastik i en cirkulær økonomi". Vores generelle tilbagemelding er, at begge kapitler giver en god og grundig beskrivelse af status, gældende regler samt de problemstillinger, der er knyttet til de to områder. Vi kan nikke genkendende til alle de problemstillinger, der beskrives. Vores væsentligste kommentar er, at det ville have været hensigtsmæssigt med flere nye initiativer til at sikre omstillingen fra en lineær til en mere cirkulær økonomi.

I nedenstående følger vores mere specifikke kommentarer til de to kapitler.

Kommentarer til Kap. 6. Bæredygtigt byggeri

Som det også fremgår af høringssudkastet, er bygge- og anlægssektoren en af de sektorer, som har det største potentiale ved omstilling til en mere cirkulær økonomi. Bygge- og anlægsbranchen har et stort materialeforbrug i form af både mineralske og ikke-mineralske råstoffer, og branchen genererer derfor også en stor mængde affald, både ved opførelse, renovering og nedrivning. Det giver derfor god mening – som det også gøres i høringssudkastet - at se på alle byggeriets livscyklusfaser, hvis sektoren skal gøres mere cirkulær, og miljøbelastningen reduceres.

6.1 Materialeforbrug i bygge- og anlægssektoren

Der fokuseres på de store mængder mineralske råstoffer, der anvendes i bygge- og anlægssektoren, herunder at der er forskel på kvaliteten af råstofferne. Som initiativ refereres til Vejdirektoratets arbejde med at klargøre "VejLCA" til dansk brug ("*Livscyklusberegninger og reduceret brug af virgine råstoffer til anlæg af veje*"). Det vil have været hensigtsmæssigt med flere initiativer knyttet til at afdække behovet for og håndteringen af de rette kvaliteter. Ved opgravning af veje håndteres de forskellige vejlag typisk ens (køres væk til opfyldningsfaciliteter), og nye materialer tilføres. Et muligt initiativ kunne

være rettet mod at understøtte muligheden for at genbruge fx opgravet stabilt grus, som ofte findes i store mængder i vejbyggeri men bortskaffes, fordi det betragtes som den nemmeste og billigste løsning.

Træ og andre biobaserede materialer fremhæves i høringsudkastet som potentielle løsninger på behovet for at reducere forbruget af ikke-fornybare ressourcer. På trods af, at træ er en fornybar ressource, bør man være opmærksom på, at det også er en begrænset ressource, og det samme gælder for det areal, der anvendes til at dyrke træ og andre biobaserede materialer. Det betyder, at mere anvendelse af træ i byggeriet, kan medføre, at det ikke er tilgængeligt for andre anvendelser, og dermed har det afledte effekter at øge anvendelsen af træ i byggeriet.

Specifikke kommentar

s. 139, midt. Der står, at "sammenlignet med betonbyggeri er træbyggeri typisk lettere (i vægt) bl.a. grundet et spinklere fundament og hurtige byggetider". Det er uklart, hvordan (og hvorfor) byggetiderne påvirker vægten. Det bør uddybes.

s. 140, øverst. Det fremgår af teksten, at der er "vurderet store potentielle CO₂-besparelser ved at konvertere traditionelle løsninger som tegl, stål og beton til træ og træbaserede produkter". Dette udsagn bør nuanceres (og som minimum bør der angives en reference), da en potentiel besparelse afhænger af en række forskellige faktorer.

6.2 Bygningsdesign og opførelse

Dette afsnit har fokus på vigtigheden af at anvende et langsigtet perspektiv, idet bygninger sammenlignet med andre varer, vi anskaffer os, har en meget lang levetid. Det er derfor fornuftigt at have fokus på totaløkonomi og anvende livscyklusvurderinger til at vurdere bygningens miljøaftryk, og implementeringen af den frivillige bæredygtighedsklasse i bygningsreglementet, må forventes at fremme dette fokus. Det er samtidigt vores erfaring, at det er komplekst at gøre opførelsen af en bygning mere cirkulær: hvordan får man mest effektivt sikret fx mere genanvendelse og genbrug af materialer i en bygning, hvornår giver det mening/ikke mening, hvad skal man være opmærksom på, etc.? Videncenter for Cirkulær Økonomi i Byggeriet, som Miljøministeriet bidrager til finansiering af, er en væsentlig kilde til information, men det kunne være ønskeligt med flere (nye) initiativer, der kunne bidrage til at fjerne de barrierer, der på nuværende tidspunkt er en hindring for opførelse af bygninger med et lavt ressource- og miljøaftryk.

6.3 Renovering og vedligeholdelse af bygningsmassen

Der fokuseres i afsnittet om renovering særligt på de klimagevinster, der er forbundet med at (energi)renovere, og det giver naturligvis også god mening, da der i mange tilfælde kan spares energi. Hvorvidt en energirenovering er forbundet med reducerede CO₂-udledninger, afhænger af en række faktorer, som fx energirenoveringstiltaget, bygningens stand, og den indlejrede energi i de materialer,

der anvendes. Det ville derfor have været hensigtsmæssigt med initiativer, der fremmede anvendelsen af livscyklusbetragtninger i forhold til energirenoveringer. Det samme gælder i forhold til håndteringen af det affald, der opstår, når en bygning renoveres. Hvad bør man særligt være opmærksom på, hvilke problematiske stoffer der kan være i affaldet, og hvordan man sikrer, at affaldet håndteres miljø- og ressourcemæssigt forsvarligt?

6.4 Bedre håndtering af bygge- og anlægsaffald

Som der redegøres for i dette afsnit, er der en lang række problemstillinger forbundet med at sikre en miljømæssig forsvarlig håndtering af bygge- og anlægsaffald. Bygninger skal nedrives på en sådan måde, at de affaldsstrømme der opstår ved nedrivningen kan indgå i nye materialer – men uden at recirkulere de farlige stoffer, der ofte findes i visse dele af byggeaffaldet. Det kræver indsatser i form af krav om fx selektiv nedrivning, sporbarhed og klare regler. Der er også behov for grænseværdier for problematiske stoffer i beton og tegl, så kommuner og virksomheder har en reel mulighed for at vurdere, hvornår byggeaffald kan betragtes som uforurennet, og dermed kan anvende det under sikre forhold. Der har de seneste år pågået et stort arbejde i Miljøstyrelsen i forhold til at få afdækket faststofniveauer såvel som koncentrationen af udvaskede stoffer i affald af nedknust tegl og beton, og det er positivt, at denne viden nu skal bruges til at fastsætte nationale grænseværdier i forhold til nyttiggørelsesmuligheder for disse to materialer. En opdatering af asfaltcirkulæret har også været efterspurgt i mange år, så det er hensigtsmæssigt, at et af initiativerne handler om at få dette gamle cirkulære opdateret.

Specifik kommentar

s. 148, nederst. Under beskrivelsen af initiativet om krav om standardiserede nedrivningsplaner fremgår, at formålet er at sikre, "at værdifulde materialer i højere grad end i dag genbruges og genanvendes, før de nyttiggøres som fx fyld under veje eller i støjvolde". Hvis der her refereres til beton, bør det præciseres, at nedknust beton ikke anvendes som fyld, men som ubunde bærelag. Nedknust beton opfylder dermed en funktion, og dens anvendelse erstatter primære råstoffer som sand og grus. Netop anvendelse af beton som eksempel på et materiale, hvis behandling bør komme højere op i affaldshierarkiet, er lidt uhensigtsmæssig, da anvendelse af nedknust beton som tilslag i ny beton i et livscyklusperspektiv ikke adskiller sig fra at nyttiggøre betonen, da det i begge tilfælde oftest vil være sand og grus, der erstattes. Det er først, hvis betonen er af sådan en kvalitet, at den kan erstatte granit, at genanvendelse er en miljømæssig fordel (i form af lavere CO₂-udledninger).

Kommentarer til Kap. 7. Plastik i en cirkulær økonomi

Plast er et kompliceret materiale i forhold til cirkulær økonomi, da der findes mange forskellige plasttyper, og selv inden for samme plasttype kan der være store forskelle grundet de forskellige tilsætningsstoffer i plasten. Vores kommentarer til dette kapitel er rettet mod de beskrivelser og initiativer, der vedrører plast fra bygge- og anlægssektoren.

Det er positivt, at høringsudkastet adresserer, at der i bygninger findes forholdsvis store plastmængder, da disse oftest overses grundet de mere fremtrædende materialer som beton, tegl og træ. Også i anlægsbranchen findes der store mængder "skjult" plast, fx i varmerør og vandrør. Genanvendelsesprocenten er lav, idet kun små mængder udsorteres (ca. 8.000 tons i 2019), men det er netop ikke ensbetydende med, at der ikke genereres plastaffald i bygge- og anlægsbranchen. Både ved nybyg, reovering og nedrivning genereres der plastaffald, men da det ofte er i forholdsvis små mængder grundet plasts lave vægtfylde, kan det være svært at finde aftagere til plasten. Et sektorsamarbejde inden for byggeri, hvor parterne skal have fokus på at realisere potentialerne for mere genbrug og genanvendelse af plast igennem samarbejde i værdikæden, hilses derfor velkomment. Der kan dog blive brug for flere initiativer, hvis målsætningen om, at bygge- og anlægssektoren skal udsortere 25 % plast til genanvendelse i 2025 og 75 % i 2030 skal opfyldes.

Med venlig hilsen

Thilde Fruergaard Astrup

Seniorkonsulent, ph.d., Byggeri & Anlæg

M: +45 72 20 12 85

E: thas@teknologisk.dk

HØRINGSSVAR TIL

HANDLINGSPLAN FOR CIRKULÆR ØKONOMI

TEKSTILREVOLUTIONEN

Tekstilpolitisk tænketank

Til
Miljøministeriet
v/Ida Marie Sandvik
1216 København

Fra
Tænk tanken Tekstilrevolutionen
v/Markus Louie Fogde Hatting
2200 København

08.02.2021

INDHOLD

HVAD HANDLER DETTE OM?	4
INDLEDNING	5
BEGREBSAFKLARING	6
INDSPIL TIL HANDLINGSPLAN	7
INDFØR UDVIDET PRODUCENTANSVAR (EPR)	7
INDFØR RET TIL REPARATIONER	9
STYRK GENBRUGSSYSTEMER	10
HÅNDHÆV GREENWASHING	11
FORSLAG TIL NYE TILTAG	13
STØT GRØNNE INITIATIVER	13
FREM TRANSPARENS I PRODUKTIONEN	14
INDFØR STANDARDER FOR HOLDBARHED	15
INVESTER I FOLKEOPLYSNING	16
INDFØR NATIONAL KEMIKALIESKAT FOR TEKSTILER	16
FREM PARTNERSKABER MELLE MINDRE BRANDS OG INDSAMLERE	17
DYRK CIRKULÆRE SYMBIOSER	18
KONKLUSION	19
KILDER	20

HVAD HANDLER DETTE OM?

I Juni 2020 vedtog regeringen sammen med et bredt flertal en aftale om en Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi. Visionen for aftalen er en klimaneutral affaldssektor i 2030, som bunder i en generel omstilling til cirkulær økonomi. Derfor har Miljøministeriet udarbejdet et udkast til en "National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032". Dette udkast blev i december 2020 sat til høring, hvorpå relevante parter opfordres til at komme med bidrag der kan kvalificere handlingsplanen.

Handlingsplan for cirkulær økonomi gælder for 2020-2032 og er Danmarks nationale plan for forebyggelse og for håndtering af affald i dette årti. Planen har til hensigt at sikre udviklingen af cirkulære løsninger, der kan reducere forbruget af naturressourcer og dermed bruge eksisterende materialer. Høringsudkastet lægger derudover op til at afkoble økonomisk vækst og forbruget af naturressourcer. De tiltag, som Handlingsplanen er med til at tilvejebringe, skal desuden hjælpe til at cirkulær økonomi fremover, i endnu højere grad end i dag, skal være en "bæredygtig" vækstmotor for Danmarks næste grønne erhvervseventyr.

Regeringen og aftalepartierne bag handlingsplanen kom med tre overordnede visioner:

- Affaldskurven skal knækkes – mindre affald, mindre spild og mere genbrug. Det skal bl.a. ske ved, at Danmark får kvantitative reduktionsmål i forbindelse med fastsættelsen af sådanne mål i EU
- Affaldssektoren skal være klimaneutral i 2030
- Udsortering af 80 pct. dansk plastik fra forbrændingen i 2030

INDLEDNING

Overproduktion og pre-consumer waste er et gevaldigt problem i tekstilbranchen, og enorme ressourcer går til spilde ved afbrænding af tøj. En rapport af [Miljøstyrelsen fra 2018](#), viser at der i 2016 blev importeret 85.460 tons tekstiler til Danmark, hvilket tilsvarende et forbrug på 13 kg tekstiler per person på et år. Samtidig viser rapporten, at vi i Danmark smider 57.500 tons tekstiler ud, hvoraf kun 4.100 tons bliver genanvendt. Endvidere viser Forbrugerrådet Tænk, at [danske producenter smider ca. 677 tons tøj ud](#), tilsvarende 3 millioner t-shirts, hvert år. Samtidig viser en [dansk Ph.D afhandling](#), at omkring 65% af tøj fundet i affaldscontainere kunne have været brugt.

Vores holdning er at der skal være et endnu større fokus på proportionerne. Der er ingen tvivl om, at det største potentiale, fra et klima og miljø synspunkt, ligger i at håndtere det enorme overforbrug. Som det er nu, findes der ikke fiber-til-fiber genanvendelse på industri-skala. Selv hvis eller når det kommer, vil det stadig kræve ressourcer i processen. Med en stadig stigende mængde produktion af fibre på verdensplan, er overforbruget uden tvivl den største barriere for cirkulær økonomi. Derfor skal initiativer, der adresserer dette, vægtes højere end de initiativer, der skaber bedre måder at bruge affaldet på.

Samtidig er der et stort behov for at skabe incitamenter for holdbare cirkulære forretningsmodeller, der håndterer det affald, der bliver afledt af forbruget. I dette dokument kommer vi med anbefalinger og indspil til en række processer og stadier i kæden. Dog er det væsentligt for os at pointere, at nogle faser har langt større potentiale til at skabe cirkulære forandringer, end andre.

Indførelsen af udvidet producentansvar (EPR) et initiativ i den rigtige retning. EPR pålægger producenterne ansvar for de produkter, de sætter i verden - også efter forbrugsfasen. EPR vil have stor indflydelse på reduktionen af affald, da det skaber finansielle incitamenter for virksomheder at forurene mindre og samtidig designe efter at forlænge produkternes levetid. Det vil støtte op om Danmarks ambitioner om at komme i mål med sortering af tekstilaffald, som skal starte i 2022. Læs mere om EPR på side 7.

BEGREBSAFKLARING

Hvad menes med "bæredygtighed"?

Noget er bæredygtigt, når det kan bære sig selv. Det er derfor et ord, man kan anvende, når man taler om systemer. Systemer kan være bæredygtige og dermed "kunne bære sig selv" ubegrænset. Aktører inde i systemet kan ikke være bæredygtige, og det kan produkter heller ikke. Ligeledes kan disse aktører, og hertil de processer, de bidrager med i systemet, heller ikke være "mere bæredygtige" end et andet alternativ.

Hvad menes med "grøn"?

Vi mener, at "grøn" refererer til den miljø- og klimamæssige del af bæredygtighed. Den grønne omstilling refererer til overgangen til miljø- og klimamæssig neutralitet i vores samfund, som system, for at indikere at et produkt eller en produktion kan have et mindre negativt aftryk på det omkringliggende miljø, klima etc.

Hvad menes med "aftryk"?

I stedet snakker vi om 'aftryk på verden'. Man kan som virksomhed eller produkt for eksempel have et mindre negativt aftryk eller et større positivt aftryk på verden end et andet alternativ inden for en parameter.

En forretningsmodel eller en handling har i sig selv ikke noget aftryk - men udfaldet har. Dermed har resultatet af for eksempel levetidsforlængende forretningsmodeller et mindre negativt aftryk på miljøet omkring produktionen af tøj, end resultatet af konventionelle modeller.

Når vi derimod taler om, at en process er bedre end den konventionelle, bruger vi her udtrykket "skånsom" eller "mere skånsom". Dette er for at italesætte, at det ikke har et positivt, men et mindre negativt aftryk på verden.

INDSPIL TIL HANDLINGSPLANEN

I det følgende vil man finde Tænketanken Tekstilrevolutionens indspil til emner, der allerede adresseres i *Handlingsplan for Cirkulær Økonomi*.

INDFØR UDVIDET PRODUCENTANSVAR (EPR)

Hvad

Én måde at skabe incitamenter for at drive en mindre ressourcekrævende virksomhed er at gøre det økonomisk attraktivt. Dette kan gøres ved strategisk at placere afgifter, for eksempel på brugen af nye ressourcer. I tekstilindustrien kunne dette være at lægge en afgift på *virgin fibres*.

Udvidet producentansvar gør producenten ansvarlig for et produkt, også efter produktet er solgt og brugt; det bliver producentens økonomiske ansvar at håndtere produktet, når det ikke skal bruges længere. En sådan lovgivning stiller dermed krav til producenters designfase, hvor 80 pct. af miljøbelastningen beslutes¹. Det kan gøres gennem afgiftsordninger på produkter, som produceres eller sælges. Afgifterne skaber incitament til at ændre på f.eks. fibersammensætningen eller forretningsmodellen.

Implementeringen af EPR vil gøre det mere attraktivt at overgå til cirkulære forretningsmodeller, der fremmer, at brugere bruger deres tøj i længere tid. Disse forretningsmodeller har en bedre indtjening per stykke vare solgt, og dermed skal producenterne betale en mindre del af deres indtjening i afgift.

Modellen for udvidet producentansvar kan være skruet sådan sammen, at der pålægges en afgift på de stykker tøj, der bliver solgt, og fratrukket dem, der bliver samlet ind. Dette giver brandet incitament til at tage sine produkter tilbage - og dermed også til at producere på en måde, så tøjet har genbrugs- eller genanvendelsesværdi, når det kommer retur.

1 Miljøministeriet 2020, Høringsudkast af *Handlingsplan for Cirkulær Økonomi*

Eksempel fra Frankrig

Udvidet producentansvar på tekstiler og sko har med succes været implementeret i Frankrig siden 2007. Her pålægges hvert stykke solgt tekstil en afgift, baseret på dets størrelse. Denne afgift betaler for indsamling, transport og behandling af brugte tekstiler. Derudover går en del til innovation og udvikling af bedre løsninger for genanvendelse. Brands får rabat på afgiften på de solgte tekstiler, såfremt de er produceret med genanvendte fibre. Den konkrete rabat afhænger af, om der er tale om *Pre- eller Post-Consumer* tekstil (dvs. om de genanvendte fibre har været brugt af forbrugere, eller om de er genanvendte fra tidligere stadier i produktionen, fx afklip). Det viser sig, at lovgivningen har bidraget til en tredobling af stigningen i indsamlings- og genanvendelsesgraden for tekstilvarer. Dertil har det skabt øget samarbejde mellem aktører.

Vores holdning

Vores holdning er at der skal indføres udvidet producentansvar for tekstiler, og vi ser det som et af de vigtigste tiltag for at reducere tekstilaffald.

I *Handlingsplanen for cirkulær økonomi* bliver der beskrevet udvidet producentansvar for bl.a. elektronik, batterier og emballage, men ikke for tekstil. Vi ser, at et udvidet producentansvar på tekstilområdet ville kunne have et positivt aftryk, både miljø- og klimamæssigt, da det ville skabe incitament for brands til at implementere mindre ressourcekrævende forretningsmodeller. Ved at skabe en afgift på hvert stykke produceret tøj opstår der en økonomisk fordel for de virksomheder, der lejer tøj ud, sælger tøj flere gange (som genbrug), laver holdbare produkter og tilbyder reparation.

EPR bør derfor udvides til tekstiler. Frankrig, og snart Sverige samt Holland, sætter allerede et eksempel. I Sverige træder en ny lov om udvidet producentansvar i kraft fra d. 1. januar 2022. Også i Holland og Storbritannien er man ved at overveje indførelsen af dette initiativ.

Vores anbefaling

Der skal indføres dansk lovgivning på udvidet producentansvar for tekstilområdet. De penge, der kommer fra afgiftsordningen, bør bruges på at videreudvikle teknologier, der kan styrke markedet for genanvendte tekstiler, herunder forskning og innovationsarbejde rettet mod initiativer med stor

skalerbarhed.

Et brand vil kunne undsige sig denne afgiftsordning, hvis det selv står for indsamling af egne varer. Denne indsamling skal dokumenteres og godkendes af myndighederne for at sikre, at det indsamlede tekstil bliver behandlet forsvarligt. En ordning som denne vil give flere af de store brands et incitament til at undersøge, hvordan genanvendte fibre kan bruges og dermed sætte forbruget af virgine materialer ned. Dette vil også gøre mere levetidsforlængende forretningsmodeller, som leje- og leasing modeller, mere attraktive, da ingen eller færre produkter skal sælges for at få samme indtægt.

INDFØR RET TIL REPARATIONER

Hvad

Reparationer bliver nævnt som et element i den cirkulære økonomi for at forlænge levetiden af et produkt og dermed udskyde produktionen af et nyt tilsvarende produkt - derved reduceres aftrykket på klimaet og miljøet. Det bliver nævnt i *Handlingsplanen for cirkulær økonomi*, at der i løbet af de sidste 20 år i Danmark er blevet brugt færre penge på reparationer af varer².

Vores holdning

I *Handlingsplanen for cirkulær økonomi* står der, at regeringen støtter op om, at EU-Kommissionen tager initiativ til at indføre 'retten til reparation' på elektroniske produkter (s.11). Vi mener at dette også skal indføres på tekstiler. I denne forbindelse er det værd at nævne fremgangen for det [svenske firma Repamera](#), der tilbyder reparationer på tøj gennem bestillinger på nettet. Et fåtal af brands, som [Houdini](#) og [H&M](#), samt konceptbutikken Res Res, har indført reparationservices. Sådanne initiativer skal der støttes op om.

For at et stykke tøj bliver repareret, er det afgørende, at det er økonomisk muligt for forbrugeren. Vi ser et behov for at gøre reparation attraktivt for forbrugere såsom virksomheder. Dette bør ske gennem økonomiske tiltag og ved at udbrede kendskabet til reparationer og den medfølgende klimagevinst gennem den almene samfundsdebat. Dette er essentielt for at gøre reparation let tilgængelige og til en sædvane. Reparationer skal i høj grad italesættes som en miljøvenlig handling.

2 fra omkring 1200 kr/år pr husstand i 1994 til lidt under 500 kroner kr/år pr husstand i 2016

En lav pris på nye varer, gør at der i lavere grad bliver repareret. Prisen for de nyproducerede varer afspejler ikke den samfundsmæssige pris i for eksempel ressourceforbrug eller udledning af drivhusgasser etc.

Vores anbefaling

Danmark skal presse på i EU for at få indført ret til reparation på tekstiler. Ligesom Sverige skal Danmark indføre moms- og afgiftsfritagelser på reparationer for at gøre det mere økonomisk attraktivt. I Sverige så man en generel stigning i reparationer efter ændringen af moms- og afgifter på reparation. I forlængelse af dette skal ændringen være tydeligt kommunikeret i samfundet, så borgerne i højere grad rækker ud efter en reparationsløsning end et nyt produkt. Denne løsning vil virke endnu bedre i kombination med initiativer, der fremmer at prisen på varer i højere grad kommer til at afspejle de samfundsmæssige omkostninger. Dette vil eksempelvis være EPR.

STYRK GENBRUGSSYSTEMER

Hvad

I *Handlingsplanen for cirkulær økonomi* bliver det understreget, at affaldskurven skal knækkes. Samtidigt bliver "mere genbrug" nævnt generelt og i forbindelse med specifikke fraktioner, herunder plastik og batterier. Tekstil bliver ikke nævnt i denne sammenhæng.

Rigtig meget tøj, der godt kunne have været brugt, bliver smidt ud som affald, og rigtig meget genbrugstøj bliver sendt ud af Danmark til en uvis skæbne. Ca 15.280 tons tekstil fra husholdninger i Danmark bliver hvert år sendt til genbrug uden for landets grænser (Miljøstyrelsen 2018). Dette kan vi udnytte bedre ved at støtte mere agile genbrugssystemer.

Vores holdning

Vores holdning er, at der skal investeres i genbrugssystemer, der gør genbrug lettere og mere tilgængeligt. Der findes allerede initiativer for at sætte genbrugstøj på en webshop - her kan f.eks. Secondtots nævnes. Vores holdning er, at dette skal styrkes.

Derudover er der behov for transparens i affaldshåndteringen af tekstiler. Øget gennemsigtighed, om hvordan og hvor meget tekstilaffald der håndteres i Danmark, vil kunne bidrage til at oplyse forbrugere om konsekvenserne

af deres forbrug og dermed være affaldsforebyggende.

Vores anbefaling

Skab flere puljer, der gør det muligt for ressourcebesparende initiativer at få hjælp til at blive skaleret.

Frem partnerskaber mellem mindre brands og indsamlere. Læs mere om det på side 17.

Øge transparens i håndteringen og mængden af tekstilaffald gennem kam-pagner og folkeoplysning. Læs mere på side 14 og side 16.

HÅNDHÆV GREENWASHING BEGREBET

Hvad

I Høringsudkastet fremgår det, at regeringen arbejder for, at det bliver nemmere for forbrugerne at træffe valg, der er bedre for verden, herunder at forbrugerne ikke bliver vildledt gennem 'greenwashing', hvor virksomheder markedsfører produkter med miljøfordele, som de ikke har.

Vores holdning

Som en tænketank, der blandt andet arbejder for at oplyse forbrugere til bedre valg, mener vi, at der mangler fokus på, hvordan og hvornår "bæredygtighed" må kommunikeres. Progressive og svage miljøinitiativer har det nemlig med at smelte sammen i en stor gruppe, når de af brands og forhandlere markedsføres under det udefinerede begreb "bæredygtighed". Herved er der risiko for at svage initiativer belønnes, og progressive initiativer mister troværdighed.

Vores anbefaling

Der er brug for at bæredygtighedsbegrebet og tilsvarende vendinger som "grøn", "cirkulær" mv. bliver defineret bedre for ikke fejlagtigt at give indtrykket af, at et produkt har en neutral påvirkning på verden, når dette ikke er tilfældet. Dette er relevant i forhold til den offentlige debat og diskurs generelt fordi at et indtryk af, at produkter, initiativer mv. er "bæredygtige", og dermed ikke har en negativ påvirkning på verden, kan føre til øget forbrug. Derudover er der et behov for at være mere præcis i sprogbrugen for at undgå misforståelser. Dette er aktuelt både i den offentlige diskurs, men også i pressemeddelelser, offentlige udtalelser og officielle dokumenter - som for eksempel *Handlingsplanen for cirkulær økonomi*.

Greenwashing

I 2007 udgav TerraChoice en rapport der beskriver "The six sins of Greenwashing"

1. Løgn; ved at præsentere information, der får produktion af et produkt til at opfattes som værende skånsomt eller have et positiv aftryk på verden, når det ikke er sandt.
2. Uklarheder; ved forsætlig at være uspecifik omkring ens værdikæde, produktionsprocesser og materialer.
3. Falske miljøetiketter; ved at give et produkt med et negativt aftryk en miljøetiket, der hentyder, at man som kunde "gør noget godt" ved at købe det.
4. Irrelevant information; ved at påstå at man undgår materialer eller processer, der er irrelevante for produktionen eller der er ulovlige.
5. Halve sandheder; ved at antyde at et produkt er "bæredygtigt" blot på grund af én eller nogle få skånsomme elementer eller processer i produktion.
6. Uverificerbare påstande; ved at præsentere påstande om en "grøn" produktion, der ikke hverken kan bevises eller modbevises.

Der er et behov for bedre kommunikation til virksomheder omkring reglerne for brugen af disse begreber. Herudover er der brug for stærkere håndhævelse af greenwashing, altså falsk markedsføring (omend utilsigtet) og brugen af ord som "bæredygtig" og "grøn" i forbindelse med produkter. Enkelte elementer vil være relevante at aktualisere i forbindelse med lovgivning af markedsføring. En af disse, vil være tydeligheden omkring produkter af genanvendte materialer. Her vil det være relevant, om det genanvendte materiale stammer fra *pre-* eller *post-consumer* affald.

Der skal præciseres hvad der er vildledende markedsføring, så dette bedre kan håndhæves. Hvis man som forbruger kan se, at virksomheder, der overtræder denne lovgivning bliver irettesat, bliver det også lettere at stole på de virksomheder, der retmæssigt påstår at producere skånsomt for mennesker og natur.

STØT GRØNNE INITIATIVER

Hvad

Handlingsplanen for cirkulær økonomi nævner at der er fokus på puljer, der bidrager til den grønne omstilling, herunder [Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram](#) (MUDP) og [Grøn Cirkulær Omstilling](#) (GCO). Dette hjælper aktører, der gerne vil længere i den grønne retning.

Vores holdning

Det er godt med puljer til grøn omstilling. I de eksisterende puljer, der giver virksomheder muligheder for at få refunderet udgifter til konsulenttydelser, mener vi, at der er fokus på at flytte virksomheder med højt aftryk længere i en grøn retning. Vores holdning er at det ville være oplagt at åbne op for at virksomheder, der allerede peger i en grøn retning, kan få mulighed for at deltage i disse programmer for at skabe økonomisk og miljømæssigt appellerende cases, som kan inspirere til bredere forandring.

Vi mener også, at man skal tage sig i agt for at komme til at arbejde i siloer. Der er en fordel i at fremme samarbejde på tværs af brancher for at finde symbioser. Læs mere om cirkulære symbioser på side 18.

Vores anbefaling

At inkludere midler til organisationer og virksomheder, der er grønne og vil blive endnu grønnere, og som dermed ikke kun sætter et eksempel for branchen, men også driver udviklingen frem.

FORSLAG TIL NYE TILTAG

De følgende punkter er Tænketanken Tekstilrevolutionens holdninger og anbefalinger, til hvad der bør tages højde for i udviklingen af *Handlingsplanen for Cirkulær Økonomi* på området for tekstiler.

FREM TRANSPARENS I PRODUKTIONEN

Hvad

Transparens i produktionsprocesserne er et godt fundament for at give forbrugere mulighed for at træffe bedre valg når de køber tekstiler. Dette er en selvfølge i fødevarerindustrien, hvor ernæringsoversigten giver forbrugere mulighed for at vælge mere bevidst.

Varedeklarationerne i fødevarerindustrien kunne udvides til tekstilområdet, så forbrugeren får mere specifik information omkring produktionskæden og hvilke materialer, der bruges i produktionen af den givne vare.

Vores holdning

Med dette som værktøj vil civilsamfundet, NGO'er osv. kunne pege på specifikke sider af tekstilproduktionen, som man som forbruger bør undgå at støtte og dermed give forbrugerne mulighed for at støtte en renere produktion. Dette er sket i for eksempel fødevarerindustrien, hvor kampagner og oplysning har givet forbrugere mulighed for at gå uden om produkter, der indeholder sukker præsenteret som glukose eller produkter, der indeholder palmeolie.

Gennemsigtighed er et vigtigt værktøj til at skabe ansvarlige virksomheder og mere bevidste forbrugere. I takt med at flere bliver opmærksomme på hvilke forhold, der gør sig gældende i produktionen af tøj, jo større et incitament har forbrugere til at træffe mere bæredygtige beslutninger, der har et lavere negativt aftryk, og jo større incitament har brands til at vælge mere ansvarlige leverandører. En mulighed er at indføre en udvidelse af reglerne for information på care labels (lille mærke på tøjet, der f.eks. fortæller om tøjet må stryges osv.).

Som det er nu, skal det oplyses, hvor den mest betydningsfulde del af produktionen har fundet sted. For eksempel kunne det være, hvor en beklædningsdel er samlet, men ikke hvor råvarerne kommer fra, hvor tråden er blevet spundet og hvor der er blevet tilført detaljer som knapper og lynlåse.

Derudover er der i dag kun krav om, at virksomheder skal oplyse fibersammensætningen, der er anvendt i produktionen til trods for, at tekstiler går igennem flere kemiske og mekaniske behandlingsfaser. At angive denne information på tøjets care label ville give større indsigt i brandets faktiske leverandørkæde og ikke kun det seneste stop inden butikken, det bliver solgt i.

Vores anbefaling

Øget transparens i produktionen kan tydeliggøres ved at gøre det lovpligtigt at oplyse om hvilke byer eller fabrikker, der har håndteret produkterne. Endvidere vil virksomheder skulle oplyse hvilke kemikalier og eventuelle overfladebehandlinger, der anvendes i produktionen af det færdige produkt.

INDFØR STANDARDER FOR HOLDBARHED

Hvad

Tøjets holdbarhed er tæt koblet til mængden af tekstilaffald. Det giver derfor mening at styrke holdbarheden af tøj, for at reducere tekstilaffald. Og for at det skal være et incitament for brands, skal der måles på holdbarhed.

Vores holdning

For at ændre den nuværende produktion af tøj med lav holdbarhed skal der skabes lovgivning eller incitament, der giver salg af holdbare produkter, en økonomisk fordel. Derudover vil standarder bidrage til at oplyse forbrugerne til at købe produkter, der har et lavere negativt aftryk i tråd med vores anbefaling om at fremme transparens i industrien på side 14.

Vores anbefaling

Der skal anbefales brands at indføre en cost per use pris på tekstiler.

Vi kommer ikke udenom, at pris er en vigtig faktor. En cost-per-use pris, som er inspireret af den kilopris, vi ser på fødevarer i supermarkedet, vil kunne hjælpe forbrugeren med at træffe en veloplyst beslutning. Denne pris skal stå i forbindelse med tøjets holdbarhed og på den måde give en idé om hvor meget slid og hvor mange vaske det kan holde til. En høj cost-per-use pris vil dermed indikere, at det givne stykke tøj ikke holder ligeså længe som det med den lave cost-per-use. At kræve at forbrugeren får reelle oplysninger om tøjets værdi har stort potentiale for at fremme gennemsigtighed i tekstilindustrien.

INVESTER I FOLKEOPLYSNING

Hvad

Borgerne og deres adfærd spiller en afgørende rolle på flere måder i forhold til at skabe mere cirkularitet i tekstilindustrien. Tæt på 90% af det tekstilaffald, der bliver skabt i Danmark, kommer fra husstande. Hvis vi skal sætte større krav til, at tekstilaffald bliver sorteret fra genbrugeligt tøj, er det vigtigt, at der bliver taget initiativer for at uddanne borgere i dette.

Vores holdning

Det største problem i forhold til tekstilindustriens aftryk er det store overforbrug. At uddanne borgere til i højere grad at passe på deres tøj, reparere det og købe genbrug vil være afgørende for, at mængden af affald reduceres, og at færre ressourcer overbelastes.

Vores anbefalinger

Tøj og tekstiler skal integreres i skoleundervisningen.

I velfærdssamfundet Danmark har vi et uddannelsessystem af høj kvalitet, der sikrer folkets almene vidensgrundlag. Undervisningen i den danske skole skal bidrage til at løfte folkets viden om produktion og forbrug af tekstiler samt tekstilaffaldshåndtering, reparation og vedligeholdelse gennem grundskolen, ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser.

Stærk kommunikation af sorteringssystemer

Det kan være forvirrende for forbrugeren at vide, hvordan de skal sortere deres tekstilaffald. Det er derfor vigtigt at gøre denne information let tilgængelig og forståelig. Kommunens arbejde skal dermed støttes gennem afsætning af midler til kommunikationskampagner og skiltning.

INDFØR NATIONAL KEMIKALIESKAT FOR TEKSTILER

Hvad

Der anvendes store mængder kemikalier i produktionen af tekstiler, og det har et enormt aftryk på naturen og mennesker. Trods den øgede udbredelse af certificeringer og lovgivninger som for eksempel EU Blomsten, Svanemærket og REACH regulationer (EU's kemikalielovgivning), indeholder meget af

tøjet, der sælges i butikkerne i dag stadig kemikalier. Kemikalierne kan være sundhedsskadelige både for dem, der arbejder med tøjet i industrien, dem der befinder sig i produktionens lokalsamfund, økosystemet og dem, der bærer tøjet, når det er blevet et færdigt produkt.

Vores holdning

Der skal indsættes et økonomisk incitament til at sænke brugen af kemikalier i tekstilindustrien. I ambitionen om at øge de offentlige finanser og reducere brugen af farlige kemikalier i tøj, foreslår den svenske regering en lov om at indføre en kemikalieskat på tekstiler og sko, der importeres til Sverige. Der er mulighed for op til 95% rabat på skatten, hvis man undgår farlige kemikalier. Den foreslåede lovgivning skal træde i kraft i april 2021.

Vores anbefaling

Samme type ordning bør indføres i Danmark. For at opnå det bedste resultat, giver det mening at indgå i dialog med Danmarks nabo.

FREM PARTNERSKABER MELLEM MINDRE BRANDS OG INDSAMLERE

Hvad

Flere virksomheder indfører take-back ordninger. Her tilbyder indsamlere, som [I:CO](#), afhentning af tøj fra brands og leverandører, der har en så høj minimumsmængde, at kun større brands kan lave aftaler med dem. Det lader ikke, til at der findes indsamlere, der håndterer mindre mængder affald som gør det muligt for mindre brands med lavere omsætning og færre produktioner. Dette forårsager, at mindre brands ikke kan lave logistisk rentable take-back ordninger, hvilket er en stor barriere for at få tøj til at skabe værdi efter brugsfasen.

Vores holdning

Det skal ikke være nødvendigt eller fordelagtigt at have større mængder overskudstøj for at kunne lave aftaler om afhentning.

Vores anbefaling

Der skal fremmes og styrkes samarbejder mellem indsamlere og brands, sådan at aftaler mellem de respektive aktører laves uafhængigt af mængden af

tekstiler, der skal afhentes. Vi anbefaler regeringen at tilbyde økonomisk støtte til SMV'er, der implementerer take-back ordninger for at gøre dette mere rentabelt. Brandets håndtering af de indleverede produkter skal naturligvis leve op til en række krav for relevant og værdiskabende håndtering.

DYRK CIRKULÆRE SYMBIOSER

Hvad

Cirkulære symbioser handler om at skabe ressourcemæssige samarbejder med andre fabrikker, industrier og brancher. Det er at sørge for at overskudsvarme ét sted kan bruges et andet sted, og at sørge for at restmaterialer fra én industri kan bruges i en anden. Det kræver partnerskaber på tværs, og det kræver, at der bliver investeret i at forstå processerne i andre brancher. Et eksempel, hvor det lykkedes, er [Kalundborgsymbiosen](#), hvor 11 aktører på tværs af brancher har et lokalt partnerskab om at bruge og genbruge strøm, vand og materialer. I Herning er der allerede noget på vej inden for tekstilområdet.

Vores holdning

Vores holdning er at der ofte - og også i *Handlingsplanen for Cirkulær Økonomi* - er potentiale for at tænke mere på tværs af brancher og industrier. Vi mener at der skal lægges op til mere samarbejde, der sammen kan skabe bedre brug af ressourcerne.

Vores anbefaling

Opsæt en række lokale matchmaking arrangementer og inviter industrierne i området.

Sørg for at gøre det administrativt og økonomisk nemmere at dele ressourcer smartere.

KONKLUSION

Vi mener, at *Handlingsplanen for Cirkulær Økonomi* indeholder rigtig mange gode initiativer på mange områder, der vil have stor indflydelse på forebyggelsen og håndteringen af affald i Danmark indtil 2032. Mange af de foreslåede tiltag rammer dog ikke tekstilindustrien. Tekstil er en af de store bidragere til mængden af affald. Derfor mener vi, at det er nødvendigt at inkludere tekstil i en række af de foreslåede initiativer.

Vi har kommet med en række anbefalinger, der både henvender sig til de eksisterende forslag i Høringsudkastet samt tiltag, der ikke bliver nævnt, men der har et stort potentiale til reduktionen og håndteringen af tekstilaffald. Nogle af disse tiltag er allerede blevet indført af andre europæiske lande og kan derfor tjene som eksempler.

For at kunne reducere mængden af tekstilaffald mener vi, at nye tiltag skal indføres og regler strammes. Det helt store potentiale ligger i at skabe økonomiske incitament for virksomheder i at producere med en mere cirkulær og ressourcebesparende tilgang. Det skal være nemmere og mere attraktivt at producere på en måde, der ikke generer så meget affald, som tekstilindustrien gør på nuværende tidspunkt. Det handler bl.a. om at **indføre udvidet producentansvar** (se s. 7), som incitament for skabelsen af tøj med længere holdbarhed. Samtidig foreslår vi, at der indføres en **national kemikalieskat** på tøj og tekstiler, en **standard for at måle holdbarhed**, og at der lægges pres på indførelsen af **”retten til reparationer”** på EU niveau.

Som nævnt i Høringsudkastet, er det vigtigt at forbrugeren kan træffe grønne valg inden de bestemmer sig for at købe noget. **Gennemsigtighed i produktionen** er et vigtigt værktøj til at skabe ansvarlige virksomheder og mere bevidste forbrugere, og for at sortering af tekstilaffald i husstande fra 2022 skal lykkes, skal der **investeres i folkeoplysning** om affaldssortering. Derudover skal **håndhævnning af greenwashing** strammes samtidigt som, at der skal præciseres, hvad vildledende markedsføring er.

I Høringsudkastet nævnes grønne puljer, der kan fremme cirkulariteten i Danmark. Vi anbefaler at der åbnes op for at også virksomheder, der allerede peger i en grøn retning, kan få mulighed for at deltage i disse programmer. Det ville skabe økonomisk og miljømæssigt appellerende cases, der står som eksempel for branchen, og som driver udviklingen den rigtige vej.

KILDER

Kortlægning af tekstilflows i Danmark, Miljøministeriet, 2018

Tøjspild: Disse mærker brænder ikke tøj af, TÆNK, 2020

An environmental assessment of the collection, reuse, recycling and disposal of clothing and household textile waste, Danmarks Tekniske Universitet, 2019

Strategi for cirkulær økonomi, Miljø- og Fødevareministeriet og Erhvervsministeriet, 2018

Developing a national programme for textiles and clothing recovery, The Journal for Sustainable Circular Economy, 2018

New Extended Producer Responsibility (EPR) plans revealed for clothing and textiles, European Network on Reuse and Recycling, 2020

Right to Repair!, FAIR, 2019

Succé för den cirkulära reparationsfabriken i Malmö, TEKNO - Sveriges Textil- och Modeföretag, 2019

Houdini Repair, Houdini, 2020

OM TÆNKETANKEN TEKSTILREVOLUTIONEN

Tekstilrevolutionen er en tekstilpolitisk tænketank, som arbejder for en tekstilindustri med positivt aftryk på verden og de mennesker, der bebor den. Vi skaber og peger på løsninger og formidler uafhængig viden rettet mod forbrugere, industrien og det politiske miljø.

Kontakt os

www.tekstilrevolutionen.dk

Markus Hatting

Mail: markus@tekstilrevolutionen.dk

Marie Mustelin

Mail: Marie@tekstilrevolutionen.dk

Tel.: 5282 9186

Videncenter for
Cirkulær Økonomi i Byggeriet

Gregersensvej 1
2630 Taastrup

Telefon 72 20 29 30

info@vcob.dk
www.vcob.dk

Høring af Handlingsplan for cirkulær økonomi - National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Hørings svar fra VCØB, 9. februar 2021

Dette høringssvar fra Videncenter for Cirkulær Økonomi i Byggeriet (VCØB) har særligt fokus på målsætninger, visioner og initiativer målrettet byggeriet i Handlingsplanen. Derfor er det vigtigt at pointere, at VCØB, på trods af dette fokus, mener, at hvert enkelt initiativ i planen spiller en vigtig rolle og at det er sammen spillet og erfaringer på tværs af alle aktører, der vil skabe det ønskede paradigmeskifte, som vil gøre, at Danmark lykkes med omstillingen til en mere cirkulær økonomi.

Visionen for Videncenter for Cirkulær Økonomi i Byggeriet er, at Danmark inden for 5-10 år opnår et smidigt og fleksibelt marked for cirkulær økonomi i hele byggeriets værdikæde – og derved både nedbringer mængden af byggeaffald og sikrer en væsentlig bedre udnyttelse af det affald, som fortsat produceres.

Bygherren er en vigtig driver for cirkulær økonomi, da bygherren via sine valg og ambitioner definerer retningen og målsætningen for cirkulær økonomi i et byggeprojekt, som kan skabes ved at:

- renovere og transformere bygninger fremfor at rive ned
- anvende materialer, der er genbrugte eller genanvendte
- anvende materialer, der kan blive genbrugt eller genanvendt
- understøtte via design, at materialerne kan skiftes ud og bruges igen
- bygge fleksibelt, så bygningen også kan bruges til andre formål
- sørge for kvalitet i de byggevarer, som byggeriet anvender, dvs. at de er funktionsdygtige og uden uønskede stoffer
- sikre sporbarhed og dokumentation af materialer igennem hele processen

Byggebranchen er i gang med en stor omstillingsproces og er stadigvæk kun lige begyndt at tage cirkulær økonomi til sig. VCØB oplever, at der fortsat er mange aspekter, der spænder ben i praksis. Selvom det ikke nødvendigvis er deciderede barrierer, så handler det om at bryde med vaner, tilpasse processer, minimere suboptimering samt at være innovativ og risiko- og samarbejdsvillig.

Økonomiske interesser på tværs af aktørkæden kan sætte en stopper for cirkulær økonomi. Der er mange emner og områder at holde styr på, og det gør det stort, bredt og dermed svært at overskue og sikre udvikling i cirkulær økonomi.

VCØB's erfaring viser, at der er en række gennemgående emner, som byggebranchen ser som udfordrende. Fx er der endnu ingen sammenhæng mellem udbud og behov af materialestrømme. Det skal matches og synliggøres for at kunne stimulere efterspørgslen af genbrugte/genanvendte materialer. Kortlægning og synliggørelse af materialerne i forhold til både mængder og kvalitet er en forudsætning for efterfølgende processer. Desuden skal der være sikkerhed for pris, tilgængelighed og kvalitet, hvilket påvirker hele værdikæden.

Side 9 Visioner, målsætninger og indikatorer

VCØB bakker op om visionerne og målsætningerne for Handlingsplanen for cirkulær økonomi:

- Affaldskurven skal knækkes
- Vi skal sikre en bedre udnyttelse af naturressourcerne
- Vi skal øge genbrug og genanvendelse
- Vi skal reducere miljøbelastning fra byggeri og nedrivning

Vi savner en målsætning om et reduceret forbrug af vores jomfruelige råstoffer. Råstofindvinding og -forsyning skal være mere bæredygtigt. For os betyder det:

- Minimér forbruget af (mineralske) råstoffer, hvor det er muligt (i både bygge- og anlægsprojekter)
- Genbrug og genanvend (bygge- og anlægsaffald), i stedet for at bruge nye jomfruelige råstoffer
- Vælg råstoffer i passende kvalitet til formålet – brug kun råstoffer af høj kvalitet, hvor der er behov
- Styr råstofindvinding intelligent – udnyt alle fraktioner bedst muligt

Om end vores primære fokus er cirkulær økonomi i byggeri, er bæredygtig råstofindvinding og -forsyning – ikke blot af mineralske råstoffer, men råstoffer generelt – en målsætning, der efter vores mening bør prioriteres højt i den nationale plan for forebyggelse og håndtering af affald.

At reducere forbruget i samfundet er centralt for at reducere trækket på jomfruelige råstoffer. Genbrug og genanvendelse af ressourcerne og øget ressourceeffektivitet i de danske virksomheder er et vigtigt element i at nedsætte trækket på jomfruelige råstoffer, men vil aldrig være løsningen, hvis samfundets forbrug af råstoffer langt overstiger de mængder af ressourcer, der kommer fra affaldssektoren.

VCØB anbefaler, at der sker en koordineret erfaringsudveksling omkring de konkrete initiativer i handlingsplanen med lignende initiativer i EU og eller de nordiske lande. En erfaringsudveksling er allerede igangsat mange steder på projektniveau (fx CityLoops) men VCØB ser at en koordineret indsats på en højere niveau er en vigtig del for at kunne opnå bedst mulige resultater, læring og synergi.

Side 65 Mere direkte genbrug og klare rammer for kommunale genbrugsbutikker

Ikke-udnyttede potentialer: Potentialerne for ressourcer fra genbrugspladserne er ikke fuldt udnyttet. Borgere og mindre virksomheder er en relevant målgruppe, der mangler viden om mulighederne for genbrug og genanvendelse og viden om skadelige stoffer.

Genbrugspladser er undtaget af reglerne om indberetningspligten jf. §77 Affaldsbekendtgørelsen. Genbrugspladser modtager bygge- og anlægsaffald fra borgere og mindre virksomheder, både anmeldeligt bygge- og anlægsaffald samt mindre mængder affald. Skal potentialerne af det bygge- og anlægsaffald, der håndteres på de danske genbrugspladser, udnyttes optimalt, skal der sættes fokus på indretning af genbrugspladser for at understøtte, at materialefraktioner af forskellige kvalitet og forurening kan håndteres korrekt.

VCØB bakker op om initiativet.

VCØB foreslår, at der igangsættes et initiativ, der sikrer korrekt håndtering af bygge- og anlægsaffald på genbrugspladser.

Side 82 Udvikling af nationale end-of-waste kriterier

Kvaliteten i materialestrømme: Sporbarheden af materialer og oplysninger om deres beskaffenhed og kvalitet hele vejen fra nedrivning til modtagere er afgørende. For produkter og bygninger handler det om dokumentation af bl.a. indholdsstoffer, levetider og kvaliteter. Specifikationerne og karakteristika i materialestrømme lever ikke nødvendigvis op til kravene hos aftagerne og skaber dermed problemer med at tænke materialerne ind i produktion af nye byggevarer eller til andre formål.

Nationale end-of-waste kriterier kan understøtte behovet for dokumentation, øge tillid til materialerne og dermed efterspørgslen efter materialerne. End-of-waste kriterier er et værktøj, som bygge- og anlægsbranchen endnu ikke har taget i brug.

VCØB bakker op om initiativet.

VCØB foreslår, at der sættes gang i et initiativ, der tilvejebringer generelle retningslinjer og vejledning til kommuner og branchen om udarbejdelsen af end-of-waste-kriterier.

Side 106 Undersøgelse af nationale løsninger til håndtering af asbestholdigt affald, der indeholder farlige stoffer, fx PCB, PAH'er og tungmetaller

Mangel på viden om nationale løsninger for håndtering af problematiske og sammensatte fraktioner af bygge- og anlægsaffald samt manglen på behandlingskapacitet i DK af relevante fraktioner bidrager til u hensigtsmæssig håndtering af dette bygge- og anlægsaffald.

VCØB bakker op om initiativet.

Kapitel 6 - Bæredygtigt byggeri

Side 138 Indikatorer, der anvendes for at følge udviklingen i reduktion af miljøbelastningen fra byggeri og nedrivning:

- Kommende krav via den Frivillige Bæredygtighedsklasse kan på sigt indgå som en indikator for andelen af byggeri, der er opført under hensyn til bæredygtighed
- Andelen af byggematerialer, der genbruges direkte, bør indgå som en indikator

Side 140 Strategi for bæredygtigt byggeri

Bygherren er en vigtig driver for cirkulær økonomi, da bygherren via sine valg og ambitioner definerer retningen og målsætningen for cirkulær økonomi i et byggeprojekt.

Genbrug og genanvendelse: Effektiv genbrug og genanvendelse forudsætter bl.a., at udfordringer ved den tekniske såvel som miljømæssige dokumentation af materialer løses, og at branchen kan håndtere ansvar ved forskellige løsninger og dermed forbundne risici i praksis. Det skal understøttes af fakta om miljø- og samfundsmæssige forhold ved genbrug/genanvendelse. Fx skal den miljømæssige rentabilitet ved opskalering af løsninger kunne eftervises. Skadelige stoffer og risikoen for miljø- og eller sundhedspåvirkning skal sættes i perspektiv ved at vise eller opstille retningslinjer for risikovurdering (fx ift. en vurdering af, hvornår specifikke stoffer skal fjernes eller ej).

Opførelse af nye bygninger og anlæg: Design med cirkulært sigte kan understøtte både affaldsforebyggelse og reduktion i affaldsmængderne. Det bidrager til optimal brug af byggematerialer og til at reducere miljøpåvirkningerne gennem bygningernes levetid, men er endnu ikke særlig udbredt i branchen.

VCØB bakker op om initiativet – Strategi for bæredygtigt byggeri, herunder især fokuset på *Undersøgelse af muligheder for indførelse af CO₂- reduktionshensyn i udbud, Sikker og sundt genbrug i byggeriet, mindre spild på byggepladser.*

VCØB foreslår, at der i strategien sættes fokus på designprincipper for nyt byggeri, som understøtter cirkulær økonomi ved end-of-life.

VCØB foreslår, at der i strategien sættes fokus på materialevalg, der tillader genbrug eller genanvendelse ved end-of-life.

Side 140 Livscyklusberegninger og reduceret brug af virgine råstoffer til anlæg og veje

Det er centralt at sætte fokus på anlægssektoren, som bruger langt flere ressourcer end byggeprojekter i øvrigt. Design af anlæg og veje bør være i fokus for at afdække mulighederne for reduceret forbrug af virgine råstoffer. Desuden skal der findes effektive løsninger for udnyttelsen af stedspecifikke råstoffer, samt opgravet råjord etc.

VCØB bakker op om initiativet.

Side 143 Implementering af den frivillige bæredygtighedsklasse i bygningsreglement

Krav om bygningsdesign, opførelse og drift, herunder krav til LCA, ressourceforbrug på byggepladsen og miljøskadelige stoffer understøtter cirkulær økonomi og bæredygtighed. I tillæg til krav om dokumentation af fx LCA, ressourceforbrug m.v. skal knyttes til fx maks. CO₂-udledning, opnået reduktion i ressourceforbrug m.v.

VCØB bakker op om initiativet.

Side 143 Udarbejdelse af modeller for standardiseret bygningspas

Dokumentation og sporbarhed har fokus i hele værdikæden. Nedrivere og behandlingsanlæg er nøglen i forhold til at bevare og garantere kvaliteten i materialerne samt sikre sporbarheden. For produkter og bygninger handler det om dokumentation af bl.a. indholdsstoffer, levetider og kvaliteter.

Bygnings- og materialepas kan understøtte sporbarhed og dokumentation af byggematerialer – både materialer fra nedrivnings- og renoveringsprojekter, der skal genbruges eller genanvendes, og nye materialer, der indbygges i nyt byggeri. De bør derfor implementeres på markedet som et relevant værktøj, der kan understøtte cirkulær økonomi og bæredygtighed.

Materialepas kan, afhængig af formatet, ses i sammenhæng til fx krav om dokumentation af skadelige stoffer i den frivillige bæredygtighedsklasse. Fx kan et materialepas, der sætter fokus på indholdsstoffer i materialer, understøtte opfyldelsen af kravet i FBK.

VCØB bakker op om initiativet.

VCØB foreslår, at der sættes gang i et initiativ om implementeringen af materiale- og bygningspas i Danmark.

Side 148 Krav om standardiserede nedrivningsplaner og kompetencekrav til selektiv nedrivning af bygninger

Det er essentielt, at der sættes fokus på vigtigheden af den gode miljø- og ressourcekortlægning samt viden om og betydningen af selektiv nedrivning for efterfølgende processer. Inden nedrivning skal der foretages en miljø- og ressourcekortlægning. Det er et vigtigt og uundgåeligt fundament for alle efterfølgende processer, og skaber værdi for øvrige aktører i værdikæden. Hvordan skaber vi minimumskrav og lige markedsvilkår for alle nedrivere? Hvordan sikrer vi opfølgning og effektivt tilsyn med, at kravene efterleveres i praksis?

VCØB bakker op om standardiserede nedrivningsplaner og kompetencekrav til selektiv nedrivning.

Ordvalget Standardiserede nedrivningsplaner anbefales ændret til "faste krav til nedrivningsplaner".

VCØB foreslår, at der igangsættes et initiativ om krav til ressourcekortlægning. Det kunne være som et led i selektiv nedrivning eller som del af øvrige krav til bygge- og anlægsaffald. Kravet om ressourcekortlægning skal være i linje med de europæiske retningslinjer for Pre-Demolition Audits.

Side 148 Fastsættelse af nationale grænseværdier for problematiske stoffer i beton og tegl

Høj teknisk og miljømæssig kvalitet i de materialestrømme, der skal nyttiggøres, er central for at sikre tillid i materialerne hos aftagerne og for at sikre det nødvendige niveau af beskyttelse af jord, overflade- og grundvand fra utilsigtet forurening med problematiske stoffer. Nationale grænseværdier bidrager til, at miljøkvaliteten sikres og understøtter en ensartet håndtering på tværs af landet.

Det er en kendt problematik, at forurening med PCB ofte sætter en stopper for genbrug. Desuden giver det anledning til en række problemstillinger og udfordringer i praksis, at der ikke findes en national grænseværdi for PCB. Det er også en kendt problematik, at manglen på klare regler og instrukser omkring materialernes status som affald eller ikke affald, giver problemer i praksis. Ønsket om genbrug af materialer, med et vist indhold af PCB, vil i praksis betyde øget fokus på dokumentation af disse materialer, samt at der gennemføres tests og evt. risikovurdering ift. genbrug af materialerne.

VCØB bakker op om initiativet.

VCØB foreslår, at det igangsættes et initiativ om fastsættelsen af en national grænseværdi for PCB i byggeaffald (for både mineralisk samt øvrige typer byggeaffald).

Side 149 Entydige regler og bedre sporbarhed for byggeaffald

Reglerne om anmeldelse af byggeaffald samt screening og kortlægning af bygninger forud for nedrivning har været baggrund for megen misforståelse og konflikter i branchen, og har været én af grundene til, at VCØB (tidligere VHGB – Videntcenter for håndtering og genanvendelse af byggeaffald) blev startet i 2016.

Større fokus i branchen på fyldestgørende kortlægninger vil i høj grad understøtte efterfølgende processer som miljøsanering, nedrivning og dermed korrekt håndtering af byggeaffald.

Manglen på sporbarhed og dokumentation påpeges som én af barriererne for implementeringen af et effektivt marked for genbrugte og genanvendte byggematerialer. Større transparens og mere viden om affaldsstrømmene og deres håndtering fra nedrivning og videre hos behandlingsanlæg bidrager til øget sporbarhed og dokumentation.

Meget ansvar i forhold til bygge- og anlægsaffald hviler på bygherren. Det er som udgangspunkt også bygherren, der anses som affaldsproducent ved renoveringer eller nedrivninger, uanset om bygherren er en privat husholdning eller en virksomhed. Bygherren forventes at have en høj viden om og forståelse for reglerne, samt om samarbejde mellem aktørerne. Det stiller især de ikke professionelle bygherrer – private husholdninger – dårligere.

I praksis bliver en række af bygherrens opgaver omkring byggeaffald gennemført af enten rådgiver eller entreprenører, fx anmeldelsen og gennemførelsen af miljøkortlægning inden nedrivning. Det er typisk entreprenøren, som står for den praktiske udførelse omkring nedrivning og håndtering af byggeaffald, og som dermed under visse forudsætninger bliver til affaldsproducent.

Emnerne har været omdrejningspunkt i flere af VCØB's vejledningsmaterialer, formidlingsindsatser og arrangementer, samt kernen i en række henvendelser fra branchen til VCØB.

VCØB bakker op initiativet.

VUGGE TIL VUGGE®
Creating a circular future

København 9. februar 2021

Høringssvar på høringssudkast til "Handlingsplan for cirkulær økonomi", journalnummer 2020-22977

Til Miljøministeriet
Fra Vugge til Vugge ApS, høringsspart, m.fl.

I regeringens høringssudkast til "Handlingsplan for cirkulær økonomi", omtaler I flere steder brug og udvikling af miljømærker som et indsatsområde.

Blandt andet står der i punkt 3.4.3 om initiativer:

"Krav om miljømærket indkøb for udvalgte produkter

Der stilles krav om statsligt indkøb af miljømærkede produkter og services med Svanen eller EU-Blomsten for udvalgte produktgrupper, hvor der er tilstrækkelig konkurrence, og hvor der ikke eksisterer en betydelig prisforskel. Kravet gælder til at begynde med bl.a. for rengøringsmidler, papir, tryksager og sæbe- og hygiejneprodukter. Listen over produktgrupper med krav om miljømærket indkøb opdateres som udgangspunkt én gang årligt og udbygges på den måde løbende."

og

"Måling af udviklingen i det grønne indkøb

De kommunale og statslige indkøbsdata anvendes som noget nyt til at måle udviklingen i den offentlige sektors grønne indkøb. Dette kræver, at der justeres i registre over miljømærker samt standarder for fakturaer og e-kataloger, så de kan kobles til indkøbsdata. Initiativet kan udvides til at omfatte regionerne."

Vi støtter op om at bruge mærker som kriterie for indkøb i det offentlige. Og vi synes, det er anerkendelsesværdigt, at man vil støtte udviklingen af de såkaldt offentlige miljømærker.

Men vi er bekymrede for, at der er et for ensidigt fokus på Svanen og EU-blomsten, da de ikke er de eneste mærker, der dokumenterer, at et produkt er udviklet til cirkulær økonomi. Og at vi som virksomheder derfor vil blive dårligere stillet i forbindelse med offentlige udbud og byggerier, selvom vi arbejder meget seriøst og veldokumenteret med cirkulær økonomi og ansvarlig produktion.

Vi er flere og flere virksomheder, der har valgt at certificere vores produkter efter den internationalt anerkendte *Cradle to Cradle Certified™ Product Standard*. Standarden er transparent, uafhængig af politiske og økonomiske interesser og tredjepartsverificeret. Den er grundlæggende

skabt mhp. at designe og videreudvikle produkter til den cirkulære økonomi, som er sunde og sikre for mennesker, miljø og klima.

Standarden stiller bl.a. krav om at bruge veldokumenterede genbrugsmaterialer, om at designe til adskillelse og sikre muligheden for, at materialerne kan recirkulere i det tekniske eller det biologiske kredsløb. Desuden skal certifikatholderne medvirke til, at der etableres velfungerende systemer, der kan håndtere indsamling og håndtering af produkter efter endt brug (hvis disse ikke allerede findes). Altså at det er/bliver teknisk og praktisk muligt at lukke kredsløbet.

Standarden bliver løbende opdateret og forbedret og kommer i en ny version 4.0 i 2021, som skruer op for kravene til cirkulær økonomi. Bl.a. vil der blive stillet nye krav til 'materialepas' for produkter.

Den nye version er blevet til i en åben og transparent proces med offentlig kommentering ad to omgange, og alle dokumenter, spørgsmål og svar mv. er offentligt tilgængelige.

Produkter og produktionsprocesser vurderes i hele leverandørkæden i fem kategorier. I den kommende version 4.0 får de følgende betegnelser:

- Material Health
- Product Circularity
- Clean Air & Climate Protection
- Water & Soil Stewardship
- Social Fairness

Standarden er altså meget holistisk, idet kriterierne både omfatter miljø, sundhed, økonomi og socialt ansvar.

I hver kategori er der en række minimumskrav og kriterier, der stiger niveau for niveau. Produkter kan mærkes fra Bronze til Platin. Det samlede certificeringsniveau repræsenterer det laveste niveau, der er opnået indenfor de enkelte kategorier. Dette niveau skal tydeligt angives ved mærkning af produktet. Allerede på Bronzeniveau skal produkterne leve op til høje krav. Alle certificerede produkter og deres certificeringsniveau er listet og beskrevet i et internationalt register.

Produkter og processer i alle kategorier skal løbende forbedres og dokumenteres med recertificering hvert andet år.

Producenter med Cradle to Cradle certificerede produkter driver derfor innovation og udvikling af stadig sundere og bedre materialer og systemer.

Som producenter med fokus på Cradle to Cradle mener vi, at det er den måde, vi bedst kan opnå en cirkulær økonomi, som både er rentabel og sund for mennesker og miljø. *Cradle to Cradle Certified™* er derfor vores foretrukne standard til at dokumentere vores seriøse arbejde med cirkulær økonomi.

Vi vil derfor appellere til, at de offentlige myndigheder ikke ensidigt stiller krav i offentlige indkøb til Svanemærket og EU-Blomsten, men at man inddrager flere mærker, og i hvert fald *Cradle to Cradle Certified™*, som er direkte møntet på cirkulær økonomi.

Særligt for virksomheder, der opererer internationalt, giver det ikke mening at arbejde med nationale og regionale mærkningsordninger. Andet vil vi betragte som konkurrenceforvridende og en favorisering af offentligt støttede certificeringsordninger.

Til slut vil vi anmode om, at offentlige myndigheder i udbud og andet materiale gør opmærksom på, at der findes andre produktmærker end Svanemærket og EU-blomsten, som er relevante for cirkulær økonomi, og som kan anvendes ved offentlige indkøb enten selvstændigt eller på lige fod med andre mærker. Vi kan f.eks. pege på, at der findes et meget stort antal rengøringsmidler, papirvarer og byggematerialer, som er certificeret efter *Cradle to Cradle Certified™* standarden.

Venlig hilsen

Annette Hastrup, CEO
Vugge til Vugge ApS

Følgende direktører for danske virksomheder, der allerede har en Cradle to Cradle certificering på et eller flere produkter, har på email tilkendegivet overfor Vugge til Vugge ApS, at de støtter dette høringssvar

Svend Aage Færch Nielsen
Chief Commercial Officer
Egetæpper A/S

Niels Heidtmann
Export Director / Co. Owner
KOMPROMENT ApS

Henrik Nielsen
Adm. Direktør
Wiking Gulve A/S

Peer Leth
Adm. direktør
Troldtekt A/S

Rasmus K. Jørgensen
CEO
KALK A/S

Søren Sonne
Managing Director, CEO
Dansk Wilton A/S

Kasper Larsen
Kommerciel Direktør / CCO
KLS PurePrint A/S

Hroar Bay-Smidt
CEO
Burnblock ApS

Rasmus Byriel
CEO & Owner
Furnipart A/S

Hans Gammelgaard
Managing Director
Jiffy A/S

Josefine Honoré
CEO
CHAT BOARD A/S

Lars Keller
Direktør
Feldballe Naturelementer ApS
(Medejer af EcoCocon)

Henrik Andreasen
Direktør
Woodfiber ApS

Kim Axelsen
Direktør
P.A. Savværk Korinth A/S

Miljøministeriet
mim@mim.dk

9. februar 2021

Hørings svar til Handlingsplan for cirkulær økonomi, journalnummer 2020-22977

Økologisk Landforening vil udtrykke sin store opbakning til at sikre en affaldssektor der understøtter recirkulering og cirkulær økonomi.

I forhold til økologi, så er det tiltag og initiativer der kan sikre bedre udnyttelse af samfundets biomasseressourcer, og reetablering af næringsstofcyklus mellem samfund og fødevarereproduktion, der har størst relevans. Økologisk Landforening forholder sig derfor i særligt grad til de tiltag og initiativer, der er angivet i planens Kapitel 5.

Adgang til rene næringsstoffer fra madaffald, og på sigt måske også spildevandsslam, hvis der kan sikres en tilstrækkelig sikker kvalitet er vigtigt for at fremme mere økologi. Det er derfor meget glædeligt, at det forelagte udkast stiller krav om, at grænseværdierne for tungmetaller og miljøfremmede stoffer mv. i 'affald til jordbekendtgørelsen' skal fastsættes på niveau eller under de grænseværdier, der er fastsat i Økologivejledningens bilag 1 til økologisk gødning og jordforbedringsmidler.

Økologisk Landforening efterlyser imidlertid at der også er initiativer, der adresserer de betydelige regulerings- og forvaltningsmæssige udfordringer, som Økologisk Landforening oplever dagligt i sine bestræbelser på at bringe samfundets affalds- og restbiomasse i anvendelse i økologien.

Nedenfor gennemgås specifikke kommentarer.

Ad. 5.3 Mere og bedre genanvendelse af bioaffald

I afsnit 5.3 nævnes eksplicit økologiens behov for adgang og udnyttelse af næringsstoffressourcen fra madaffald, særligt i områder i Østdanmark 'Afgasset biomasse er særligt brugbart for økologisk jordbrug, der ikke må anvende kunstgødning. I husdyrfattige områder (Sjælland og Fyn) er der generelt dårlig adgang til husdyrgødning og derfor større efterspørgsel på afgasset biomasse.'

Økologisk Landforening er helt enig, at det er både relevant og ikke mindst rigtigt, men vi vurderer ikke at planens initiativer er tilstrækkelige til reelt at bidrage til at øge økologiens adgangen til recirkuleret madaffald/biomasse endsige sikre, at madaffald faktisk afgasses, anvendes og kan udnyttes af økologer i Østdanmark. Økologisk Landforening vurderer dette på erfaringer fra et 2 årige projekt "Recirkulering – fra Affald til bedre Økologisk næringsstofforsyning", som vi netop har afsluttet.

Projektet, der var støttet af Promilleafgiftsfonden for Landbrug og Fonden for Økologisk Landbrug havde til formål at afdække og fremme lokal recirkulering af næringsstoffer fra madaffald i kommunerne/byerne til lokale økologiske landmænd. Projektet hovedkonklusion var, at næringsstofferne fra madaffald ikke reelt recirkuleres til økologer (til trods for at de efterspørges), medmindre der iværksættes initiativer, der pålægger eller animerer kommuner og affaldsbranchen til at afsætte madaffaldet til økologer. Desuden kræver det målrettede initiativer til at etablere eller udbygge økologisk biogaskapacitet i disse egne af Danmark hertil. Hvis der ikke gøres en målrettet indsats for, bliver madaffaldet i stedet afsat til biogasanlæg i Vest- og Sydjylland, hvor der et betydeligt overskud af næringsstoffer i forvejen. I projektet er udgivet en såkaldt 'Køreplan for at recirkulere madaffald til gødning til økologiske afgrøder'. Køreplanen angiver incitament, udfordringer og initiativer i hhv. myndigheder/kommuner, affalds- og biogasbranche, der kan sikre recirkulering af madaffaldet. Disse er bla:

Handlingsforslag til myndighed/kommune, der fremmer, at madaffald kan anvendes til gødning på økologiske arealer

- Madaffald/KOD må aldrig tilgå rensningsanlæg og opblandings med spildevandsslam.
- Kommunen skal stille krav til, hvor deres KOD ender og anvendes, f.eks. ved i udbudsmateriale at prioritere virksomheder, der aftager, håndterer og forarbejder madaffaldet, så det afsættes til biogasanlæg, der leverer gødning til økologer.
- Kommunen kan i udbud kræve, at biogasanlæg, der afgasser KOD, kan levere afgasset biomasse til økologiske landmænd. Det vil sige, at anlæggene som minimum ikke blander KOD med biomasse eller andet substrat, der ikke er godkendt i Vejledning om Økologisk Jordbrugsproduktion.
- Kommunen kan lave længere udbud af KOD. Det understøtter lokale afsætningsmuligheder og øger sikkerhed i forsyning med næringsstoffer til landmænd og substrat til lokale 'økologiske' biogasanlæg.
- Kommunen kan hos Økologisk Landsforening få opgørelser, tydeliggør værdi, miljøeffekt og mængde af økologiske fødevarer, som kan produceres ud fra næringsressourcen i affaldet.

Handlingsforslag, der fremmer samarbejde mellem biogasanlæg og økologer

- Biogasanlæg, der bruger biomasse tilladt på økologiske arealer, synliggør, hvad de kan levere til økologiske landbrug, herunder hvordan forskellige krav vil blive dokumenteret:
 - Tilladte biomasser, som bruges jf. bilag 1 i Økologiforordningen.
 - Dispensation for dokumentation for GMO-fri erklæring for glycerin.
 - Dokumentation for at evt. anvendt KOD overholder gældende regler i Økologiforordningen, herunder særlige grænseværdier for tungmetallindhold.
- Hvis der er biomassegrundlag til det, kan anlægget opdeles i to linjer, hvor den ene bruger biomasse, der kan afsættes til økologiske landbrug.
- Krav til leverandører af KOD-pulp, så indholdet af synligt plast og andre urenheder holdes væsentlig lavere end bekendtgørelsens krav.

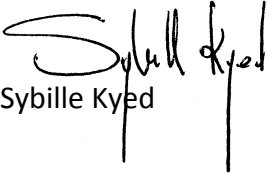
- Planlægge, at fremtidige udvidelser, ombygninger eller nyetablering af biogasanlæg er indrettet til at behandle plantebaseret restbiomasse (halm, efterafgrøder, græs mv.)

Ad 5.4 Genanvendelse af fosfor fra spildevandsslam

Fosforforsyningen er allerede og bliver i stigende grad en begrænsning for udbytterne i økologiske afgrøder. Udfordringen vil generelt øges i takt med at økologerne gør sig uafhængig af gødning fra konventionel husdyrproduktion, og når vores kost bliver stadig mere plantebaseret.

Den nuværende økologiforordning tillader ikke udbringning af spildevandsslam på økologiske arealer. Økologisk Landsforening ser imidlertid, at det kan blive nødvendigt at tillade spildevandsslam, når vi tilnærmer os en mere cirkulær økonomi. Adgang til at bruge spildevandsslam på økologisk jord vil forudsætte, at der er en nødvendighed sikkerhed for, at jordene opretholder deres egnethed til dyrkning af fødevarer uden at udgøre nogen orm for risiko for mennesker og miljø. Økologisk Landsforening peger på, at Jakob Magid KU Life har udgivet rapporten https://plen.ku.dk/raadgivning/rapporter/En_vurdering_af_indholdsstoffer_i_gylle_fra_kvaeg_svin_og_biogodning_fra_spildevand_dansk.pdf Initiativerne under afsnit 5.4.3 i handlingsplanen bør tage afsæt i den viden, der allerede er opsamlet i denne rapport.

Med venlig hilsen

Sybille Kyed

Aalborg Kommune, Miljø- og Energiforvaltningen
Stigsborg Brygge 5, 9400 Nørresundby

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K
mfvm@mfvm.dk
Kopi til: dams@mfvm.dk

02-02-2021

Aalborg Kommunes bemærkninger til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Generelle bemærkninger

Planen bærer langt hen ad vejen præg af at være en statusplan, og et opsamlingsplan på en række tidligere initiativer. Aalborg Kommune anbefaler derfor, at tidligere høringsvar, som kommunerne har givet det seneste år til Miljø- og Energistyrelser vedr. diverse bekendtgørelser også tages med i det videre arbejde med denne handlingsplan.

Det kunne være hensigtsmæssigt med en oversigt over alle initiativer, så det bliver synligt på samme sted, hvilke nye initiativer planen indeholder, og hvem der er ansvarlig for gennemførelse. Det vil være hensigtsmæssigt med en liste, der synliggør hvilke initiativer, der er nye i denne plan, og hvilke der er mål og initiativer fra tidligere med angivelse af hvor de oprindeligt stammer fra.

Det generelle ønske om mere genanvendelse kunne imødekommes ved at udvide det eksisterende pantsystem, og vurdere om det kunne være hensigtsmæssigt at pantbelægge flere genstande. Det kunne eksempelvis være krav pant på krus, der bruges ved events, festivaler mm., så éngangskrus udfases, eller krav om pant på take away-emballage

Bemærkninger til de enkelte afsnit

1.3.3 Mere og bedre genanvendelse

Målsætningen om mere og bedre genanvendelse understøttes fx gennem følgende initiativer:

- Risikobaseret affaldstilsyn og samling af administrations- og tilsynsopgaver
- Klassificering af farligt affald i forhold til økotoksisk kriterie (HP14)

Bemærkninger til ovennævnte:

Aalborg Kommune kan ikke anbefale en samling af affaldstilsynet, da vi som kommune er i tæt dialog med de virksomheder, som vi er tilsynsmyndighed for. Vi vurderer, at det gode affaldstilsyn foregår i dialog med virksomhederne, og omfatter vejledning i affaldsreglerne, kortlægning af affaldstyper, sortering af affald, opbevaring

Miljø og Plan

Miljø- og Energiforvaltningen
Stigsborg Brygge 5
9400 Nørresundby
9931 2050
www.aalborg.dk

Sagsnr.:
2020-086301
Dok.nr.:
2020-086301-2
Init.: DL

Åbningstider:
Mandag - onsdag 09.00 - 15.00
Torsdag 09.00 - 17.00
Fredag 09.00 - 14.00

Du kan altid kontakte Aalborg Kommune sikkert på www.aalborg.dk/kontakt eller via Digital Post på www.borger.dk. Har du brug for hjælp til Digital Post, kan du ringe til Den Digitale Hotline på 7020 0000. Læs om dine rettigheder og hvordan vi behandler personoplysninger på www.aalborg.dk/gdpr.

af affald samt bortskaffelse af affald. Det er også på det fysiske tilsyn, at der kan tages en drøftelse af affaldsminimering og hvordan mængden af affald til forbrænding kan reduceres og mængden til genanvendelse øges.

I Aalborg Kommune og de nordjyske kommuner har vi etableret et netværk af bæredygtige virksomheder (NBEN), hvor virksomheder bliver inviteret til at deltage. I dette samarbejde arbejdes der med mange projekter herunder Cirkulær Økonomi. Dette er et lokalt initiativ, som kræver, at vi som kommune har indgående kendskab til alle vores tilsynsvirksomheder i kommunen, der producerer affald.

- Overgangsperiode for kommunalt ejerskab til genanvendelsesanlæg
- Forbud mod kommunale investeringer i nye genanvendelsesanlæg

Bemærkninger til ovennævnte:

Nyttiggørelsesprojekter, hvor der anvendes jord, mangler at blive beskrevet i forhold til affaldshierarkiet. Et forbud mod at kommunerne ikke må eje et nyttiggørelsesprojekt vil bremse udviklingen af fx parker, rekreative områder og bearbejdning af landskabet. Aalborg Kommune vil gerne have præciseret, at kommunerne kan eje og drive nyttiggørelsesprojekter.

1.3.5 Bæredygtigt byggeri

Målsætningen om at reducere miljøbelastningen fra byggeri og nedrivning understøttes fx gennem følgende initiativer:

Livcyklusberegninger og reduceret brug af virgine råstoffer til anlæg af veje

- Krav om standardiserede nedrivnings-planer og kompetencekrav til selektiv nedrivning af byggerier
- Fastsættelse af nationale grænseværdier for problematiske stoffer i beton og tegl
- Krav om sortering af asfalt, samt opdateret asfaltcirkulære
- Entydige regler og bedre sporbarhed for byggeaffald
- Øget sporbarhed på håndteringen af affald fra vindmøllevinger
- Ny regulering af jord som er affald

Bemærkninger til ovennævnte:

Der nævnes 13 virkelige gode initiativer, som kommunerne har manglet i deres håndtering af bygge- og anlægsaffald. Aalborg Kommune bifalder ovennævnte initiativer.

I initiativ 108 mangler træ som affaldsart, når der skal fastsættes nationale grænseværdier for problematiske stoffer

Det er vigtigt at kommuner er med i udarbejdelse af diverse vejledninger, da det er kommunerne som har erfaringen med nedrivning og bortskaffelse af bygge- og anlægsaffald.

2.3 Affaldshierarkiet

Bemærkninger til affaldshierarkiet:

Her er en udfordring med hensyn til sortering af genanvendeligt affald fra containere i forbindelse med bygge- og anlægsprojekter.

Affaldet blandes ofte så meget, at det gør den efterfølgende sortering umulig. Sorteringsanlæggene har ofte svært ved at sortere sådanne containere, hvilket betyder at en del af affaldet sendes til forbrænding.

En fjernelse eller ændring af § 64 stk. 6 i Affaldsbekendtgørelsen vil kunne reducere ovennævnte udfordring.

3.7.3 Initiativer

I dette afsnit står, at Genstandene skal først gøres tilgængelige for private aktører, herunder frivillige organisationer og borgere. De genstande, som ikke afsættes, må kommunen afsætte i kommunale genbrugsbutikker eller til socioøkonomiske virksomheder.

Bemærkninger til ovennævnte:

Aalborg Kommune samarbejder i dag med socialøkonomiske virksomheder om genbrug og genanvendelse af affald. Aftalen lægger op til, at socioøkonomiske virksomheder har sidste prioritet/mulighed for at aftage materialer indleveret på genbrugspladserne til genbrug. Er dette hensigten med planen? Socialøkonomiske virksomheder kan ikke være kommunalt ejet - måske menes der i aftalen kommunale, sociale projekter?

4. Mere og bedre genanvendelse

Her står bl.a.:

Øget genanvendelse i høj kvalitet kan forbedre forsyningssikkerheden af råvarer til ny produktion og øge konkurrenceevnen, fordi det reducerer virksomhedernes udgifter til råvareindkøb og affaldshåndtering.

Affaldssortering og øget sporbarhed af materialerne kan være med til at fremme genanvendte råvarer af høj kvalitet uden indhold af problematiske stoffer

Omstillingen til en mere cirkulær økonomi kræver bl.a. en række ændringer i affaldssektoren. Der er behov for en mere strømlinet affaldssortering, samt nye rammevilkår, der understøtter mindre affald og mere genanvendelse. Samtidig skal reguleringen understøtte, at forbrændingskapaciteten tilpasses til de danske affaldsmængder, som enten ikke kan genbruges eller genanvendes.

Her nævnes, at skal der etableres et nyt og forbedret affaldstilsyn. Affaldstilsynet skal sikre, at virksomhederne overholder eksisterende krav om affaldshåndtering. Den nye tilsynsmodel skal være risikobaseret, så indsatsen målrettes de virksomheder, hvor der er størst risiko for, at reglerne ikke bliver overholdt, og hvor miljørisikoen ved regelbrud er størst.

Bemærkninger til ovennævnte:

Aalborg Kommune vurderer, at vi som myndighed på de virksomheder, hvor kommunen er myndighed, er de bedst egnede til at føre et affaldstilsyn, da et affaldstilsyn bør være en integreret del af det almindelige miljøtilsyn jf. Miljøtilsynsbekendtgørelsen BEK nr. 1536 af 09/12/2019.

Kommunens lokalkendskab til virksomhedernes drift og hvordan affaldet fremkommer på virksomheden, vil kunne sætte gang i, at virksomhederne producerer mindre affald og at det affald der fremkommer forsøges genanvendt. De nye initiativer på affaldsområdet vil medføre, at kommuner vil kunne føre et bedre affaldstilsyn.

4.3.1 Miljø- og klimaforhold

Her beskrives, at affald fra servicesektoren og industri udgør omkring 22 procent af det affald, som generes i Danmark. Selvom affaldet er egnet til genanvendelse, så er der stor forskel på hvor meget affald, der genanvendes i de forskellige brancher.

Herefter beskrives kommuners indsats og arbejde:

Det kan både skyldes forskelle i affaldstyper og deres egnethed til genanvendelse, uklarhed om regler, kommunernes varierende administrative praksis samt begrænsede tilsyn med virksomhedernes affaldshåndtering. Disse forhold til sammen kan give reduceret incitament til at sortere korrekt. Den uensartede administration og tilsyn med affalds-reglerne skaber desuden ulige konkurrencevilkår mellem virksomhederne på tværs af kommunegrænser. Herunder udgør bl.a. den uens praksis omkring klassificering af affald hos landets kommuner en barriere for virksomheder, der ønsker at operere på tværs af landet. Fx hvis det affald man ønsker at genanvende som en del af sin forretningsmodel i én kommune klassificeres som genanvendeligt affald, mens det i en anden kommune klassificeres som forbrændingseget.

Bemærkninger til ovennævnte:

Kommunerne har igennem flere år efterspurgt Miljøstyrelsen om regler for håndtering af fx bygge- og anlægsaffald, da kommunerne har manglet vejledninger (fx grænseværdier for hvornår affald, er farligt osv.). I dag er det den enkelte kommuner, der fastsætter disse krav og bruger mange ressourcer på at udarbejde retningslinjer for den enkelte kommune, hvilket Miljøstyrelsen kunne have udarbejdet i samarbejde med kommunerne, så alle kommuner havde de samme regler. Dette ville medføre, at kommunerne havde mere tid til tilsyn med håndtering og bortskaffelse af affaldet jf. affaldshierarkiet.

Der står endvidere:

Formuleringen af reglerne for virksomheders affaldshåndtering har hidtil givet anledning til usikkerhed blandt virksomhederne om, i hvilket omfang, der skal sorteres og genanvendes. Kombineret med et begrænset affaldstilsyn har det medvirket til, at genanvendelsen af affald fra service og industri er lavere, end potentialet foreskriver. Brancheorganisationer har i den forbindelse efterspurgt bl.a. vejledninger og tydeliggørelse af reglerne for virksomheders kildesortering, herunder klare sorteringskriterier.

Bemærkning til ovennævnte:

Kommunerne fører kun tilsyn med virksomheder, som er omfattet af brugerbetalingsbekendtgørelsen BEK nr. 2007 af 11/12/2020. Øvrige virksomheder føres der ikke tilsyn med, da kommunerne ikke har ressourcerne hertil.

Kommunerne har forsøgt at integrere affaldstilsynet i det almindelige miljøtilsyn, men er ikke nået et tilfredsstillende niveau endnu, da der mangler redskaber hertil. Affaldsdata fra Affaldsdatabasen kan ikke bruges hertil, da dataene ikke er korrekte på grund af fejl i indberetningerne, som kommunerne gentagne gange har gjort Miljøstyrelsen opmærksom på.

Affaldsregisteret fungerer heller ikke, da mange transportører agerer som indsamlere, hvilket betyder, at der kommer til at mangle indberetninger til Affaldsregisteret. Affald har ikke kunnet spores efterfølgende. Energistyrelsen har ansvaret for Affaldsregisteret. Kommunerne har rettet gentagne henvendelser til Energistyrelsen vedr. fejl i deres system, når oplysninger fra Affaldsdatasystemet sammenholdes.

Dette er Miljøstyrelsen og Energistyrelsen gentagne gange blevet gjort bekendt med, men der er intet sket.

4.3.3 Initiativer

Risikobaseret affaldstilsyn og samling af administrations- og tilsynsopgaver
Affaldstilsynet vil blive målrettet de virksomheder, hvor der er størst risiko for, at reglerne ikke bliver overholdt, og hvor miljørisikoen ved ikke at overholde affaldsreglerne er størst. Der skal udvikles konkrete redskaber, metoder og fagligt grundlag til brug for et styrket og risikobaseret affaldstilsyn, herunder selve risikomodellen og udtræksrapporter fra fx Affaldsdatasystemet. Affaldstilsynet kan fx omfatte en styrkelse af modtagekontrollen på forbrændingsanlæggene og udvidet kontrol med eksport af affald. Det styrkede og risikobaserede affaldstilsyn vil skabe mere lige konkurrencevilkår mellem virksomhederne på tværs af kommunegrænser og øge incitamentet til at håndtere affaldet korrekt. Samtidig undersøges det, hvordan man kan samle administrations- og tilsynsopgaver vedr. affald og genanvendte råvarer i én enhed med henblik på en mere ensartet praksis. På baggrund af dette grundlag træffes i 2021 beslutning om bl.a. administrativ og geografisk placering af disse opgaver.

Bemærkning til ovennævnte:

Generelt er der total mangel på at kommunerne kan noget mht. erhvervsaffald - kommunerne er ikke nævnt positivt – faktisk ikke nævnt som løsning eller bidrager til noget med hensyn til erhvervsaffald – eller for den sags skyld cirkulær økonomi mv. Der står, at kommunerne har lavet uens klassificering, som har givet ulige konkurrencevilkår på tværs af landet og at kommunerne ikke har ført affaldstilsyn.

Aalborg Kommune gør kraftigt opmærksom på, at det gode affaldstilsyn foregår i dialog med virksomhederne, og omfatter vejledning i affaldsreglerne, kortlægning af affaldstyper, sortering af affald, opbevaring af affald samt bortskaffelse af affald. Det er også på det fysiske tilsyn, at der kan tages en drøftelse af affaldsminimering og hvordan mængden af affald til forbrænding kan reduceres og mængden til genanvendelse øges.

I Aalborg Kommune arbejder vi med En Indgang til kommunen, hvilket betyder, at der altid sker en helhedsvurdering i sagsbehandlingen. Dette sker også i forbindelse med tilsyn på virksomheder, hvor det vurderes, hvilke typer affald, de modtager samt hvordan det behandles og bortskaffes under hensyntagen til affaldshierarkiet.

Aalborg Kommune anbefaler, at kommunerne bliver en del af et forbedret affaldstilsyn på virksomhederne, da lokalkendskab til virksomhederne og de nye initiativer med nye vejledninger og en opstramning af Affaldsdataregistret og Affaldsregister vil medføre, at kommunerne vil kunne føre et forbedret affaldstilsyn, hvor affaldshierarkiet indgår sammen med cirkulær økonomi.

4.4.3 Initiativer

I afsnittet beskrives, at mindre virksomheder, der genererer husholdningslignende affald i art og mængde, får mulighed for at vælge kommunale indsamlingsordninger til genanvendeligt affald.

Aalborg Kommune bifalder dette initiativ, som vil få betydning for at en større mængde genanvendelige materialer frem over vil blive frasorteret til genanvendelse ved virksomheder med mindre mængde, og samtidig understøtter EUs definition af Municipal Waste. Det er vigtigt, at en vurdering af "art og mængde" baseres på den enkelte affaldstyper, og ikke på en samlet mængde, da det vil sikre mere genanvendelse. Så en virksomhed fx kan få hentet deres store papmængde af en privat indsamler, men samme virksomhed kan være tilsluttet en kommunal indsamlingsordning på en lille mængde plast (begge affaldstyper er udelukkende tænkt som eksempel).

4.11.2 Status, datagrundlag og gældende regler

Bemærkninger til svarfrister i forbindelse med export af affald:

Her lægges det op til at myndighederne har 3 dage til at vurdere om der er behov for at indhente yderligere oplysninger. Dette vurderer Aalborg Kommune er for kort tid, 8 dage vil være acceptabelt.

Bemærkninger til forhåndsgodkendelse efter transportforordningen:

Her lægges der op til, at myndighederne har 7 dage til at gøre indsigelse. Dette vurderer Aalborg Kommune er for kort tid, 14 dage vil være acceptabelt

28.01.2021

Hørings svar til Handlingsplan for cirkulær økonomi: National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Hermed fremsendes kommentarer fra tre forskningsgrupper ved Institut for Planlægning ved Aalborg Universitet som reaktion på høringsudkastet til ” Handlingsplan for cirkulær økonomi - National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032” sendt høring i december 2020.

Generelt er det yderst positivt, at der bliver sat mere fokus på forebyggelse, hvilket vi primært fokuserer på nedenfor i forhold til hvordan denne indsats kan styrkes. Imidlertid er der også en række ambivalenser eller modsætninger i planen, hvor der overvejende fokus på affaldshåndtering direkte og indirekte kan komme til at virke hindrende for en styrket forebyggelsesindsats.

Kommentarer til afsnittet omkring ”Mindre affald og Bedre udnyttelse af Naturressourcerne”

Vedr. styrkelse af indsatsen i forhold til Ecodesign Direktivet

Det er yderst positivt, at indsatsen styrkes fra dansk side til at fremme cirkulær økonomi i arbejdet med EU’s Ecodesign Direktiv. Ecodesign Direktivet er et vigtigt element i omstillingen til en cirkulær økonomi, da det netop kan fremme cirkulært design af energi-relaterede produkter. Det er også positivt at udvikle horisontale krav på tværs af produktkategorier dækkende aspekterne af materialeeffektivitet. Det er afgørende vigtigt, at Danmark i arbejdet med at videreudvikle Ecodesign Direktivet påpeger, at for nogle aspekter afgørende for produkternes materialeeffektivitet er der variationer imellem produkterne, og det er derfor nødvendigt at få indarbejdet materialeeffektivitetskrav i de produktspecifikke gennemførelsesforanstaltninger.

Hvis Ecodesign Direktivet skal spille en afgørende rolle i omstillingen til en cirkulær økonomi er det nødvendigt at dets rammer udvides, så flere produktkategorier kommer ind under direktivet end blot direkte energi-relaterede produkter. En anbefaling er derfor, at der fra dansk side arbejdes mod en udvidelse af direktivets nuværende rammer. Ecodesign Direktivet samt Energimærkeforordningen har et stort potentiale til at reducere både energiforbruget (5.1 mia kWh årligt i Danmark) samt den samlede miljøpåvirkning. Desværre har tidligere studier anslået at omkring 10-20%¹² af dette potentiale går til spilde, fordi markedsovervågningen af direktivet i medlemslandene ikke er tilstrækkelig, og fordi samarbejdet mellem medlemslandene om verificering heller ikke er tilstrækkeligt. Denne udfordring vil kun blive mere udtalt med flere nye produktgrupper samt en øget diversitet og kompleksitet af produktkravene.

I forhold til afvejningen af klimagevinsten ved forlængelse af elektroniske produkters levetid gennem reparation versus udskiftning af et produkt til et mere vand- og energieffektivt produkt peger udkastet til handlingsplan korrekt på, at det kun er for de energimæssigt mindst effektive produkter – omtalt som hårde hvidevarer i energiklasse C - at en udskiftning af et produkt er bedre end at få produktet repareret.

Der er behov for at følgende indsatser i handlingsplanen styrkes:

¹ Petersson and Nielsen (2013) Market surveillance – the prerequisite for realizing the large expected savings from the Ecodesign Directive. ECEEE summer study proceedings

² Juraj Krivisik and Sophie Attali (nd) Markets surveillance of Energy Labelling and Ecodesign Product requirements: Overview of challenges and opportunities. Link: <http://www.come-on-labels.eu/news/market-surveillance-of-energy-labelling-and-ecodesign-product-requirements>

- Sideløbende med at der udvikles horisontale ecodesign krav til materialeeffektivitet, skal der også indarbejdes materialeeffektivitets krav i de produktspecifikke gennemførelsesforanstaltninger
- Indsatsen styrkes fra dansk side med henblik på en udvidelse af Ecodesign direktivets rammer herunder tekstiler og visse byggematerialer
- Markedsovervågningen af Ecodesign direktivet og Energimærkeordningen skærpes og der allokeres flere ressourcer hertil

Handlingsplanen antager, at en kommende dansk Implementering af EU's affaldsdirektivs nye minimumskrav for den udvidede producentansvarsordning for elektronikaffald kan *".... sikre en omkostningseffektiv og transparent ordning, hvor miljørigtigt design i højere grad stimuleres"* (s. 99). Det forventes at kunne ske ved *"....bl.a. ved at indføre en miljøgraduering af de bidrag, som producenterne betaler for affaldsbehandlingen."* (s. 99).

Handlingsplanen synes at antage, at der vil komme så store forskelle i affaldsgebyrerne, at det vil påvirke de primært udenlandske producenter af husholdningselektronik til at ændre deres design og påvirke det sortiment af elektroniske produkter, som detailhandlen vælger at markedsføre

De kommende forhandlinger om størrelsen af gebyrerne er således ret afgørende og bør føre til en kraftig graduering, hvis den danske implementering af affaldsdirektivet skal have en **affaldsforebyggende** effekt!

Forslag: Behov for andre indikatorer til at vurdere produktlevetid og reparationer

Der er behov for, at der udvikles andre indikatorer til at følge forbrugets omfang og baggrund, herunder forhold, der påvirker produkters levetid.

Handlingsplanens fem udvalgte indikatorer til at vurdere om der genereres mindre affald og opnås en bedre udnyttelse af naturressourcerne (side 41) er ikke velegnede til at vurdere produktlevetidens betydning for ressourceforbruget. Der er behov for at der, som del af handlingsplanen, udvikles andre indikatorer, til at følge forbrugets omfang og baggrund, herunder hvilke forhold, der påvirker produkters levetid. Hvis handlingsplanen kommer til at omfatte indikatorer baseret på spørgeskemaer til et repræsentativt udsnit af befolkningen, viser erfaringer at det vil det være muligt at få data til bl.a. at opgøre omfanget af reparationer af husholdningsprodukter, mængden af kasserede produkter, omfanget af indkøb af nye produkter, der erstatter produkter, som ikke blev eller kunne repareres samt produkternes levetid, når de kasseres. Sådanne data kan kombineres med analyser af miljøgevinster ved levetidsforlængelse af forskellige produkter og dermed opgøre miljøgevinsten og "miljøtabet" ved henholdsvis reparationer og reparationer, der blev opgivet.

Handlingsplanen for affaldsforebyggelse fra foråret 2015 varslede, at regeringen ville prioritere et arbejde, hvor *"Miljøgevinster ved genbrug og reparation af udvalgte fraktioner af elektronik kvantificeres"*. Der er ikke lavet et sådant officielt analysearbejde, men miljøorganisationer og forskergrupper har lavet lignende analyser, så ved en kombination af spørgeskemaer og livscyklusvurdering kan der skabes grundlag for indikatorer for produktlevetid og reparationer som del af handlingsplanen.

Handlingsplanen burde fremhæve mere tydeligt de betydelige klimagevinster, der er ved en forøgelse af produktlevetiden og generelt en øget materialeeffektivitet. I forbindelse med det igangværende arbejde omkring mobiltelefoner og tablets under Ecodesign direktivet fremhæver EU kommissionen december 2020 i en impact assessment, at en forlængelse af den gennemsnitlige levetid på omkring et år vil kunne reducere klimapåvirkningen med 25% for hele mobiltelefonmarkedet.

Forslag: Behov for mere ambitiøse initiativer inden for reparation og genbrug

Med tanke på de hidtidige EU-initiativer i relation til elektronik er der imidlertid – desværre - grund til at dæmpe optimismen: EU's krav om at visse reservedele skal være til rådighed for elektroniske produkter og skal kunne udskiftes indebærer ikke nødvendigvis billigere reparationer og dermed heller ikke nødvendigvis at flere produkter repareres og færre produkter kasseres uden at være forsøgt repareret. For computere og hårde hvidevarer er det således ifølge en undersøgelse fra Ingeniørforeningen i 2017 mere prisen på reparation end manglen på reservedele, der begrænser andelen af reparationer af produkter af ikke-fungerende produkter. En nylig undersøgelse i Region Hovedstaden i 2020 antyder, at det ser værst ud for køkkenudstyr (blender, brødrister, el-kedel m.m.), som er den produktgruppe inden for elektronik, der sammen med mobiltelefoner 'lever' kortest tid, og hvor andelen af opgivet reparationer er størst. For køkkenudstyr er det design, manglende reservedele og dyre reparationer, der begrænser andelen af produkter, der repareres.

Selvom producenterne af husholdningselektronik er internationale og store sammenlignet med det danske marked, og EU-reguleringen næppe løser problemet med teknisk, funktionel og økonomisk forældelse af produkter, så kunne en dansk handlingsplan for forebyggelse af affald være mere ambitiøs. Dansk Erhverv har således for nylig foreslået momsfradrag for reparationer og henviser til svenske erfaringer³ og Forbrugerrådet TÆNK⁴ har anbefalet, at forlænge reklamationsperioden – dvs. den periode, hvor virksomhederne er ansvarlige for produkternes holdbarhed. En sådan forlængelse er mulig i den danske implementering af EU's varedirektiv, som er fokus i et udvalg under Justitsministeriet⁵. Ifølge Forbrugerrådet har forbrugerne i flere EU-lande længere reklamationsperiode end danske forbrugere.

Andre initiativer som udkastet til handlingsplan kunne indeholde:

- Støtte til analyse af erfaringer hos professionelle reparatører, producenters, forhandlers og reparationscafeers viden om hvilke produkter, der går i stykker og hvorfor og hvorvidt de kan repareres
- Udvikling af lokale reparationsstrategier, faciliteter af kommuner og lokale aktører som led i lokal miljø- og erhvervs politik som led i dels at sikre forbrugerne lettere og billigere reparationer, dels øge lokal beskæftigelse
- Initiating og støtte af eksperimenter med cirkulære forretningsmodeller, som kan understøtte en forlængelse af produktlevetiden

Vedr. Genbrug

Det er positivt, at regeringen vil fremme produkterne levetid og fremme levetidsforlængelse gennem reparation som der fremgår af afsnit 3.6; men i afsnit 3.7 om Genbrug fremgår det

"Kommunen er forpligtet til at indberette mængden af affald, der er forberedt med henblik på genbrug. Ofte vil kommunen være nødt til at foretage et skøn over denne mængde. Det formodes dog, at genbrugspladserne modtager en stor mængde affald, som kan forberedes med henblik på genbrug, herunder møbler og andet indbo og byggematerialer. Det er dog langt fra alt, der forberedes til genbrug, da det ikke altid er økonomisk attraktivt for de kommunale affaldsselskaber."

³ <https://www.altinget.dk/energi/artikel/202597-dansk-erhverv-besvaer-goer-det-svaert-at-vaere-cirkulaer>

⁴ <https://www.altinget.dk/energi/artikel/forbrugerraadet-taenk-holdbare-produkter-er-en-hjoernesten-i-den-groenne-omstilling>

⁵

https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2020/kommissorium_udvalg_var-edirektiv_digitalt_indhold_new_deal.pdf

Endvidere *"Der er ikke udtømmende regler for, hvordan denne forberedelse med henblik på genbrug skal ske i praksis. Der er hverken krav til at forberedelse med henblik på genbrug skal finde sted straks på genbrugspladsen eller at det er kommunen selv, som skal forberede med henblik på genbrug."*

Der er efter vores opfattelse behov for at få regelsat, hvilke forretningsmodeller kommunen som direkte aktør eller som formidler af lokale samarbejder kan agere inden for. Handlingsplanen skaber usikkerhed omkring hvilken praksis, som ligger inden for eller uden for skiven, når der henvises til historiske dogmer omkring tilbagetagning og kommunal fuldmagt. Usikkerheden og manglende opdaterede rammer, som matcher fremtidens cirkulære samfund ud fra tanken om "tænk globalt og handl lokalt", hæmmer udviklingen af cirkulære forretningsmodeller og lokalt iværksætterier.

Vedr. Grønne og totaløkonomiske offentlige indkøb

Mens udkastet til handlingsplan ikke har mange initiativer med fokus på husholdningsprodukters levetid, så har udkastet interessante forslag relateret til produktlevetid i offentlige indkøb. Planen foreslår således, at der *"...udarbejdes en vejledning til offentlige indkøbere, om hvordan de kan stille krav til udvidet garanti og reparationsmuligheder med henblik på at sikre en længere levetid for produkter. Vejledningen skal indeholde konkrete forslag til krav, som kan bruges direkte i udbudsmaterialet."* (s. 55).

Samtidig med at der er grund til at rose forslaget, så skal det nævnes, at handlingsplanen fra 2015 indeholdt et lignende forslag, som altså ikke er blevet implementeret. Forslag nr. 29 i planen for affaldsforebyggelse fra 2015 hed således: *"Udarbejdelse af en guide om, hvordan offentlige indkøb kan anvendes til at understøtte en cirkulær økonomi og forebygge affald, f.eks. gennem krav om produkters levetid og mulighed for at skille produkterne ad og reparere dem"*.

Det er positivt, at der sættes fokus på potentialet for at anvende den offentlige købekraft til at trække markedet mod grønnere og mere cirkulære produkter og løsninger. Det seneste årti har danske kommuner, regioner og staten løftet den grønne dagsorden med øget brug af grønne krav i udbud, især gennem krav til miljømærker. Udfordringen ved at tage det næste skridt mod cirkulære udbud og indkøb ligger i skiftet fra primært at fokusere på grønnere produkter til at indkøbe cirkulære løsninger. For at understøtte en cirkulær økonomi, er der behov for at de offentlige indkøb skifter fokus fra produkt-specifikke krav over mod funktionalitet, services, behov og systembaserede løsninger. Vi kan ikke forvente at det offentlige kan trække markedet mod cirkulær økonomi, hvis ikke fokus flyttes fra produkt til services og løsninger. Dette kræver innovation af både udbudsprocedurer samt krav og tilbudte løsninger fra markedet. Dette kan bedst understøttes gennem markedsdialog og et tættere samarbejde mellem det offentlige og private.

Det kan undre, at SKI ikke er involveret i et eneste initiativ for de offentlige indkøb, når de repræsenterer kommuner, regioner og stat i bredt omfang inden for udbud af varer og tjenesteydelser. Især på IT-området anvendes SKI aftaler (indkøb på IT- og tele-aftaler udgør knap 66% af den samlede omsætning på SKI-aftaler⁶), hvorfor det kunne styrke tværgående indsatser for elektronik, at SKIs rammeaftaler for IT også var eksplicit en del af handlingsplanen.

Forslag til udvidelse af foreslåede initiativer i handlingsplanen:

- Ved at udvide TCO værktøjerne med klima og miljøpåvirkning, ville indsatsen kunne styrkes ved at specificere at det ønskes at udvikle TCO værktøjer for andre varer og tjenesteydelser end de energiforbrugende, hvormed værdien af levetidsforlængelse kan synliggøres og inkluderes i udbud for andre varegrupper.

⁶ https://www.ski.dk/media/3m0btjgz/ski_aarsrapport_2019.pdf

Andre initiativer, som handlingsplanen kunne indeholde for at styrke grønne og totaløkonomiske indkøb:

- Afdække muligheder for alternative forretningsmodeller i offentlige indkøb, hvor fokus flyttes fra produkt-specifikke krav til funktionalitet/funktionsudbud.
- Øge fokus og brug af fleksible udbudsformer og markedsdialog til at understøtte samarbejde mellem ordregiver og tilbudsgivere. F.eks. gennem vejledninger til brug af markedsdialog for cirkulær økonomi.
- Skabe bedre muligheder for innovative udbudsformer, der understøtter cirkulær økonomi.

Vedr. Mere og bedre genanvendelse

Easetech tilskrives i initiativ 39 i kapitel 4 en særstatus som LCA-værktøj frem for andre alternative LCA-værktøjer, når det kommer til at evaluere den danske CØ-indsats. Det kan undre eftersom Easetech tilsyneladende er mindre anvendt og er licenspligtigt, mens der findes mere anvendte internationale værktøjer, som benytter åbne makroøkonomiske databaser, som Exiobase, der indeholder emissioner og ressourcestræk for produkttyper i 164 sektorer i alle europæiske lande og er finansieret af europæiske forskningsprogrammer og udviklet af et konsortium af 6 internationale forskningsinstitutioner. Det foreslås derfor at supplere Easetech-tilgangen med udvikling og anvendelse af andre værktøjer.

Vedr. Bæredygtigt byggeri

Ressourcefokus synes begrænset til sand, sten og grus, mens ler (og dermed mursten og tegltage) tilsyneladende er overset. Det kan undre, når forsideillustrationen i den forrige affaldsforebyggelsesplan netop illustrerede genbrugsmursten, som for øvrigt også er det første genbrugsprodukt fra byggebranchen, hvor der er udviklet CE-mærkningskriterier i form af en såkaldt European Assessment Document (EAD), der er en harmoniseret teknisk specifikation. Netop genbrugsmursten har i mange år været fremhævet som et mønstereksempel på, at det er muligt ikke bare at nyttiggøre eller genanvende, men faktisk at løfte sig endnu højere op i affaldshierarkiet- nemlig genbrug og at gøre det i industriel skala. Derfor bør ler nævnes som en ressourcestype på linje med sten, grus og sand.

Derudover bør affaldshierarkiet anvendes ved udbud af screeninger for nedrivninger. Screeninger har hidtil mest haft fokus på at begrænse risici ved at standse kredsløbene for asbest, PCB, bly etc. men i stigende grad ses screeninger nu som ressourcekortlægning for cirkulær økonomi. Her er det vigtigt eksplicit at skelne mellem genanvendelse og genbrug samt at prioritere genbrug over genanvendelse ved at undgå ligestillede formuleringer i udbudsmaterialet ("undersøg om byggematerialer er egnede til genbrug/genanvendelse"). Hvis genbrug og genanvendelse ligestilles, bliver de to strategier ligeværdige i den cirkulære økonomi – og dermed bliver skelnen mellem cirklerne desværre ligegyldig. Affaldshierarkiet bør således fastholdes – også i udbud af nedrivningsopgaver: indercirklerne i form af genbrug skal tilstræbes først. Først hvis eksempelvis murstenskvaliteten eller mørtlen gør materialerne uegnede til forberedelse med henblik på genbrug, skal materialerne nedgraderes til genanvendelsesegnede. Er de heller ikke egnede til genanvendelse, kan de muligvis benyttes til anden nyttiggørelse i støjvolde eller lignende.

Til 6.1.1, side 139

4. afsnit, der startet med 'Sammenlignet med betonbyggeri ...' bør præciseres både vedrørende fordele ved den lavere vægt af træ og vedrørende problematiske stoffer, idet teksten kun gælder udvendige træbeklædninger. Trækonstruktioner, der erstatter betonkonstruktioner, består udelukkende af ubehandlet nåletræ, som ikke giver miljømæssige udfordringer. Det foreslås at dele afsnittet i to, der kan formuleres som:

Sammenlignet med betonbyggeri er træbyggeri meget lettere og kræver derfor mindre fundament og kan håndteres med mindre kraner. Træbyggeri kræver derudover færre og lettere lastvognstog ved opførelse (og bortskaffelse). Byggetiden er kortere og der er ikke behov for udtørring, men der stilles større krav til beskyttelse mod nedbør.

Træ til *konstruktioner* er altid ubehandlet nåletræ fra primært Norden og Baltikum. Det anvendes enten direkte eller lamineret som fx limtræ eller krydslamineret træ (CLT). Ved laminering anvendes små mængder lim, der ikke vil forhindre genanvendelse. Behov for vedligeholdelse optræder kun hvis svigt medfører, at træet opfugtes betydeligt. Træ til *facadebeklædning* kan være beskyttet mod nedbrydning ved brug af egnet træ, konstruktiv beskyttelse og overfladebehandling og kan genanvendes. Kun træbeklædninger imprægneret mod råd og svamp eller brand vil have væsentlig negativ miljøpåvirkning og imprægneringen forhindre reelt genanvendelse - ofte skal bortskaffelse ske ved deponi.

Til 6.3.1, side 144

Design for disassembly bør fokusere på nemt at kunne adskille og genanvende de enkelte materialer.

I 3. afsnit nævnes forbedring af sundhedspåvirkninger ved reovering. Det er vigtigt at sikre, at der ikke er forhold, som forringes ved reoveringen. Det er navnlig en risiko ved indvendig efterisolering, hvor kuldebroer kan øge risikoen for skimmeldannelse på grund af lokalt lavere overfladetemperatur. Selv uden forringelse er forholdene ofte uacceptable.

Generelt i relation til cirkulært byggeri er der i høj grad et materialefokus. Men den mest cirkulære løsning er at VEDLIGEHOLDE EKSISTERENDE gode bygninger og at BYGGE NYE SMUKKE højkvalitetsbygninger som holder i lang tid, og er udformet fleksibelt, modulært, og multifunktionelt, så det kan tilpasses skiftende behov og livssituationer. Endelig vil det være i en god dansk tradition at indtænke "livet mellem husene", så bygningerne spiller sammen med omgivelserne og understøttes af cirkulære løsninger i byrummet.

På vegne af de tre forskningsgrupper

Søren Løkke, Massimo Pizzol, Jannick Schmidt, Rikke Huulgaard, Stig Hirsbak, Mette Mosgaard, Heidi Simone Kristensen, Anja Bundgaard, Michael Søgaard Jørgensen & Arne Remmen

9. februar 2021

Hørings svar

Handlingsplan for cirkulær økonomi - National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Indledning

Plastic Change, Rådet for Grøn Omstilling, WWF Verdensnaturfonden, Oceana og Danmarks Naturfredningsforening takker for muligheden for at afgive høringssvar til regeringens Handlingsplan for Cirkulær Økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032 (herefter Handlingsplanen).

Først og fremmest vil vi rose regeringen for, at man denne gang laver en samlet plan for forebyggelse og håndtering af affald, og samtidig klart understreger, at forebyggelse og håndtering skal tænkes sammen. Når det er sagt, så beskæftiger Handlingsplanen sig hovedsageligt med affaldshåndtering, og vi har stadig til gode at se initiativer, som for alvor vil bidrage til affaldsforebyggelse.

Gå foran med kvantitative reduktionsmål

Handlingsplanen gentager visionen fra Klimaaftalen for en Grøn Affaldssektor om, at affaldskurven skal knækkes, og at dette blandt andet skal ske ved, at "Danmark arbejder for og får kvantitative reduktionsmål i forbindelse med fastsættelsen af sådanne mål i EU".

Samtidig står der, at cirkulær økonomi skal være den bæredygtige vækstmotor for Danmarks næste, store grønne erhvervseventyr. Men vi bliver ikke noget foregangsland af at læne os tilbage og vente på, at ambitionerne dumper ned fra EU og kun går efter en minimums-implementering af EU krav.

I Holland har man eksempelvis sat et mål om at være 50 procent cirkulære i 2030 og en fuld overgang til en cirkulær økonomi – dvs. et affaldsfrit samfund - i 2050. Et affaldsfrit samfund er et samfund, hvor vi har gjort op med engangskulturen og etableret bæredygtige systemer, hvor vi kan bruge vores produkter, emballager og materialer igen og igen. I det affaldsfri samfund bruges alle ressourcer optimalt i lukkede cirkulære systemer, og begrebet er på den måde både et middel og et mål. For at opnå dette bør vi i Danmark følge Hollands eksempel og turde sætte kvantitative reduktionsmål, som vi sammen kan styre efter.

Manglende fokus på forebyggelse

Selvom planen også hedder en forebyggelsesplan, så er der ikke mange initiativer, som kan knække affaldskurven og rykke noget ift. forebyggelsesdagsordenen. De initiativer der fremgår i Handlingsplanen, er hovedsageligt en gentagelse af initiativer fra tidligere planer og strategier, og de udløber de kommende år. Set i lyset af, at planen skal dække indsatsen helt frem til 2032, så er det svært at se, hvordan vi i 2032 skal have knækket affaldskurven med de initiativer, som ligger i planen

på nuværende tidspunkt. Vi savner seriøse forebyggelses-initiativer, som kan skabe et marked for genbrug og reparation, forlænge levetiden af vores produkter og fremme cirkulære forretningsmodeller, såsom produkt-to-service modeller og deleøkonomi. Denne dagsorden skal ikke kun være båret af frivillige initiativer og sektorsamarbejder. Vi skal i stedet have lovgivning på området, som eksempelvis sætter bindende genbrugsmål, forbyder visse engangsemballager og forlænger reklamationsretten.

Vi savner en vision for genbrugsløsninger på systemniveau

I forlængelse af ovenstående savner vi en overordnet og helhedsorienteret vision for, hvordan Danmark kan fremme genbrugsløsninger- og genbrugsinfrastruktur på systemniveau, hvad enten det drejer sig om emballager, elektronik eller andre produkter. Da pantsystemet blev etableret (og var et genbrugssystem) var Danmark et foregangsland på området. Vi har muligheden for at gøre det igen ved at etablere lignende systemiske løsninger på langt flere områder, blandt andet ved brug af pant på flere typer af produkter. For at sikre denne udvikling bør der som minimum sættes bindende nationale mål for genbrug for centrale produktkategorier samt opstilles indikatorer, der kan måle udviklingen.

Herudover savner vi, at man ser på flere områder end primært biomasse, byggeri og plastik. Eksempelvis er tekstilsektoren blot behandlet ganske kortfattet, men vi efterspørger en mere helhedsorienteret strategi for blandt andet tekstilsektoren på systemniveau.

Hvad med kommunernes affaldsforebyggelse?

Kommunerne skal i gang med at revidere deres lokale affaldsplaner i henhold til den nationale affaldsplan. I denne sammenhæng er det uforståeligt, at man ikke giver kommunerne mulighed for, for alvor at samtænke forebyggelse og håndtering. Jf. den nye affaldsbekendtgørelse kan kommunerne fortsat ikke finansiere affaldsforebyggende tiltag over affaldsgebyret, hvilket i praksis betyder, at kommunerne sjældent prioriterer den del. Vi vil derfor opfordre til, at kommunerne forpligtes til at indtænke lokale affaldsforebyggende tiltag i deres affaldsplaner, og at der på sigt gives mulighed for at kommunerne også kan finansiere initiativer, som understøtter affaldsforebyggelse over affaldsgebyret.

Ingen medfølgende midler

Langt hovedparten af de 126 initiativer i Handlingsplanen er blot en gentagelse af initiativer, som allerede er vedtaget i ældre strategier og handlingsplaner, eller som implementerer krav fra EU. Der er stort set ingen nye initiativer i planen. Og det er klart, at det er vanskeligt at spille ind med nye, ambitiøse initiativer, når der ingen midler følger med. Med den sidste affaldsplan 'Danmark uden affald' var der afsat midler for 200 mio. kr. Regeringen vil angiveligt svare, at der samlet set er tilført flere midler til området med de strategier og handlingsplaner, der er kommet de seneste år. Men som COWI konstaterer i deres miljøvurdering af Handlingsplanen, så er disse initiativer ikke engang nok til at nå i mål med regeringens egne visioner. Det kalder selvsagt på yderligere handling og midler, hvis vi for alvor skal sætte skub i det grønne erhvervseventyr, som cirkulær økonomi ganske rigtigt kan blive.

Regeringen når ikke visionerne i deres egen strategi

Som nævnt ovenfor, så skriver COWI "Hvis visionerne skal blive til virkelighed, kræver det yderligere tiltag end dem, som er en del af Planen".

I Handlingsplanen står der, at Klimaaftalen for Affald og Cirkulær Økonomi fra juni 2020 skal ses som strategien på Cirkulær Økonomi-området, og at denne Handlingsplan derimod skal ses som en plan for, hvordan vi når visionerne i strategien.

Det virker helt skævt at sende en handlingsplan i høring, som COWI vurderer, ikke kan nå de opstillede politiske målsætninger og visioner. Det svarer til, at man på klimaområdet vil udarbejde en handlingsplan, der ikke kan reducere CO₂-udledningen med 70 procent, som ellers er den politiske vision. Det er derfor strengt nødvendigt med et højere ambitionsniveau, så vi reelt også kommer i mål med den politiske vision og de dertilhørende målsætninger på affaldsområdet.

Vi vil derfor gerne spørge Regeringen, hvordan de forventer at nå i mål med deres egne visioner, og ikke mindst hvilke initiativer, som for alvor skal imødekomme visionen om at knække affaldskurven.

Vores kommentarer til Handlingsplanens enkelte kapitler fremgår af de følgende sider.

Nedenfor opsummeres vores konkrete forslag til initiativer, der bør inkluderes i Handlingsplanen.

Forslag til Regeringens Handlingsplan for Cirkulær Økonomi

Nationale mål for affaldsreduktion og øget genbrug

- Sæt nationale bindende affaldsreduktionsmål
- Sæt nationale reduktions- og genbrugsmål i forbindelse med udvidet producentansvar på emballager og engangsplastik:
 - Mål om, at emballageaffald skal reduceres med mindst 25 % i 2025 og 50 % i 2030
 - Genbrugsmål for individuelle emballagekategorier såsom drikkevarer, fødevarer, take-away-emballager, plejeprodukter, e-handel mv.
- Etablér indikatorer til at måle udviklingen inden for genbrug.
- Genindfør Miljøstyrelsens genbrugs-emballagestatistik, som ikke er opdateret siden 2014.

Konkrete initiativer

- Cirkulært design:
 - Integration af genbrugsløsninger og reparationsmuligheder i miljømærkerne
 - Fastsæt plan for udfasning af PVC
 - Arbejd for øget sporbarhed af kemikalier i affaldsstrømmen
- Grønne offentlige indkøb:
 - Krav om, at indkøb af visse produktgrupper skal være i brug i en vis årrække eller leases
 - Krav om, at der indkøbes genbrugsløsninger hvor muligt
 - Plan for udfasning af engangsservice i offentlige institutioner
 - Brug den offentlige indkøbsmuskel til at fremme cirkulære forretningsmodeller, som reducerer affald
- Cirkulære/mere bæredygtige forretningsmodeller:
 - Undersøg mulighederne for momsfrigørelse eller servicefradrag ved reparation
 - Forlæng reklamationsretten fra 2 til 6 år for udvalgte produkter jf. Forbrugerrådet Tænks anbefaling
 - Indfør en "Ja-tak-ordning" på husstandsomdelte reklamer
- Tekstiler:
 - Indfør udvidet producentansvar for tekstiler
 - Fremlæg en egentlig tekstilhandlingsplan
- Genanvendelse:
 - Lav en skildring mellem cirkulær genanvendelse (closed-loop) og genanvendelse (downcycling)
 - Indfør krav om transparens ved genanvendt plast – der er stor forskel på post-consumer, pre-consumer og regrind.
 - Sørg for at den virgine plast, der kommer fra fejlproduktion (pre-consumer og regrind) ikke tæller med i de samlede genanvendelsesmål.
 - Brug i højere grad pant for at sikre en høj indsamlingsrate, blandt andet på elektronik.

Fortsættes på næste side...

Forslag til Regeringens Handlingsplan for Cirkulær Økonomi fortsat

- Udvidet producentansvar på emballager og engangsplast:
 - Sæt graduerede miljøbidrag, der sikrer forbrugsreduktion af engangsprodukter og fremmer genbrug. Genbrugsemballager bør fritages fra gebyrer, så længe de er i cirkulation.
 - Etablér fuld omkostningsdækning for affaldshåndtering og oprydning
 - Skab incitamenter til at mindske overemballering ved fx e-handel.
- Tiltag til fremme af genbrug af emballager til mad- og drikkevarer:
 - Fremryk engangsplastdirektivets forbud mod markedsføring af visse engangsplastprodukter og mål om reduktion af visse take-away-emballager af plast
 - Sæt mål om 80 % genbrugelige drikke- og fødevarer beholdere i 2030
 - Forbyd brug og udlevering af engangsservice "på stedet"
 - Stil krav om genbrugelige alternativer ved take-away
 - Stil krav om genbrugelig service ved store events
 - Nedsæt pulje til udvikling af design til genbrug og genbrugsløsninger.
- Mikroplast og andre sundhedsskadelige stoffer
 - Udvid forbuddet mod bevidst tilsat mikroplastik til ikke-kosmetiske produkter
 - Støt op om EU-arbejdet med restriktionsforslaget for bevidst tilsat mikroplast
 - Udfas brugen af gummigranulat til kunstgræsbaner, legepladser, motionsområder m.m.
 - Indfør initiativer til regummiering, fx tilskudsordninger.

Kapitel 3. Mindre affald og bedre udnyttelse af naturoressourcerne

Det er positivt at læse, at "Danmark arbejder for og får kvantitative reduktionsmål i forbindelse med fastsættelsen af sådanne mål i EU". Dog mener vi ikke, at Danmark kan vente på EU-mål. I stedet bør der fastsættes nationale mål for reduktion og genbrug, som det styrende princip i indsatsen for en knækket affaldskurve samt for øget dansk konkurrenceevne.

Konkret forslag: Vi foreslår, at der sættes nationale bindende reduktions- og genbrugsmål i forbindelse med implementeringen af de udvidede producentansvar på emballager og på engangsplastik. Det er afgørende, at det udvidede producentansvar udformes på en måde, der er i overensstemmelse med affaldshierarkiet, og dermed som første prioritet fremmer affaldsreduktion og dernæst genbrug, og herefter sigter mod øget genanvendelse. Vi foreslår:

- at der sættes et mål om, at emballageaffald skal reduceres med mindst 25 % i 2025 og 50 % i 2030
- at der sættes genbrugsmål på tværs af emballagekategorier som drikkevarer, fødevarer, take-away-emballager, plejeprodukter, e-handel mv.

Se også vores tidligere [høringssvar vedr. udkast til lovforslag om udvidet producentansvar på plastprodukter](#), hvor der er indarbejdet konkrete forslag for visse produktgrupper.

Vi foreslår samtidig, at Handlingsplanen opstiller indikatorer til at følge udviklingen inden for genbrug i forskellige sektorer/produktkategorier. Blandt Handlingsplanens 35 indikatorer er ikke én eneste målrettet genbrug. Det er dog positivt, at der nu er etableret et fælles EU-grundlag for rapportering om genbrug, og dette bør indarbejdes ift. Handlingsplanens indikatorer. Vi foreslår, at man samtidig genoptager udarbejdelsen af Miljøstyrelsens genbrugsemballagestatistik, som ikke har været opdateret siden 2014.

3.1 Cirkulært design

Til 3.1.3

S. 45: Styrket fokus på cirkulær økonomi i miljømærkekriterierne

Genbrugsløsninger skal i højere grad tænkes ind i miljømærkerne og desuden skal miljømærkerne underbygges af offentlige grønne indkøb. Kriterier som "reparationsegnete" skal også tænkes ind. Evt. skal der oprettes nye miljømærkede produktgrupper (med tilhørende kriterier), som f.eks. "Genbrugsartikler til fødevarer" i stedet for "Engangsartikler til fødevarer". Sidstnævnte er i værste fald et incitament for at købe engangsprodukter, da det er "grønt" pga. miljømærket. Vi anerkender, at nogle engangsprodukter er "bedre" end andre, men ingen er miljømæssigt bæredygtige og bør ikke miljømærkes.

Kriterier for kemikalier i miljømærkerne bør gennemgående skærpes, da der stadig er for mange problematiske stoffer som tillades (evt. for høje grænseværdier), og opdateringer af kriterierne udsættes ofte, hvilket skærper problemstillingen, da visse kemikalier er en direkte barriere for genanvendelse.

3.2 Produkter og materialer uden problematisk kemi

S. 45: "Når materialer skal bruges flere gange, er der behov for viden om indholdet af kemikalier i produkterne. Problematiske kemi kan begrænse mulighederne for affaldsforebyggende aktiviteter og reducere kvaliteten af genanvendte materialer".

Det er væsentligt at holde sig for øje, at visse problematiske kemikalier ikke blot reducerer kvaliteten af genanvendte materialer (som det beskrives i Handlingsplanen), men ligefrem kan (eller i hvert fald bør) hindre genanvendelse. Dels er der en problematik omkring, at vi i dag ikke kan følge materialers indholdsstoffer fra produktion til affaldsled, hvilket uforvarende bringer skadelige kemikalier i cirkulation, og dels er det problematisk, at skadelige kemikalier ofte tillades i højere koncentrationer i genanvendte materialer end i jomfruelige materialer. Sidst men ikke mindst bidrager skadelige kemikalier i forbrugerprodukter og andre materialestrømme til, at store mængder affald skal brændes eller deponeres, da der ikke findes andre løsninger.

Til 3.2.3

S. 47: Styrket indsats overfor skadelige stoffer i PVC og arbejde for substitution til andre materialer

Det er under dette punkt beskrevet, at ”Der udarbejdes en kortlægning af forekomst, anvendelse og additiver i PVC på det danske marked.” Dette virker som en helt forkert prioritering af ressourcer, eftersom der for blot et par år siden er udarbejdet en tilsvarende rapport: ”Kortlægning af PVC i Danmark 2018”, Miljøprojekt 2049. En del af problemformuleringen er identisk med den tidligere, herunder kortlægningen, anvendelsen og en undersøgelse af muligheden for substitution. I stedet bør fokus ligge på udfasning med baggrund i den viden man allerede har: At PVC er problematisk – både mht. at det ofte indeholder problematiske kemikalier, og at det ofte forurener genanvendelsen, da PVC alt for ofte ender i plastsorteringen ved en fejl. Almindelige borgere (og affaldsbehandlere) har ikke en chance for at vide, om badebassinet, voksdugen eller gummistøvlerne er lavet af PVC (og dermed skal sorteres som farligt affald) eller ej.

Som endnu et initiativ opfordres Regeringen til at arbejde for øget sporbarhed af kemikalier i affaldsstrømmen. Der bør skabes mulighed for at følge kemikalieindhold gennem hele produktets livscyklus. Det er især væsentligt for affaldsledet, hvor der i dag ikke er krav til, at informationer om kemikalier skal kunne findes. Denne manglende information kan medvirke til, at materialer og produkter med skadelige kemikalier føres ind i den cirkulære økonomi. Dette arbejde er relevant ift. en EU-rettet indsats ifm. ’EU’s kemikaliestrategi for bæredygtighed’.

3.4 Grønne og totaløkonomiske indkøb

Til 3.4.1

Se vores tidl. debatindlæg omkring offentlige grønne indkøb: <https://rgo.dk/co2-boer-ikke-vaere-den-eneste-maalestok-for-groenne-indkoeb/>, hvor vi opfordrer til, at affaldsforebyggelse bliver et styrende princip for alle offentlige indkøb, og dermed bliver det fundamentalt at se på produkters levetid og levetidsomkostninger. Det er positivt at se, at flere parametre der bidrager til dette, er tænkt ind i handlingsplanen. Dog bør indsatsen over for længerevarende brug/genbrug styrkes – se forslag herunder.

Konkret forslag: Styrkelse af længerevarende brug og genbrug i offentlige indkøb:

- For staten og andre offentlige udbud bør der stilles krav til, at visse produktgrupper skal være i brug i en vis årrække/tidsbestemt periode, og hvis det ikke kan efterleves, f.eks. på baggrund af, at it-systemer skal have et vist sikkerhedsniveau med dertilhørende styresystem, så skal der leases. Dette kan omfatte køretøjer, elektriske og elektroniske produkter (WEEE), hjælpemidler til ældre-/plejeområdet (kørestole, lifte osv.) mm. Særligt med fokus på de mest ressourcetunge produkter.
- Offentlige indkøb bør aktivt fremme cirkulære forretningsmodeller som produkt som service-, leasing- og deleøkonomiske modeller, såfremt de er med til at reducere vores affaldsmængder.
- Der stilles krav til, at der indkøbes genbrugsløsninger hvor muligt – f.eks. ved indkøb til kantiner og storkøkkener, herunder produktgrupper som f.eks. madopbevaringsemballager, drikke- og spiseservice osv., frem for engangsprodukter. I Frederiksberg Kommune har man

eksempelvis sat gang i et forsøg, hvor kommunens 200 institutioner skal skifte engangsbrug ud med genbrugsløsninger i de næste to år.

- Der opstilles samtidig et mål for fuld udfasning af engangsservice i offentlige institutioner, hvor disse ikke har en direkte sundhedsfaglig funktion.

Til 3.4.3

S. 54: Krav om miljømærket indkøb for udvalgte produkter

Det er væsentligt, og må forventes, at det her er totalomkostningerne (TCO) man ser på, når det under dette initiativ står ”..hvor der ikke eksisterer en betydelig prisforskel”.

S. 54: Krav om anvendelse af TCO for udvalgte produkter

Formuleringen ”..hvor det er muligt og hensigtsmæssigt”, er meget svag, og bør som minimum præciseres med en vejledning til, hvornår det er muligt og hensigtsmæssigt. Det skal ikke være op til de statslige indkøbere selv at vurdere dette.

S. 55: Standardisering og strukturering af grønne data i e-handel – ”Målet er at øge efterspørgslen efter grønne produkter ved at give leverandører mulighed for at oplyse om produkters grønne data på en sammenlignelig måde, så det blandt kan fremhæves for indkøbere, når der e-handles.”

Her er det vigtigt, at der opstilles kriterier for, hvad der er ”grønne data”. Vi ser alt for mange eksempler på, at virksomheder brander sig på, at de/deres produkter er ”grønne”, men hvor det ikke er tilfældet, og dermed bidrages der til falsk markedsføring (greenwashing).

S. 55: Krav til engangsprodukter og emballage

I dette initiativ nævnes kun genanvendelige materialer og genanvendt plast. Vi mener ikke, at dette er den rette prioritering. Affaldscurven skal knækkes – og det bliver den kun via reduktion i affaldet, et smartere forbrug og flere genbrugsløsninger. Genanvendelse sænker i nogle tilfælde ressourceforbruget og CO₂-udledningen, men det sænker det blot, det fjerner det ikke, hvilket genbrug konsekvent gør. Øget genanvendelse reducerer ikke affaldsmængderne, eller mængderne af engangsprodukter, der ender i naturen.

Der skal i stedet skabes incitamenter til en udfasning af engangsprodukter, såsom to-go-krus, rørepinde, tallerkener og bestik – ikke blot i plastik, men i et hvilket som helst materiale. Så i stedet for at stimulere markedet til merforbrug af engangsprodukter, bør Staten og offentlige institutioner gå foran for at udfase brugen af engangsprodukter for at stimulere et marked for genbrug, som det eksempelvis ses i Tyskland og Frankrig. Der skal skabes incitamenter til at udskifte engangsprodukter med produkter til flergangsbrug (se også konkrete forslag i afsnit 7.1). Der findes allerede gode genbrugsløsninger på markedet – også for visse typer af emballage fx <https://www.kleenhub.com/> og <https://re-zip.dk/>.

S. 55: Vejledende krav til fokus på længere levetid via garanti

Det er væsentligt, at der kommer interessenter med i arbejdsgruppen, som ikke har økonomiske interesser, der vedrører de produkter, som initiativet kommer til at omfatte. Ellers er vi bekymret for, at udelukkende det økonomiske aspekt prioriteres frem for det miljømæssige.

S. 55: Udbrede vejledningen om bæredygtigt indkøb af plastemballage og engangsplastprodukter

Denne bør ikke kun udvides til andre typer af plastprodukter, men også til andre materialetyper. Det er vigtigt, at fokuset på plastik ikke bliver for entydigt, da det blot vil skabe en forskydning til engangsbrug af andre materialetyper, såsom træ, papir, bambus osv., hvilket ofte ikke er en bedre løsning, for hverken sundhed, miljø eller klima. Hvad angår engangsprodukter bør fokus, jf. kommentar ovenfor være på helt at udfase indkøb af engangsprodukter af plast og andre materialer. I handlingsplanen skrives der, at man "Opfordres til", hvilket må anses for at være en meget svag formulering.

3.5 Cirkulære forretningsmodeller

Til 3.5.3

S. 59: Understøtte bæredygtig emballage i e-handlen under det kommende krav om udvidet producentansvar for emballage

Det er positivt, at Regeringen har fokus på dette område, da emballager forbundet med e-handel er i markant stigning. Men det er væsentligt at nævne vigtigheden af at skabe incitamenter til, at virksomheder først og fremmest stræber efter at minimere brugen af over-emballering og ønsker at udskifte engangsemballage med en flergangsemballage, via fx genbrug som <https://re-zip.dk/> og <https://loopstore.com/>. Dette kan bl.a. ske via gebyrer på engangsbrug eller ved at skabe mulighed for at søge støttemidler til at afprøve nye forretningsmodeller indenfor genbrug af emballager.

S. 59: Undersøgelse af Ja-tak-ordning for husstandsdelte reklamer

Vi forstår slet ikke denne prioritering, da vi ikke ser nogen grund til at undersøge dette yderligere. Hvad står i vejen for, at folk her og nu, og som udgangspunkt, kan slippe for trykte reklamer, med mindre de aktivt har takket ja? Sådan er reglerne for alle reklamer på internettet, som man modtager privat (såsom "nyhedsbreve" og lign.). Det er vel ikke en grundlæggende ret for alle forretningsdrivende at omdele tryksager?

I øvrigt er der også et forureningsproblem qua de store mængder tryksager, som er læsset af et sted i byrummet, men aldrig bliver afhentet og uddelt. Vi mener derfor, at man både kan og bør indføre en ja-tak-ordning for husstandsdelte reklamer på baggrund af den forhåndenværende viden.

Konkret forslag:

- Indfør en ja-tak-ordning for husstandsdelte reklamer.

3.6 Reparation og anden levetidsforlængelse

Til 3.6.1

S. 59: *”Derudover er der forskel på den miljømæssige gevinst ved reparation. For visse produkter vil det i et livscyklusperspektiv være mere gavnligt at købe et nyt produkt. Produktion og fremstilling af hårde hvidevarer og elektronik kræver mange ressourcer, uanset hvilken energiklasse de er i, men der kan i forbindelse med fx en vaskemaskine være en miljø- og klimamæssig gevinst ved at udskifte fremfor at reparere, såfremt du går fra en ældre vaskemaskine med energimærket C til en nyere med A+++ , vil der være besparelser på energi- og vandforbrug”.*

Det er ikke så enkelt, som fremstillet under dette punkt. Der er mange scenarier, hvor fx en gammel vaskemaskine kan være mere miljømæssigt korrekt at beholde frem for at udskifte til en helt ny og energivenlig version. Fx i et sommerhus eller en udlejningsbolig, hvor maskinen blot bruges en gang imellem. Her vil det først være miljømæssigt (og økonomisk) rentabelt efter rigtig mange år – eller måske slet ikke.

Konkret forslag: Længere levetid med reparation og udvidet reklamationsret

- Undersøg mulighederne for at reparation, måske for udvalgte produktgrupper, kan fritages for moms og/eller at udgifterne til arbejdslønnen kan trækkes fra i skat, bør undersøges. Som det er indført i Sverige.
- En forlængelse af reklamationsretten fra 2 til 6 år for udvalgte produktkategorier (jf. Forbrugerrådet Tænks forslag) skal skabe incitament til længere og mere holdbar produktlevetid.

3.7 Genbrug

Til 3.7.3

S. 65: Mere direkte genbrug og klare rammer for kommunale genbrugsbutikker

S. 66: Afdækning af muligheder for at fritage frivillige velgørende organisationer fra gebyr ved brug af genbrugspladser

De to initiativer, der opstilles i Handlingsplanen inden for genbrug er i sig selv ikke tilstrækkelige til at realisere Handlingsplanens vision om ”mere genbrug”. Der er behov for langt flere tiltag, hvis der for alvor skal ske et skift, hvor flere produkter og materialer bruges direkte igen uden at blive til affald, fx i kraft af flere genbrugsløsninger og retursystemer.

Kapitel 4. Mere og bedre genanvendelse

S. 69: "Endelig vil Handlingsplan for cirkulær økonomi have særlig fokus på at øge genanvendelsen af fx tekstilaffald og kompositemballageaffald, der i dag er svært genanvendelige".

Vi mener, det kan være fornuftigt at sætte fokus på, hvorledes det er muligt at øge genanvendelsen af fx tekstilaffald og kompositemballageaffald. Grundlæggende bør fokus dog ligge på designfasen ift., hvordan vi i udgangspunktet kan undgå at skabe produkter, som er vanskelige at genanvende. Vi savner samtidig konkrete initiativer og tiltag på dette. Vil der fx blive investeret i genanvendelses anlæg til håndtering af disse fraktioner, eller vil der komme en analyse af mulighederne i andre europæiske lande?

s. 69: "Det er regeringens målsætning, at mængden af marint affald reduceres væsentlig med henblik på at nå FN målet om, at marint affald skal forebygges og væsentligt reduceres inden 2025."

Vi er glade for Regeringens målsætning om at reducere mængden af marint affald. Men i forhold til de tiltag, der er oplyst, er der ingen af dem, der peger på konkrete løsninger eller initiativer til forebyggelse af marint affald, foruden EU's engangsplastdirektiv, som under alle omstændigheder skal implementeres i alle EU-lande. Vi savner derfor nogle konkrete nationale initiativer og tiltag til at reducere og forebygge mængden af plastaffald i havet, som går udover analysearbejde og indsamling af empiri (se også vores kommentarer til kapitel 7).

4.1 Særskilt indsamling og reel genanvendelse

Til 4.1.1

S. 70: "En øget genanvendelse af materialer i høj kvalitet vil bidrage til at reducere klimapåvirkning, trækkes på jomfruelige naturressourcer samt miljøbelastning (fx luftforurening, støj, produktion af affald) fra udvinding af råstoffer og produktion af materialer".

Vi er helt enige i, at øget genanvendelse kan medvirke til at reducere klimapåvirkningen, trækkes på jomfruelige naturressourcer og miljøbelastningen ved udvinding af råstoffer. Men vi vil påpege, og i den forbindelse gøre Regeringen opmærksomme på, at genanvendelsesprocessen også kræver en stor mængde ressourcer, såsom vand, energi og kemikalier, til bl.a. transport, indsamling, sortering (af flere omgange for plast) og hertil oparbejdelsen af det sekundære materiale, som typisk kræver en omsmelting ved høje temperaturer. Derfor er det nødvendigt at reducere mængden af affald og prioritere det direkte genbrugssystem, før genanvendelse.

Når vi så taler genanvendelse, så har vi fortsat til gode at se en konkret plan for, hvordan vi sikrer, at det affald, som indsamles særskilt, også bliver fornuftigt genanvendt. Herunder en plan for, hvordan affaldet genanvendes på samme niveau (såkaldt cirkulær eller closed-loop genanvendelse) og ikke blot downcycles.

4.2 Strømlinet sortering og indsamling af husholdningsaffald

Til 4.2.1

S. 74: *"Forskelle vil fremover primært være knyttet til, at der er forskellige praktiske muligheder for opstilling og tømning af spande hos henholdsvis enfamilieboliger, etageejendomme og tætte bykerner samt i sommerhusområder. Ligeledes vil muligheder for affaldssortering i det offentlige rum, hvor der færdes mange mennesker, blive udbygget. Med større og mere ensartede affaldsfraktioner vil affaldsbehandlere få incitament til at investere i bedre behandlingsanlæg og dermed mulighed for at opnå højere kvalitet og mindre tab i genanvendelsesprocessen."*

Vi håber da på, at en ensartet affaldssortering kan skabe incitament til bedre og lokale behandlingsanlæg, men vi mener, der på forhånd bør være en sikkerhed for, at der er aftagere til fraktionerne, så den øgede sortering ikke gøres forgæves.

Til 4.2.3

S. 76: Affaldssortering i det offentlige rum

Såfremt det kun er plastaffald, som skal sorteres i det offentlige rum (qua EU's engangsplastdirektiv), så anser vi det ikke som en indsats, der kan angives som reel affaldssortering. Det kan nærmere klassificeres som en plastsorteringsindsats i det offentlige rum. Vi så gerne at affaldssortering blev yderligere udbygget i det offentlige rum, så flere affaldsfraktioner, der typisk fylder i restaffaldsskraldespanden, ligeledes kan sorteres i det offentlige rum. Her tænker vi bl.a. på pap-, papir-, glas-, metal-, foruden plast- og restaffald. På den måde vil strømliningen af affaldssortering være mere optimal, og forbrugerne vil skulle affaldssortere alle steder, uanset om de er på gåtur i Københavns bymiljø, kontoret eller derhjemme.

4.4 Organisering af affaldssektoren

Til 4.4.3

S. 85: Tilpasning af forbrændingskapaciteten – "(...)Såfremt modellen ikke godkendes, er aftalepartierne enige om, at der automatisk iværksættes en løsning, der baserer sig på, at forbrændingsanlæggene skal konkurrere om affaldet, så det behandles, hvor det kan gøres mest miljørigtigt, bedst og billigst. Kommunerne vil i denne model fortsat kunne eje og drive affaldsforbrændingsanlæg, men på lige konkurrencevilkår".

I den ideelle verden vil det nok være muligt at vælge det mest miljørigtige, som ligeledes er billigst. Men med det nuværende system går de to ting ikke hånd i hånd (endnu). Vi er derfor bange for, at økonomien altid vil blive vægtet højere end miljøet, hvis ovenstående bliver en realitet, fordi det oftest er dyrest at vælge det mest miljørigtige, bl.a. grundet flere krav, standarder o.lign. Vi vil derfor opfordre til, at miljøet til enhver tid vægtes højest, på trods af eventuelle meromkostninger forbundet med miljørigtig og forsvarlig håndtering. Der bør som minimum implementeres nogle specifikke krav og kriterier i forhold til, hvor meget det er tilladt at gå på kompromis med det miljømæssige bedste modsat det økonomiske.

4.5 Tekstilaffald

Til 4.5.1 og 4.5.2

S. 86: "Produktionen af tekstiler er miljø- og klimabelastende og indebærer et stort forbrug af ressourcer (...). Produktionen af bomuld optager land og kræver store mængder vand og kemikalier. Flere typer syntetiske fibre produceres af fossilt materiale, som kræver energi at producere, og samtidig udleder det drivhusgasser ved forbrænding. Omkring 50.000 tons tekstiler sendes årligt til forbrænding i Danmark. Den tabte værdi ved forbrænding af disse tekstiler er vurderet til at være mindst 90-110 mio. kr. årligt".

S. 87: "Af de 36.000 tons separat indsamlede tekstiler og tekstilaffald fra husholdninger blev ca. 10.600 tons genbrugt i Danmark i 2016, typisk via salg hos velgørende organisationer (...). Derudover blev ca. 21.840 tons eksporteret. Enkelte indsamlere sælger indsamlede tekstiler usorteret til andre lande, hvor der sker en sortering. Af den eksporterede mængde tekstiler gik ca. 15.300 tons til genbrug, ca. 4.140 tons blev genanvendt og ca. 2.400 tons blev deponeret eller forbrændt.¹²⁷ Den resterende andel af de særskilt indsamlede tekstiler bliver enten håndteret via skyggestrømme, genanvendt eller forbrændt i Danmark. Derudover endte ca. 42.000 ton tekstilaffald fra husholdninger i forbrænding i Danmark i 2016 gennem forskellige affaldsstrømme".

Ressourceforbruget er enormt ved produktion af tekstiler og det store forbrug, og hertil store forbrænding af tekstilaffald (omkring 50.000 tons årligt). Det medvirker til et stort ressource- og økonomisk tab (mindst 90-110 mio. kr. årligt), som også påpeget i Handlingsplanen.

Konkret forslag: Vi opfordrer til at presse på for et europæisk udvidet producentansvar for tekstiler, ligesom for emballager. Et udvidet producentansvar kan bidrage til både bedre design, øget indsamling og mere genbrug og genanvendelse af tekstiler.

Vi vil yderligere påpege at genbrugssystemet ikke er fuldt ud velfungerende i Danmark for tekstiler. Som kortlagt i Handlingsplanen er det kun ca. 10.600 tons tekstiler, der genbruges direkte i Danmark, ud af i alt 36.000 tons, som bliver separat indsamlet. Det er minimalt. Der mangler generelt flere initiativer til at sætte fokus på tekstilernes store ressourceforbrug, korte levetid og manglende systemer til både genbrug og genanvendelse. Vi opfordrer derfor regeringen til at fremlægge en egentlig tekstilhandlingsplan.

4.6 Udvidet producentansvar for emballager

S. 88: "Emballager skal i de kommende år i endnu højere grad indsamles til genanvendelse. Et udvidet producentansvar for emballager skal bidrage til både bedre design, øget indsamling og mere genanvendelse af emballager."

Det udvidet producentansvar for emballager bør ikke alene implementeres med henblik på genanvendelse, men bør udformes med henblik på først og fremmest at sikre reduktion af unødvendig emballage og fremme af genbrugelige emballager. Dette kan opnås gennem en kombination af

genbrugs- og reduktionsmål og graduering af gebyrer for at tilskynde til miljøvenligt design, genbrug og reduktion, og ved at sanktionere engangsemballage (se også vores kommentarer til afsnit 3).

S. 88: "Næsten alle produkter bliver pakket ind i emballage, og ofte i flere forskellige typer af emballager. En stigende e-handel kan potentielt få emballageforbruget til at stige, og en stor andel er engangsemballage. Samtidig udvikles der løbende nye typer emballager af nye materialer som fx nye plasttyper og såkaldte kompositemballager, hvor emballagen består af en række materialetyper, som ikke umiddelbart kan skilles fra hinanden".

Vi vil påpege, at der ikke er et 'potentielt øget emballageforbrug' i forbindelse med e-handel - der er derimod allerede et stort overforbrug af engangsemballager ved e-handel. Det bør der målrettes en indsats imod. Her kunne man med fordel kigge på genbrugsløsninger, hvor transportemballagen, kan anvendes flere gange (se også kommentarer til afsnit 3.5.3).

S. 88: "Miljø- og klimabelastningen fra emballager er knyttet til både materiale- og energiforbrug ved produktion af emballager, affaldshåndtering samt enten forbrænding eller materialeoparbejdning ved genanvendelse. Hvis brugt emballage forbrændes, mistes typisk hele materialeværdien samt det energiforbrug, der er brugt til at oparbejde råvarerne som fx træ til papirfibre, olie til plastik og mineraler til metaller".

En kort forbrugsfase af emballager bidrager også til øget impact på miljøet. Jo kortere en forbrugsfase, desto større ressourcospild.

S. 88: "En del af emballageaffaldet stammer fra fødevareremballage, som dermed ofte er kontamineret med rester fra fødevarer. Store dele af fødevareremballagen bliver derfor sorteret til restaffald og forbrændes. Fødevareremballager skal imidlertid leve op til særligt skrappe krav om bl.a. indhold og afgivelse af kemiske stoffer, som betyder at materialet har en relativt høj kvalitet, der gør det velegnet til genanvendelse. For at reducere miljøbelastningen fra emballageaffald, er der derfor behov for i højere grad at sortere særligt fødevareremballager til genanvendelse og at øge sporbarheden, så materialernes høje kvalitet kan opretholdes i løbet af genanvendelsesprocessen. Pant- og retursystemet fungerer som et lukket kredsløb for drikkevareremballage, hvilket gør det muligt at genanvende i høj kvalitet til nye drikkevareremballager."

Vi foreslår at lave en skildring mellem cirkulær genanvendelse og genanvendelse (downcycling). Den cirkulære genanvendelse kan klassificeres som en genanvendelse, hvor emballagen holdes i højeste kvalitet og dermed det øverste 'loop', hvor fx en fødevareremballage bliver til en ny fødevareremballage. Hvorimod en fødevareremballage i en 'almindelig' genanvendelse typisk vil blive downcyclet, og ikke være brugbar til at blive anvendt til fødevarerkontaktmateriale igen.

Derudover vil vi gerne have mere transparens i anvendelsen af genanvendte råvarer, af særligt plast. Der bør inddrages en skildring mellem post-consumer, post-industriell og regrid. Post-industriell og regrid er virgin plast, der oftest kommer fra en fejlproduktion eller anden proces-spild. Dvs. det har aldrig været i brug og kan i vores optik ikke betegnes som reelt genanvendt plast, da det er virgin plast,

der omsmeltes. Post-industriell og regrind bør derfor ikke tælle med i genanvendelsesmålene, da det kan give incitament til at øge spildet af plast i produktionen. Hertil bør der stilles krav til at producenterne oplyser om, hvor plastråvaren kommer fra, fordi der er stor forskel på, om det er en helt ren og virgin plast, der bliver genanvendt eller om der er tale om kontamineret plast fra husholdningsaffaldet. Det skævvrider samtidige markedet for de aktører, som håndterer den svære plast (post-consumer), frem for dem, der blot modtager ren virgin plast fra fejlproduktion eller anden proces spild (pre-consumer/regrind).

Til 4.6.2

S. 92: Eksisterende udvidet producentansvar for drikkevareemballager

Vi ser mange fordele i et lukket kredsløb, som i det udvidet producentansvar for drikkevareemballager. Det bidrager til en cirkulær genanvendelse, som beskrevet tidligere. Der kunne dog med fordel også undersøges muligheden for at inddrage forretningsmodeller ved direkte genbrug eller forberedelse med henblik på genbrug, fremfor kun at tænke i genanvendelsesløsninger ved lukkede kredsløb. Det kan spare en stor mængde ressourcer og CO₂ ved at levetidsforlænge produkterne. Fx viser et nyt studie fra Zero Waste Europe og ReLoop¹ med tydelighed behovet for at tænke i genbrugsløsninger, hvis vi ønsker at mindske vores CO₂-aftryk. Studiet konkluderer blandt andet, at der kan opnås en CO₂-besparelse på 88% ved brug af en genbrugelig plastkasse til for eksempel madvarer eller onlineshopping frem for en engangspapkasse. Samtidig konkluderes det, at der udledes 65% mindre CO₂ ved en genbrugelig HDPE-embalage, frem for en engangsembalage i samme plasttype. Den største reduktion i CO₂-emissioner opstår allerede ved at anvende emballagen 2-10 gange, og generelt anbefaler studiet at genbruge 10-15 gange, før der opnås en 'break-even' effekt. Derfor bør fokuset bredes ud til at omhandle flere løsninger end blot genanvendelse.

Til 4.6.3

S. 92: National implementering af det udvidede producentansvar for emballage

Se kommentarer til kapitel 3 og 7 vedr. udvidet producentansvar.

Konkrete forslag: Udvidet producentansvar for emballager

- Sæt bindende reduktions- og genbrugsmål for emballager, jf. kommentarer til kap. 3.
- Skab incitamenter til at mindske overemballering ved fx e-handel.
- Lav en skildring mellem cirkulær genanvendelse (closed-loop) og genanvendelse.
- Stil krav til transparens omkring genanvendt plast (post-consumer, post-industriell, regrind), og sørg for at den virgin plast fra fx fejlproduktioner ikke tæller med i de officielle genanvendelsesmål.

¹ Zero Waste Europe & ReLoop (2020): Reusable vs single-use packaging: [Reusable VS single-use packaging: a review of environmental impact - Zero Waste Europe](#)

- Sæt graduerede miljøbidrag, der sikrer forbrugsreduktion af engangsprodukter og fremmer genbrug. Genbrugsemballer bør fritages fra gebyrer, så længe de er i cirkulation.

4.7 Udvidet producentansvar for elektronik og batterier

Til 4.7.1

Vi er glade for, at EU med sin 'right to repair'-lovgivning har sat fokus på, at elektronik og batterier skal levetidsforlænges, samt at der skal være øget muligheder for at reparere, renovere og genbruge produkterne før de indgår i genanvendelsessystemet. Det er netop sådan nogle initiativer vi savner for andre materialer- og produkttyper, så vi virkelig skifter vores lineære forbrug ud med et cirkulært og smartere forbrug.

Konkret forslag: Samtidig foreslår vi, at man kigger på mulighederne for at indføre pant på elektronik, da det halter med indsamlingsprocenten. Det er både en udfordring ift. til genanvendelse, men også ift. at forberede de elektroniske produkter med henblik på genbrug.

4.8 Udvidet producentansvar for biler og gebyrordning for dæk

Til 4.8.1 og 4.82

S.100: "Størstedelen af de kasserede dæk genanvendes som gummigranulat. Granulering af dæk sikrer en høj genanvendelsesgrad af de udtjente dæk, idet omkring 88 pct. af dækmaterialerne i Danmark genanvendes ved denne metode. Gummigranulatet anvendes primært til kunstgræsbaner, faldunderlag på atletikbaner og legepladser, og i mindre grad som tilsætning til asfalt for at opnå støjdæmpende egenskaber."

S. 100: "Der har tidligere været problemer med at ældre dæk kunne indeholde miljøskadelige stoffer. Særligt har EU haft fokus på otte PAH'er (PolyAromatiske Hydrocarbon), hvoraf flere vurderes at være kræftfremkaldende. Disse PAH'er var tilstede i blødgøringsolier, som anvendes i dækfremstillingen. Siden 2010 har EU's REACH-forordning begrænset indholdet af de otte PAH'er i blødgøringsolierne. I henhold til begrænsningen må blødgøringsolier hverken markedsføres eller anvendes til produktion af dæk i EU, hvis grænseværdien for indholdet af de otte PAH'er overskrides."

S. 102: "Danmark har jf. dækbekendtgørelsen krav om, at granulat, der er fremstillet af dæk, ikke må indeholde mere end 3 mg/kg af hver af de otte PAH'er, hvilket er lavere end den nuværende europæiske grænseværdi. Målinger på udtjente dæk, som granuleres i Danmark i dag, viser, at indholdet af PAH'er ligger under grænseværdien sat i dækbekendtgørelsen og dermed også under EU's grænseværdi."

Vi mener ikke, at det er forsvarligt at anvende genanvendt gummigranulat til anlægning af kunstgræsbaner, motionsområder, legepladser m.v. Vi ser først og fremmest et stort miljøproblem i, at kasserede bildæk kan anvendes som granulat på bl.a. kunstgræsbaner, da det indeholder sundhedsskadelige stoffer og bliver spredt til miljøet ved brug. Der argumenteres med nyttiggørelse

(løsning af affaldsproblem), men dette mener vi ikke er tilfældet. I bedste fald udskyder denne "nyttiggørelse" et affaldsproblem og i værste fald gør den et affaldsproblem til et større affaldsproblem, da bildækkene ved denne anvendelse bliver findelt og spredt i miljøet. Særligt set i lyset af, at der allerede findes egnede og bæredygtige alternativer til gummigranulat som fyld i kunstgræsbaner, mener vi, at der bør støttes op om EU-arbejdet med restriktionsforslaget for bevidst tilsat mikroplast, samt den specifikke indsats der er ift. et forbud mod anvendelsen af gummigranulat på kunstgræsbaner, legepladser og motionsområder m.v. Den danske miljøstyrelse bør samtidig arbejde for at hjælpe og guide danske kunstgræsejere til at udfase brugen af gummigranulat og i stedet erstatte det med enten sand eller kork, som Rådet for Grøn Omstilling i en forskningsanalyse viser², er de mest bæredygtige alternativer.

Sundhedsmæssigt er det et problem, bl.a. pga. indholdet af PAH'er, som er kræftfremkaldende, og hvor der derfor ikke findes en nedre koncentrationsgrænse, hvor stoffet ikke udgør en risiko. Også stoffet 6PPD og dets nedbrydningsprodukt, er for nyligt påvist at være særdeles problematisk i det akvatiske miljø³. På denne baggrund mener vi, at selvom de danske målinger viser en lavere grænseværdi, end den vedtaget af Kommissionen, så er det fortsat alt for højt og ikke forsvarligt. Ved anvendelse af gummigranulat i kunstgræsbaner udsættes borgere (herunder rigtig mange børn) i høj grad for 'gentagen kortvarig berøring med hud'. Gentagen kortvarig berøring med hud er netop et af de vilkår, som danner grundlag for, at PAH'er ikke må forekomme i f.eks. legetøj og småbørnsudstyr. Vi kan i denne sammenhæng henvise til, at grænseværdierne for legetøj og småbørnsudstyr er hhv. 1 og 0,5 mg/kg pr. PAH, hvilket prøver fra kunstgræsbaner overskrider. De 8 PAH'er der er underlagt EU-restriktioner findes samtidig i alle prøver af gummigranulat i kunstgræsbaner, hvilket gør det endnu mere problematisk. Der bør i stedet skabes incitament til, at flere anlagte gummigranulatbaner, omstilles til et alternativt infill-materiale. Ikke mindst, da der ud over de sundhedsmæssige risici, også er et miljøproblem, som bør anerkendes.

s. 100: "Nogle dæktyper kan genbruges eller forberedes til genbrug ved at lægge en ny slidbane på dækket, en såkaldt regummiering. I Danmark sker regummiering ofte på store, udtjente dæk fra fx lastbiler, hvor dette er rentabelt, mens omkostningerne til regummiering af dæk til personbiler og mindre varevogne er for store ift. nypris af et dæk. Regummiering er placeret højere i affaldshierarkiet end granulering og pyrolyse".

s. 102: "Regummiering er undtaget gebyrpligten jf. dækbekendtgørelsen, og der ydes ikke tilskud til dæk, som sendes til regummiering."

Vi mener, at der bør skabes flere initiativer for at fremme regummiering, som er placeret højere i affaldshierarkiet end granulering og pyrolyse. Det kunne bl.a. være ved at indføre et tilskud til dæk, som sendes til regummiering og hermed bliver levetidsforlænget, så forbruget kan minimeres.

² <https://rgo.dk/wp-content/uploads/Alternativer-til-infill.pdf>

³ <https://science.sciencemag.org/content/371/6525/185.full>

Konkret forslag:

- Støt op om EU-arbejdet med restriktionsforslaget for bevidst tilsat mikroplast
- Udfas brugen af gummigranulat til kunstgræsbaner, legepladser, motionsområder m.m.
- Indfør initiativer til regummiering, fx tilskudsordninger.

4.11 Et effektivt marked i EU for affald og sekundære råvarer

s. 109: *”Det er ligeledes besluttet, at Danmark skal arbejde for at ændre de europæiske regler om transport af affald, så de sikrer, at europæisk affald håndteres i Europa.”*

Vi er glade for, at Danmark arbejder for at ændre de europæiske regler om transport af affald, samt at der stræbes efter at europæisk affald skal håndteres i Europa. Vi er helt enige i, at der skal skabes større transparens indenfor affaldsområdet. Det kan samtidig give et øget incitament for særligt borgerne til at affaldssortere, hvis de ved, at de kan bidrage til at sikre, at affaldet reelt bliver genanvendt.

4.12 Nul affald i naturen, i havet og på gaderne

Som beskrevet ovenfor savner vi konkrete tiltag til at forebygge affald i naturen og særligt i havmiljøet, der går ud over oplysningskampagner, en strandoprydningspulje og implementeringen af minimumskravene i EU’s engangsplastdirektiv (se også vores kommentarer til afsnit 7).

Kapitel 5. Bedre udnyttelse af biomasse

Til 5.1.1

S. 125: *”Desuden er der miljø- og klimagevinster ved at ændre udnyttelsen af biomasse fra ét formål som fx energiproduktion til en mere flerstrengt udnyttelse. Fx udvindes der værdifulde proteiner af restproduktet fra produktion af kartoffelstivelse, der bruges i fødevarerindustrien, og valle fra produktion af ost raffineres til modermælkerstatning og proteinpulver, fremfor at gå til dyrefoder eller blive hældt ud på marken. Selvom biomasse fra planter og dyr er fornybare råvarer, er de ikke ubegrænsede. Den samlede kapacitet til at producere biomasse er ikke stor nok til at kunne erstatte de fossile råvarer. Det betyder, at biomassen skal anvendes med omtanke og med hensyn til bæredygtighed.”*

Vi er glade for, at der er fokus på bedre udnyttelse af biomasse. Vi mener, at det er vigtigt at prioritere EU’s affaldshierarki forinden biomasse bliver energiudnyttet. Hensigten med EU’s mål om en cirkulær økonomi er, at værdien af produkter, materialer og ressourcer fastholdes i økonomien så længe som muligt⁴. Dette bør naturligvis også gælde for træbiomasse⁵, da dette er en begrænset ressource.

⁴ Direktiv 2008/98/EF

⁵ Europakommissionens vejledning til kaskadeudnyttelse af træbiomasse:
http://publications.europa.eu/resource/cellar/9b823034-ebad-11e8-b690-01aa75ed71a1.0019.03/DOC_1

EU Kommissionen påpeger, at en cirkulær økonomi også bør adressere en kaskade-anvendelse af de ressourcer, som bruges til bioenergi, hvortil det påpeges, at genbrugen og genanvendelsen af træbiomasse kan foregå flere gange. Derfor bør træbiomasse, som fjernes fra skove mm., genanvendes i en bredere bioøkonomisk ressourceanvendelse f.eks. til byggematerialer, møbler, og andre trævarer, før biomassen til sidst anvendes til energiformål.

Medlemsstaterne skal sikre, at deres nationale politikker udformes under hensyntagen til EU's affaldshierarki som fastsat i affaldsrammedirektivet. Dermed bør det sikres, at de restprodukter, som bruges til energiformål, ikke kan have en 'højere anvendelse' bl.a. som træbaserede plader, papirmasse, træemballage mm.

6. Bæredygtigt byggeri

6.1 Materialeforbrug i bygge- og anlægsbranchen

Til 6.1.1

S. 139: *"Træ og andre biobaserede materialer udgør fornybare råvarer, der kan være med til at sænke udledningen af drivhusgasser fra byggevarerindustrien og samtidig mindske afhængigheden af mineralske råstoffer."*

Vi vil i denne forbindelse pointere, at det er vigtigt at sikre, at træet er bæredygtig og ansvarlig oprindelse af træ fx FSC-certificeret, og at dette medtages som prioritet i handlingsplanen.

7. Plastik i en cirkulær økonomi

7.1 Begræns unødigt forbrug af plast

Det er positivt, at Regeringen også sætter fokus på affaldsforebyggelse ift. plast. Forebyggelse af forbruget af unødvendig plast har både store klima- og ressourcemæssige gevinster. Som det fremgår af Handlingsplanens afsnit 2.6.1 medfører forebyggelse af 1 ton jomfrueligt plastaffald en global reduktion på ca. 4,9 tons CO₂e, mens genanvendelse af 1 ton plastaffald medfører en global reduktion på ca. 0,8 tons CO₂e. Forebyggelse og begrænsning af forbruget af unødvendigt plast er også det mest effektive værktøj til at forhindre plast i naturen.

Genanvendelse af plast er jf. Handlingsplanens afsnit 7.3.1 svært at gøre rentabelt, fordi det kræver rene og ensartede fraktioner, hvilket med de nuværende meget vide rammer for produktionen af plast, ikke er muligt. Det er derfor afgørende, at vi også tager andre metoder i brug, og de mest effektive policy-værktøjer til at løse problemerne med særligt engangsplast er reduktion og genbrug i overensstemmelse med EU's affaldshierarki.

Til 7.1.3

S. 155: Forbud mod markedsføring af visse engangsplastikprodukter

S. 155: Mål om 50 pct. reduktion af visse take-away-emballerer af plastik

Det er positivt, at planen lægger op til at implementere engangsplastdirektivets forbud mod markedsføring af visse engangsplastprodukter og mål om reduktion af visse take-away-emballager af plast. Vi er imidlertid uforstående overfor, at man ikke lægger op til at gå længere, end det engangsplastdirektivet foreskriver, inden for en tidsramme på hele 6 år.

Danmark er gentagne gange blevet placeret meget lavt i europæiske statistikker vedr. plast, og har et ansvar for i højere grad at gå foran på dette område. Danmark er f.eks. et af de lande i Europa, der genererer mest emballageaffald lavet af plastik, og samtidigt et af de lande i Europa, der er dårligst til at genanvende det. Corona-nedlukningen i 2020-2021 har uden tvivl ramt restaurationsbranchen, men sammenlignet med mange andre lande har Danmarks håndtering være vellykket, og den gradvise genåbning er derfor også en enestående mulighed for at tage den grønne førertrøje på – til gavn for både dansk økonomi og den grønne omstilling.

Det er samtidig vigtigt, at implementeringen af engangsplastdirektivet ikke blot medfører en substitution med engangsprodukter af andre materialer, der også har en skadelig miljø- og klimateffekt, hvorfor det er væsentligt, at der med implementeringen af direktivet sættes fokus på at fremme genbrugsløsninger, som alternativer til engangsprodukter og engangsservice.

Vi rejste denne bekymring til høringsmødet om Handlingsplanen d. 26. januar, og noterede os i den forbindelse, at Miljøministeriet var interesserede i forslag til tiltag ift. at fremme genbrug. Vi anbefaler derfor, at man udvider den danske indsats med følgende initiativer:

Konkret forslag: Udvidelse af dansk indsats til fremme af genbrug med tiltag:

- Fremryk engangsplastdirektivets forbud mod markedsføring af visse engangsplastprodukter og mål om reduktion af visse take-away-emballager af plast.
- Sæt mål om, at 80 % af alle drikke- og fødevarer beholdere, der sættes på markedet i 2030, er genbrugelige. Det gælder både beholdere to-go (emballager), og dem der sælges som produkter i sig selv.
- Forbyd brug og udlevering af engangsservice, når mad og drikke indtages "på stedet" på caféer og restauranter.
- Stil krav om genbrugelige alternativer: At steder, der sælger take-away mad- og drikkevarer skal give forbrugeren mulighed for at vælge en genbrugelig emballageløsning til deres take-away.
- Stil krav om genbrugelig service ved store events.
- Nedsæt pulje til støtte af forsknings- og udviklingsprojekter inden for design til genbrug og genbrugsløsninger.

Tiltagene kan implementeres i forbindelse med udvidet producentansvar på emballager og engangsplast (se kommentarer til afsnit 3 og 4.6) Vi vil samtidig gerne gentage vores 3 overordnede anbefalinger til udvidet producentansvar på engangsplast til fremme af genbrug, jf. vores [høringsvar vedr. udkast til lovforslag om udvidet producentansvar på engangsplast](#):

- At der fastsættes bindende reduktionsmål for engangsplastprodukter samt genbrugsmål for alle typer emballager der placeres på markedet.
- At der implementeres graduerede miljøbidrag for kollektive ordninger, der sikrer forbrugsreduktion af engangsprodukter og fremmer genbrugsløsninger, med et højere bidrag for alle produkter, der er designet til engangsbrug. Genbrugsemballager bør fritages fra gebyrer, så længe de er i cirkulation.
- At producenter afholder de fulde omkostninger forbundet med håndtering, oprydning og oplysning vedr. engangsplastprodukter samt omkostninger forbundet med forsknings- og innovationstiltag, der understøtter design til genbrug og udvikling af genbrugsløsninger og -systemer.

7.2 Løsninger på tværs af værdikæden, design og mere viden

Til 7.2.1

S. 156: "På en række andre områder er der også behov for mere viden om plastikudfordringen, før der kan peges på de rigtige løsninger ift. ændret materialevalg. Dette gælder særligt i forhold til biobaseret plastik."

Vi deler bekymringen ift. biobaseret og bionedbrydeligt plastik, men stiller os kritiske over for ministeriets beskrivelse af dette som et emne, hvor man har behov for mere viden. Argumentet for biobaseret plast er, at det er lavet helt eller delvist af biomasse, og at det derfor udleder færre drivhusgasser. Der er imidlertid udfordringer forbundet med bl.a. produktionen af biobaseret plast. For det første bliver det ofte produceret af råvarer, der kunne være blevet brugt som fødevarer til dyr og/eller mennesker. Dette kan jf. afsnit 7.2.1. udligne den miljømæssige fordel, hvis man bliver nødt til at udvide landbrugsarealet, eller forværre problemer med under- og/eller fejlnæring i udviklingsområder. For det andet opfører biobaseret plast sig på mange måder præcist som oliebaseeret plast, og man løser derfor hverken affalds- eller forureningsproblemet. Bionedbrydeligt plast kan være oliebaseeret, men det kan i teorien nedbrydes til vand og CO₂. Dette kræver imidlertid meget specifikke laboratorielignende forhold i bestemte anlæg. Bionedbrydeligt plast nedbrydes altså hverken i naturen eller ved almindelig mekanisk genanvendelse. Det kan desuden være svært at forklare til forbrugerne, at bionedbrydeligt plast ikke reelt er bionedbrydeligt, hvilket betyder, at der er risiko for, at det bliver blandet sammen med andre plasttyper i forbindelse med genanvendelsen, eller at det ender som henkastet affald. Vi mener således, at der allerede er tilstrækkelig viden til at kunne konkludere, at **disse produkters potentiale ift. at løse problemet med plast er stærkt begrænset**, og at man i stedet burde fokusere på at kommunikere klart på området.

Til 7.2.3

S. 158: Forum for emballageplastik

Vi er positivt indstillet over for, at det nationale plastikcenter nedsætter et forum for emballageplastik med fokus på bl.a. at reducere antallet af plastemballage typer til 3-5 forskellige slags. Vi anbefaler imidlertid, at der sættes en deadline for arbejdet, så der er en sikkerhed for, at de ønskede mål nås

inden 6 års-revisionen af affaldsplanen. Vi opfordrer endvidere til, at der inddrages et bredt udvalg af aktører, herunder også aktører, som ikke har en kommerciel interesse i det, der diskuteres. Kun på den måde kommer den endelige aftale til at gavne både dansk økonomi og den grønne omstilling.

7.4 Mikroplast

S. 160: "Uanset kilden til mikroplast er erkendelsen af mikroplast som potentielt miljøproblem ret ny, og viden om mængder, kilder og sundhedseffekter og miljøeffekter af mikroplast er endnu begrænset."

Vi er enige i, at der er visse områder vedr. mikroplastik, hvor vi stadig mangler viden, men videns mængden er efterhånden stor nok til, at man jf. forsigtighedsprincippet bør være mere ambitiøs, end det er tilfældet her. Mikroplastik kan potentielt have store konsekvenser for både miljøet og vores sundhed. Vi foreslår derfor, at man udvider forbuddet mod bevidst tilsat mikroplastik i produkter til også at inkludere kosmetiske "leave on"-produkter og ikke-kosmetiske produkter, som f.eks. vaskemidler, hygiejnebind og bleer. Dette må anses for at være en lavthængende frugt blot at undlade at tilføje mikroplastik til et produkt, og da dette allerede er et emne, der diskuteres i EU's ENVI-udvalg, udgør forslaget er en oplagt mulighed for at gå forrest i EU.

Konkret forslag: Løsninger på tværs af værdikæden

- Udvid forbuddet mod bevidst tilsat mikroplastik til også at inkludere ikke-kosmetiske produkter – og for kosmetiske produkter skal også "leave on"-produkter medtages.
- Kommunikér klart om udfordringerne forbundet med biobaseret og bionedbrydelig plast.

Vi står naturligvis til rådighed, hvis I ønsker en uddybning eller på anden måde drøftelse af vores høringssvar.

Med venlig hilsen

Anne Aittomaki, Strategisk Direktør, Plastic Change

Lone Mikkelsen, Seniorrådgiver, Rådet for Grøn Omstilling

Mette Ranfelt, Miljøpolitisk Chefrådgiver, Danmarks Naturfredningsforening

Naja Andersen, Politisk Seniorrådgiver, Oceana

Pernille Haagen, Cirkulær Økonomi Rådgiver, WWF Verdensnaturfonden

Notat fra Plastindustrien:

Hørings svar vedr. udkast til '*Handlingsplan for cirkulær økonomi*'

8. februar 2021

Indledning

Indledningsvis vil Plastindustrien gerne kvittere for muligheden for at kommentere på udkastet til 'Handlingsplan for cirkulær økonomi'.

Vi deler regeringens opfattelse af, at der er væsentlige miljø- og klimagevinster at hente, såfremt Danmark bevæger sig fra at være en forbrændingsnation til at være en genanvendelsesnation, hvor cirkulære løsninger vinder mere og mere indpas.

Handlingsplanen indeholder en opstilling af de forskellige politiske tiltag på plastområdet, der allerede er sat i søen på enten nationalt eller europæisk niveau. Imidlertid er det vores opfattelse, at handlingsplanen i høj grad mangler grønne ambitioner og viljen til at agere fremsynet ift. plastområdet.

Såfremt Danmark skal være førende inden for cirkulær økonomi, så er der brug for langt flere tiltag og værktøjer end dem, som er fremlagt i udkastet til handlingsplanen.

I de følgende afsnit vil vi uddybe ovennævnte bekymringer og byde ind med faglige forslag, som kan være med til at kvalificere handlingsplanen.

Øget brug af genanvendt plast giver CO2-besparelser

Det er velkendt, at brug af genanvendt plast frem for virgin plast giver klimamæssige gevinster i form af mindre CO2-udledning, hvorfor det undrer os, at dette aspekt ikke fylder mere i regeringens udspil.

Hvor er eksempelvis initiativerne i handlingsplanen, der for alvor skal fremme, at det offentlige indkøbsmotor i højere grad efterspørger produktløsninger, som enten er designet til genanvendelse og/eller indeholder genanvendt plast?

Både staten, regionerne og kommunerne foretager årligt indkøb af store mængder produkter og emballage, hvorfor det ville være gavnligt, hvis den offentlige sektor blev mere opmærksom på at efterspørge og vælge produkter med genanvendt plast i.

For nylig har vi [i samarbejde med Aarhus Kommune udviklet en indkøbsvejledning](#), som skal hjælpe indkøbere og udbudsgivere – både offentlige og private – med at træffe miljø- og klima rigtige beslutninger på plastområdet.

Der er stor interesse omkring indkøbsvejledningen, som bl.a. indeholder en klar anbefaling om netop at købe produkter med genanvendt plast, hvor det er muligt. Derfor vil vi opfordre regeringen

til at starte en dialog om, hvordan vi i fællesskab kan videreudvikle og opbygge de grønne indkøbsvejledninger, så de kan fungere som håndgribelige redskaber til at skabe en øget efterspørgsel på eksempelvis genanvendt plast.

Endvidere kan regeringen med fordel hente inspiration fra de mange [gode anbefalinger, som klimapartnerskabet 'Affald, vand og cirkulær økonomi' fremsatte i løbet af 2020](#). Klimapartnerskabet foreslår bl.a., at Danmark bør udarbejde en ny indkøbsstrategi for offentlige indkøb, hvor fokus ikke blot er på anskaffelsespris, men også på totalomkostninger og hele værdikæder.

Vi har noteret os, at Regeringen sidste år har gjort nogle af de indledende øvelser i den retning, men dette er på ulogisk vis desværre ikke afspejlet i handlingsplanens forslagskatalog.

Plast spiller en central rolle i bæredygtigt byggeri

Handlingsplanen indeholder et kapitel om bæredygtigt byggeri, hvor plastens rolle – lidt uforståeligt – er til at overse.

Der er primært fokus på genanvendelse af byggematerialer i form af sand, grus, sten og træ, men hvorfor ikke også rette blikket mod den plast, der bliver anvendt i byggeriet?

Her vil det fx være nærliggende, såfremt det offentlige bliver bedre til at efterspørge byggekomponenter (fx isolering, rør, plader, vinduer og folier), hvor der er brugt genanvendt plast.

Plast er måske ikke kendt som et af de traditionelle byggematerialer, men plast bliver som nævnt brugt i en lang række byggekomponenter, hvorfor der bør sættes mere fokus på, hvordan vi fremmer et mere bæredygtigt plastforbrug i byggeriet.

Handlingsplanen berører dog det kedelige faktum, at der i dag ikke bliver genbrugt eller genanvendt særligt meget plastaffald fra byggeriet. Konstateringen bliver imidlertid ikke umiddelbart fulgt op med forslag om konkret handling.

Der er ellers flere gode forslag at hente [i en analyse af nationale plaststrømme i bl.a. byggeriet](#), som Miljøstyrelsen lancerede i maj 2019.

Her pointeres det eksempelvis, at mange virksomheder i byggebranchen ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på de eksisterende krav til kildesortering ift. plastaffald, hvorfor disse bør udpenles i mere fyldestgørende vejledninger.

I forbindelse med offentligt byggeri kan det også være en mulighed, at bygherren som kigger på totalentreprisen, også skal forholde sig konkret til håndteringen af affald og restprodukter.

Derudover byder flere aktører fra byggebranchen også ind med forslaget om at indføre en certificeringsordning af bæredygtige byggerier efter tysk forbillede, hvor genanvendelse er en naturlig parameter.

Giv affaldshierakiet en tiltrængt opdatering

Lanceringen af en ny cirkulær handlingsplan er i vores øjne en oplagt anledning til at give affaldshierarkiet et tiltrængt serviceeftersyn, så hierarkiet i stigende grad skelner mellem, hvilken kvalitet der er forbundet med en given form for genanvendelse.

Hvis en fødevareremballage kan genanvendes til en ny fødevareremballage, er det at foretrække sammenlignet med, at fødevareremballagen eksempelvis bliver brugt som fyld i en vejbelægning.

[Europa-Kommissionen udgav sidste år en rapport](#), som netop definerer forskellige genanvendelseskvaliteter, hvorfor det ikke er nødvendigt i en dansk kontekst at opfinde den dybe tallerken. Der er til gengæld behov for tydelige ambitioner og mål på dette område – særligt for husholdningsplasten. De danske plastgenanvendelsesvirksomheder er dygtige til at få høj kvalitet i plasten, hvilket strategien bør støtte op om.

Det er samtidig nødvendigt at overveje, hvordan forholdet mellem mekanisk og kemisk genanvendelse ser ud i øjeblikket, hvor den teknologiske udvikling bevæger sig meget hurtigt. Der er behov for en tydeliggørelse af, hvornår kemisk behandling af plast bliver betragtet som genanvendelse.

Ved at få opdateret affaldshierarkiet vil forskelle som disse stå meget klarere, og det vil blive mere naturligt for alle aktører i værdikæden at stræbe efter en højere genanvendelseskvalitet, som kan hjælpe den danske industri til en styrkeposition på området.

Mere fokus på kvalitet i strømliningen af affaldsindsamlingen

I afsnittet 'Mere og bedre genanvendelse' fremhæves det, at der er vedtaget en strømlining af indsamlingen og sorteringen af husholdningslignende affald.

Vi har længe efterspurgt denne ensretning af affaldssystemet, men i forhold til selve implementeringen savner vi et øget fokus på kvalitet i hele indsamlings-, sorterings-, og genanvendelsesprocessen.

Derfor stiller vi os kritiske overfor, at det er blevet vedtaget, at indsamlingen af plast kan kombineres med mad- og drikkekartoner, og at kombinationen plast/metal/mad- og drikkekartoner tilmed er godkendt. Plasten kan således indsamles i hele 4 kombinationer, hvilket der ikke er meget ensretning over.

Det er for os en uforståelig anbefaling, når der ikke findes retvisende data for, at sådanne indsamlingskombinationer ikke vil påvirke kvaliteten af plasten i negativ retning.

I Plastindustrien har vi – og de af vores medlemmer med mange års genanvendelseserfaring (Genanvendelsessektionen) - over en længere periode gennem dialog med myndigheder og andre aktører forsøgt at skabe opmærksomhed omkring netop denne udfordring.

Medlemmerne af vores Genanvendelsessektion er klare i deres udmelding: De fraråder på det kraftigste at have potentielle rester af mad- og drikkevarekartoner blandet sammen med plastfraktionen, da det forringer kvaliteten af det genanvendte plast betydeligt.

Vi har også argumenteret for, at der skal være retvisende data på genanvendelseskvaliteten af denne fraktion. Miljøstyrelsen har efterfølgende igangsat en vidensindsamling, som udføres af COWI. De hidtidige resultater viser, at der er stor uoverensstemmelse omkring påvirkningen af kvaliteten af de to fraktioner, hvilket gør det datafaglige grundlag meget spinkelt at tage store investeringsmæssige beslutninger på baggrund af.

Thomas Fruergaard Astrup, professor på DTU, har foretaget analyser, der generelt viser, at en øget sammenblanding af fraktioner med den nuværende også vil medføre øget risiko for a) forurening på tværs af fraktionerne, b) lavere renhed af de udsorterede fraktioner, og dermed c) potentielt lavere genanvendelse af de berørte fraktioner.

[Figuren på slide nr. 5 i](#) Thomas Fruergaard Astrups præsentation viser, a) hvordan selv ret ens sorteringsordninger kan medføre en varierende genanvendelseskvalitet, men også b) at øget sammenblanding (centralsortering) kan medføre dårligere kvalitet og ringe genanvendelse af det indsamlede plastaffald.

På 4PET Faerch's PET genanvendelsesanstalt i Holland oplever man, at en øget kontaminering af plastaffaldsstrømmen fra multimaterialer og andre typer emballage, er med til at hæmme udbyttegraden (yield) og kvaliteten af slutproduktet. Jo renere og mere ensartede fraktioner man modtager på genoparbejdsanstaltene, jo bedre slutprodukt og jo mere værdiskabelse er der for hele den cirkulære infrastruktur.

Generelt er det sådan, at jo mere snavset og mikset plasten er eller bliver i selve indsamlingsprocessen, jo mere skal den renses og sorteres i de næste led af genanvendelsen for at nå en salgbar kvalitet til en pris, der kan sælges. For hver gang plasten skal sorteres eller behandles ekstra, koster det penge.

Plastindustrien frygter, at dette kan udvikle sig til en ny [MGP-sag \(metal, glas og plast\)](#), hvor store investeringer skal tilbagerulles pga. et vakkelt fagligt fundament for beslutningen. I rapporterne

omkring kvaliteten af MGP-indsamlingen er det netop den bløde plast, som er særligt udfordrende, hvilket også kan være tilfældet ved sammenblanding af plast og mad- og drikkevarekartoner.

Endvidere frygter vi, at antallet af aftagere af fraktionen vil blive yderst begrænset. Det vil sætte forsyningssikkerheden på spil og bevirke, at den generelle mangel på sorteringskapacitet i EU og mulighederne for, at plasten igen ender u hensigtsmæssige steder forbliver. En pointe der også fremgår af Vidensnotat om konsekvenserne ved sammenblanding af fødevarekartoner med plastfraktion af Marianne Bigum, Plastekspert, ansat hos Rambøll, sep. 2020 (Bilag 1).

Derfor opfordrer vi til, at der i handlingsplanen bliver indskrevet et tydeligt krav om, at den nye affaldsbekendtgørelse skal evalueres i det øjeblik, at der forelægger et tilstrækkeligt datagrundlag.

Mere specifikt ønsker vi en evaluering af kvaliteten i slutproduktet i den kombinerede indsamling af plast og mad- og drikkekartoner – evt. blandet med metal. Resultaterne herfra kan med fordel anvendes i regi af tilrettelæggelsen af det udvidede producentansvar for emballage.

Ydermere vil vi kraftigt opfordre til, at hele værdikæden involveres i dette vigtige kortlægnings- og evalueringsarbejde, så de genanvendelsesvirksomheder og emballageproducenter, som reelt set skal bruge råvarerne, også bliver hørt.

Den nuværende tekst omkring området skal naturligvis være helt ens med den endelige tekst i affaldsbekendtgørelsens vejledning.

PVC har et cirkulært potentiale

Plastindustrien finder det som nævnt glædeligt, at Regeringen vil igangsætte initiativer til at fremme den cirkulære økonomi, men vi finder det u hensigtsmæssigt, at handlingsplanen udtrykker ønske om at PVC skal substitueres.

Substitution skal ifølge handlingsplanen ske, fordi PVC giver problemer i affaldsforbrændingen, og kan indeholde uønskede stoffer. Myndighedernes metode til at flytte PVC-forbruget til andre materialer er afgifter og informationskampagner, som skal målrettes forbrugere og offentlige indkøbere.

Når målet er cirkulær økonomi, mener vi det er forfejlet at inddrage problematikken omkring forbrænding. Cirkulær økonomi handler netop om at undgå forbrænding.

Derfor skal man ikke udelukke materialer, der kan give problemer i affaldsforbrændingen. I den cirkulære økonomi skal der sættes på materialer, som er langtidsholdbare, genbrugelige og genanvendelige. Netop egenskaber, som er karakteristiske for PVC.

At PVC skulle indeholde uønskede tilsætningsstoffer, er et argument, som ikke længere er gyldigt. Grundet omfattende EU-regulering og innovation er det lykkedes at substituere uønskede ftalater og tungmetaller med sikre alternativer.

Vi anerkender udfordringerne med det gamle affald, som kan indeholde uønskede stoffer. Men de produkter der bliver produceret i dag, kan langt nemmere indgå i et cirkulært kredsløb.

Kommentar vedr. formulering om producentansvar på emballage

På handlingsplanens side 155 står der: *"Det kommende producentansvar for emballage vil yderligere tilskynde til at reducere forbruget af emballage, eftersom at producenterne skal betale for affaldshåndtering af emballager baseret på vægt."*

Vi formoder, at ovenstående er en forkert formulering eftersom, at der os bekendt ikke er truffet beslutning om, hvordan gebyrstrukturen ift. det kommende producentansvar på emballage skal indrettes.

Det er afgørende for den grønne omstilling, at producentansvaret for emballage bliver skruet sådan sammen, at dem der designer emballage med henblik på genbrug og genanvendelse, får 'credit' for det.

I praksis skal det betyde, at virksomhederne som fremstiller bæredygtige produkter, også skal betale mindre til den efterfølgende affaldsbehandling gennem producentansvaret sammenlignet med de virksomheder, der i mindre grad har fokus på bæredygtighed.

Endvidere anbefaler vi, at de emballager som indeholder genanvendt plast vil få en bonus/reduktion i betalingen. Det vil både sænke CO²-aftrykket på emballagen direkte og styrke efterspørgslen på genanvendt plast i høj kvalitet. Desuden kan produkter med genanvendt plast i visse tilfælde være vægtemæssigt tungere end dem af virgin plast. Vi mener derfor, at dette vil være en langt mere hensigtsmæssig model end at indrette gebyrstrukturen udelukkende efter vægt som parameter.

Afrunding

I Plastindustrien bakker vi fuldt op om, at der skal gøres yderligere for at øge plastgenanvendelsen og få sat turbo på udviklingen af cirkulære løsninger i Danmark.

Ud over forslaget om en 'forskningsmission' – som vi og vores medlemsvirksomheder meget gerne bidrager til – så er der desværre meget få nye og reelle tiltag at finde i 'Handlingsplan for cirkulær økonomi'.

Derfor håber vi, at vores ovennævnte høringssvar giver anledning til en række tilføjelser til handlingsplanen – fx vedrørende øget brug af genanvendt plast i byggeriet, mere fokus på bæredygtige indkøb, en tiltrængt opdatering af affaldshierakiet og en kvalitetsmæssigt funderet implementering og evaluering af strømliningen af affaldsindsamlingen.

Såfremt Danmark skal være i front, når det gælder cirkulær økonomi, er det nødvendigt med et langt højere ambitionsniveau. Forhåbentlig kan vores forskellige forslag i nærværende høringssvar inspirere Regeringen og Folketingets øvrige partier.

Afslutningsvis skal vi nævne, at vi og vores medlemsvirksomheder naturligvis står til fuld rådighed for yderligere spørgsmål eller kommentarer, såfremt dette måtte blive relevant.

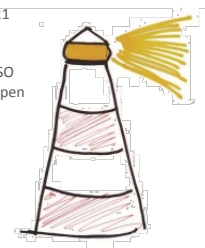
Med venlig hilsen,

Christina Busk

Miljøpolitisk chef i brancheforeningen Plastindustrien

cb@plast.dk – 3330 8630

Notat

ProCES-Fyn Forprojekt Central eftersortering *Hørings svar til Handlingsplan for cirkulær økonomi*

Indledning

Miljøstyrelsen har 8. december sendt den nationale plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032 "Handlingsplan for cirkulær økonomi" (affaldsplan) i høring. Høringsfristen er 9. februar 2021.

I det følgende skitseres ProCES-Fyns høringssvar til planen.

ProCES-Fyn er et projektsekretariat, som arbejder for central restaffaldssortering på Fyn som alternativ til særskilt indsamling af visse fokusfraktioner. Bag ProCES-Fyn står alle de 10 fynske kommuner og deres respektive forsynings- og affaldsselskaber.

Bedre mulighed for teknologisk udvikling

Partnerne i ProCES-Fyn har bemærket, at der i den nationale affaldsplan ikke er angivet nogen initiativer i forhold til teknologisk udvikling, hvad angår indsamlings- og behandlingsleddet i forhold til husholdningsaffald.

Affaldsbekendtgørelsens §44 bør afspejles i den nationale affaldsplan

Med udgangspunkt i Affaldsbekendtgørelsen §44, hvori det er fastsat, at *Kommunalbestyrelsen på baggrund af ny teknologiudvikling kan anmode Miljøstyrelsen om yderligere undtagelsesmuligheder fra særskilt indsamling*, opfordrer parterne bag ProCES-Fyn til, at den nationale affaldsplan ligeledes indeholder initiativer, der understøtter anvendelse af en teknologisk løsning til udsortering og oparbejdning af visse affaldsfraktioner.

Parterne bag ProCES-Fyn agter at anmode om ny undtagelsesmulighed i Affaldsbekendtgørelsen jf. §44, da parterne mener at have dokumentation for, at implementering af et teknologisk alternativ til særskilt indsamling, i form af et restaffaldssorteringsanlæg, vil sikre større mængder til genanvendelse, i tilsvarende eller bedre kvalitet og til en lavere pris for så vidt angår plast og mad- og drikkevarekartoner.

Miljøministeriet har i sit høringssvar¹ i forbindelse med ny affaldsbekendtgørelse skitseret processen for anmodning om undtagelse fra særskilt indsamling jf. §44, hvori det er angivet, at en ny undtagelsesbestemmelse "skal indarbejdes i den nationale plan for affaldshåndtering". Det vil derfor være oplagt, at den nationale affaldsplan allerede nu indbyder til teknologiske løsninger i forhold til indsamling og håndtering af fokusfraktioner fra husholdningsaffaldet.

I affaldsplanens afsnit om strømlinet sortering og indsamling af husholdningsaffald pkt. 4.2.2 henvises på side 75 til kommunernes forpligtelse i henhold til den nye affaldsbekendtgørelse vedrørende særskilt indsamling. Det vil her være relevant også at bringe §44 i spil, da det er intentionen, der ligger i affaldsbekendtgørelsen, at

¹ ProCES-Fyn afventer i skrivende stund fortsat Miljøstyrelsens vejledende udtalelse om affaldsbekendtgørelsens §44 (undtagelse fra særskilt indsamling).

der kan gives undtagelse fra særskilt indsamling på foranledning af teknologisk udvikling i affaldshåndteringen.

Det er ProCES-Fyns opfattelse, at der ikke er overensstemmelse mellem affaldsbekendtgørelsen og den nationale affaldsplan på dette punkt. Helt konkret opfordrer parterne bag ProCES-Fyn til, at der under planens pkt. 4.2 tilføjes et initiativ. Inspireret af EU's affaldsdirektiv artikel 10 stk. 3 pkt. a kunne en tilføjelse lyde i retning af følgende:

”Teknologiudvikling i forbindelse med indsamling og behandling af genanvendelige materialer

Det tilskyndes, at kommunerne afprøver alternative løsninger til traditionel særskilt indsamling for at indvinde mere materiale med henblik på at blive forberedt til genbrug, genanvendt eller på anden måde nyttiggjort, hvor kvaliteten af outputtet fra disse operationer er sammenlignelige med den, der opnås ved særskilt indsamling. Kommunerne opfordres til at anmode om en ny undtagelsesbestemmelse i Affaldsbekendtgørelsen jf. bekendtgørelsens §44, således at Danmark kan innovere og optimere affaldshåndteringen til gavn for både udvikling, økonomi og miljø.”

Teknologiudvikling og -eksport

I klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi afsnit I *Vision for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* fremgår det:

”Derudover er aftalepartierne enige om, at cirkulær økonomi fremover i endnu højere grad end i dag skal være en bæredygtig vækstmotor for Danmarks næste grønne erhvervseventyr.”

Affaldsplanen bør derfor understøtte teknologiudvikling og teknologiekseport. Robot- og sensorteknologi er i høj grad udviklings- og eksportpotentiale, hvor Danmark er verdensførende og har særligt gode muligheder for at tage teten internationalt. Parterne bag ProCES-FYN opfordrer derfor, som supplement til det forslåede initiativ om *Partnerskab om nye teknologier og digitale løsninger i affaldssektoren (afsnit 4.3.3)*, til, at der tilføjes et initiativ i affaldsplanen for at styrke udviklingen på tværs af værdikæden. Det kunne være noget i retning af:

”Innovationspartnerskab

Der etableres et Innovationspartnerskab for teknologiudvikling indenfor sortering af affald. Formålet med et partnerskab er at skabe en ny platform for strategisk samarbejde om videreudvikling af teknologi og forretningsmuligheder for sorteringsanlæg.”

En afsluttende bemærkning må knytte sig til affaldsplanens implementering af *Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* af 16. juni 2020. Der er bl.a. indført et særskilt afsnit om organisering i affaldsplanen. I den henseende vil parterne bag ProCES-Fyn henvise til, at der i aftaleteksten også står anført på side 5 pkt. 2, at:

”Aftalepartierne noterer sig, at strømlineringen, giver mulighed for at etablere en teknologiske løsning, hvis det kan sikre sammenlignelig kvalitet i genanvendelsen og samme lave grad af spild, som særskilt indsamling medfører.”

Parterne bag ProCES-Fyn vil derfor endnu engang opfordre til, at der i den nationale lovgivning og planlægning, herunder i affaldsplanen, gives mulighed for at etablere en teknologisk løsning som alternativ til særskilt indsamling.

Hørings svar fra PVC Informationsrådet: Handlingsplan for cirkulær økonomi 2020-2032

Dette høringssvar beskæftiger sig udelukkende med de afsnit i handlingsplanen, der omhandler PVC. Det gælder især side 47 i handlingsplanen.

PVC Informationsrådet finder det glædeligt, at regeringen vil igangsætte initiativer til at fremme den cirkulære økonomi, men vi finder det problematisk, at handlingsplanen udtrykker ønske om, at PVC skal substitueres. Substitution skal ifølge handlingsplanen ske, fordi PVC giver problemer i affaldsforbrændingen og kan indeholde uønskede stoffer. Myndighedernes metode til at rykke PVC-forbruget til andre materialer er afgifter og informationskampagner, som skal målrettes forbrugere og offentlige indkøbere.

Når regeringens mål er cirkulær økonomi, mener vi, at det er forfejlet at inddrage problematikken omkring forbrænding. Cirkulær økonomi handler netop om at undgå forbrænding. Derfor skal man ikke udelukke materialer af den årsag, at de kan give problemer i affaldsforbrændingen. I den cirkulære økonomi skal der satses på materialer, som er langtidsholdbare, genbrugelige og genanvendelige. Netop egenskaber, som er karakteristiske for PVC.

I det følgende vil vi argumentere for, at PVC har potentiale til at være et endda særligt fordelagtigt materialevalg i den cirkulære økonomi. Vort ønske er, at dette mere nuancerede billede vil fremgå i den færdige handlingsplan. Vi er specielt interesserede i at få formuleret politikker, der skaber incitament til øget indsamling og genanvendelse af både blød og hård PVC.

Myndighedernes to argumenter mod PVC

Gennem tre årtier har den danske holdning til PVC været, at materialet skal substitueres. Denne holdning kommer som nævnt også til udtryk i udkastet til den foreliggende handlingsplan. Argumenterne er de klassiske: Tilsætningsstoffer og forbrænding.

1. PVC-forbruget skal begrænses, fordi PVC-produkterne indeholder uønskede tilsætningsstoffer

At PVC skulle indeholde uønskede tilsætningsstoffer, er et argument, som ikke længere er gyldigt. Grundet regulering og innovation er det inden for en kort årrække lykkedes at substituere uønskede ftalater og tungmetaller med sikre alternativer. Vi anerkender udfordringerne med det gamle affald, som kan indeholde uønskede stoffer. Men de produkter der bliver produceret i dag, kan uproblematisk indgå i et cirkulært kredsløb.

2. PVC-forbruget skal begrænses, fordi PVC ikke må forbrændes

I Danmark er det officiel PVC-politik, at den type PVC-affald, der ikke kan genanvendes, skal deponeres. Årsagen er, at plasten indeholder klor, som ved forbrænding forvandles til syregasser, der skal neutraliseres. Herved skabes et restprodukt, som skal deponeres som farligt affald.

Danmark indtager en særposition, når det gælder holdningen til PVC-forbrænding. Ingen andre lande, heller ikke vores nordiske naboer, anser PVC-forbrænding som et særskilt problem, der kræver særlig regulering.¹ Dette skal ikke læses som et forsvar for forbrænding. Vi mener blot, at når man fokuserer så meget på forbrænding, kommer man fejlagtigt til at konkludere, at materialet skal substitueres. Derved går man som nævnt glip af et langtidsholdbart og genanvendeligt materiale, som passer perfekt i den cirkulære økonomi.

I øvrigt er det ikke helt korrekt, når der i handlingsplanen står, at restprodukterne deponeres som farligt affald og derved havner lavest i affaldspyramiden. Der sker nemlig ifølge DTU en nyttiggørelse af restprodukterne, idet de bl.a. bruges til at stabilisere udtjente saltminer. Her erstatter restprodukterne en ny råvare, der ellers skulle have været brugt til stabiliseringen.² Det bør i denne forbindelse nævnes, at PVC-affald langt fra er den eneste kilde til disse restprodukter. Miljøstyrelsen vurderer, at PVC bidrager med under 5% af disse.³ Desuden er der et teknologisk gennembrud på vej i form af Halosep-processen, der kan udtrække og genanvende metallerne og saltet i restprodukterne. Således kan de behandlede restprodukter fremadrettet deponeres lokalt i Danmark.⁴

Men igen: Dette er ikke et forsvar for forbrænding. Vi ønsker blot at nuancere påstanden om, at havner PVC-affald i forbrændingsanlægget, så skaber man et kæmpe miljøproblem.

PVC-indsatsen fremhæver cirkulære egenskaber, som bliver ignoreret

I handlingsplanen nævnes PVC-indsatsen, som blev igangsat af Folketinget i 2018, men de foreløbige resultater af indsatsen kommer handlingsplanen desværre ikke nærmere ind på. Vi kan imidlertid oplyse, at indsatsen foreløbig har resulteret i fire ud af i alt fem nye rapporter om PVC, som giver et opdateret vidensgrundlag.

PVC-indsatsens rapporter afdækker mange positive sider ved PVC. Det være sig lang holdbarhed, genanvendelighed, lav pris samt unikke tekniske egenskaber, der gør, at PVC ikke kan erstattes i langt de fleste anvendelser - med mindre man går på kompromis med pris og kvalitet. Hertil kommer, at der er sket en udfasning af uønskede tilsætningsstoffer og en øget genanvendelse, hvilket sker gennem den europæiske PVC-industris miljøprogram VinylPlus.

¹ <https://www.norden.org/da/node/34981>

² https://orbit.dtu.dk/files/218271146/2020_Cirkul_r_konomi_i_byggeriet_LCA_Bilagsrapport_A_DTU.pdf

³ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2018/11/978-87-7038-000-3.pdf>

⁴ <https://www.stenarecycling.dk/baredygtig-genvinding/forskning-i-morgendagen-genvinding/life-halosep/>

I den første rapport i PVC-indsatsen "Kortlægning af PVC i Danmark" (Miljøstyrelsen, 2018) bliver der stillet spørgsmålstegn ved den gængse opfattelse, at blot fordi et plastprodukt er PVC-frit, så er det pr. automatik at foretrække. I rapporten hedder det: *"Det kan med andre ord ikke konkluderes ved anvendelse af LCA, at en anden plasttype generelt er bedre end PVC ... Alternativerne vil typisk være lidt dyrere end PVC eller/og have tekniske egenskaber, der ikke helt er på højde med PVC."* Desuagtet disse konklusioner udtrykkes det i nærværende handlingsplan, at PVC skal substitueres med andre materialer, selv om de ikke nødvendigvis er blevet underlagt en grundig sammenlignende miljøvurdering.

Alle de positive sider ved PVC-anvendelsen, som fremgår af PVC-indsatsen, synes desværre ikke at påvirke myndighedernes holdning til materialet, der fortsat går ud på, at PVC-substitution er den eneste rigtige vej.

Afgifter på PVC-madfilm medfører ikke substitution

Handlingsplanen nævner, at afgiften på PVC-folier genindføres for at *" mindske risikoen for, at blød PVC forringer muligheden for plastikgenanvendelse gennem udbredelse til private husholdninger."*

Rationalet om, hvorfor PVC-madfolie-afgiften skal fordobles, kan stå som eksempel på, hvor lidt egnet afgiftsinstrumentet er til at løse udfordringerne med blød PVC. Argumentet om, at PVC-film brugt i private husholdninger kan ødelægge plastgenanvendelsen, holder ganske enkelt ikke. Det er mange år siden, at dagligvarebutikkerne substituerede PVC-folien. Omvendt forholder det sig med de professionelle køkkener, hvor både det private og det offentlige sværger til PVC. Køkkenerne stiller meget høje krav til den arbejdsmiljømæssige håndtering af filmen, samt barriereegenskaber, der bl.a. har betydning for madens holdbarhed og konsistens. Ifølge statslige indkøbere, vi har været i dialog med, bliver specielt plejehjemmenes økonomi belastet af den nye, meget højere afgift. Afgifterne på folien giver altså ingen adfærdsregulerende effekt. Alternativerne til PVC-folien kan hverken opfylde kravene til arbejdsmiljø eller holdbarhed. Og i dette tilfælde, som i øvrigt ofte er gældende for bløde PVC-produkter, så er det staten selv, der betaler en stor del af afgifterne,

Da PVC-madfilm udelukkende bruges i professionelle køkkener, er der er i øvrigt potentiale for at udsortere denne til genanvendelse.

Afgifterne på blød PVC har mulighed for at blive adfærdsregulerende

Handlingsplanen nævner, at PVC-afgiften genindføres for at *"øge incitamentet til substitution til andre materialetyper, og for at undgå at blød PVC havner i affaldsforbrændingen, som giver miljøproblemer."*

PVC Informationsrådet har tidligere påpeget, at Skatteministeriets egne embedsmænd har konkluderet, at afgifterne var administrativt belastende og uden effekt på hverken sundhed eller miljø. På denne baggrund anbefalede embedsmændene, at afgifterne blev skrottet. Efter 1.

januar 2021 har PVC Informationsrådet desuden fået en lang række henvendelser fra virksomheder, som ikke kan finde ud af at beregne afgiften. PVC-afgiftsloven er et bureaukratisk mareridt for mange virksomheder.

Som vi skrev til skatteministeren i fjor, er vi ikke nødvendigvis imod afgifter. Men de bør ikke være ren symbolpolitik, som her, hvor det er blevet dokumenteret, at de ingen effekt har. Vores bud på en løsning er, at afgifterne differentieres, på en sådan måde, at de virksomheder, der forhandler bløde PVC-produkter til det danske samfund, bliver aktive deltagere i etablering af et indsamlings- og genanvendelsessystem. Guleroden skal være, at de seriøse virksomheder bliver fritaget for afgifter, hvis de opretter og deltager i en sådan ordning.

Forbilledet er WUPPI-ordningen, som indsamler hård PVC til genanvendelse. WUPPI blev skabt for en snes år siden af producenterne af hårde PVC-byggeprodukter som rør, vinduer, tagrender, tagplader og kabelbakker. Aftalen med myndighederne dengang var, at blev hård PVC indsamlet til genanvendelse, skulle det ikke afgiftsbelægges.

Vi ser med tilfredshed, at forslaget har vundet gehør hos regeringens støtteparti Radikale Venstre. I betænkningen, der knytter sig til lovforslaget til PVC-afgiftsloven, står der således:

“Radikale Venstres medlemmer af udvalget bemærker, at virksomheder, der anvender hård pvc i produktionen, afgiftsfritages, hvis de bruger genanvendt pvc. Dette understøtter i høj grad de nationale genanvendelsesstrategier. Radikale Venstre finder det problematisk, at virksomheder, der anvender blød pvc, ikke umiddelbart kan få en tilsvarende ordning, så virksomheden afgiftsfritages, hvis genanvendt blød pvc indgår i produktionen. Radikale Venstre ser frem til, at denne oplagte harmonisering indføres i den kommende affaldsstrategi, da den netop understøtter udbredelsen af genanvendelse.”⁵

Dette giver håb om, at affald i blød PVC kan indgå i den cirkulære økonomi frem for at ende på deponi.

Rambøll-studie viser vejen for PVC'ens indtræden i den cirkulære økonomi

Ifølge handlingsplanen lader blød PVC sig vanskeligt genanvende, hvilket i øvrigt er en påstand, som tit figurerer i rapporter fra myndighederne og i ministerielle svar. For at imødegå denne påstand har vi, med støtte på en halv million kr. fra den europæiske PVC-industris miljøprogram VinylPlus, finansieret en undersøgelse af mulighederne for indsamling og genanvendelse af blød PVC i Danmark. Vi har med tilfredshed konstateret, at Skatteministeriet i høringsskemaet til PVC-afgiftsloven kvitterer for, *“at branchen tager initiativ til, at muligheden for genanvendelsen af blød PVC forbedres, så flest mulige produkter som indeholder blød PVC, genanvendes og dermed holdes ude af affaldsforbrændingen.”*⁶

⁵ https://www.ft.dk/ripdf/samling/20201/lovforslag/l68/20201_l68_betaenkning.pdf

⁶ <https://www.ft.dk/samling/20201/lovforslag/L68/bilag/1/2271827.pdf>

Rambøll udfører opgaven og samlenotatet er i skrivende stund netop færdigskrevet. Heri konkluderes at:

*"Det er kendetegnende, at den bløde PVC netop benyttes i disse produkter (gulvbelægninger, folier, presenninger, reklamebannere, klimahåndteringsudstyr, hoppeborge, sportsudstyr og medicinsk udstyr red.), fordi det enten er slidstyrke, vejrbestandighed, levetid, sikkerhed og lignende helt specifikke produkttegenskaber, der gør sig gældende."*⁷

Omkring mulighederne for at gennemføre cirkulær økonomi inden for området blød PVC, er konklusionen:

"Set i en cirkulær økonomisk og bæredygtighedsmæssig optimal sammenhæng vil de bløde PVC-produkter til professionelt anvendte formål i kraft af lang levetid kunne repræsentere væsentlige besparelser i brugen af jomfruelige materialer i vinylproduktionen, hvis de i stedet for deponering gøres mulige at genanvende."

Omkring indsamlings- og genanvendelsesmulighederne konkluderer rapporten følgende

"Teknologigennemgangen viser, at der er modne og velafprøvede mekaniske genanvendelsesteknologier, som kan bruges til genanvendelse af blød PVC indenfor et bredt udvalg af produktgrupper ... Branchespecifikke tilbagetagningsordninger ser ud til være en reel og effektiv mulighed."

Deltag i cirkulær ordning for blød PVC og bliv fri for afgifter

Rambøll-notatet skitserer afslutningsvis en cirkulær ordning for blød PVC, hvor afgiftsfritagelse skal skabe incitament for, at virksomheder vil indtræde i ordningen. I kort form går denne ordning ud på, at virksomhederne etablerer en mærkningsordning, så affaldsbehandleren kan identificere affaldet som fri for uønskede stoffer. Rambøll foreslår yderligere, at Indtægterne fra afgiftsbelagte produkter, som ikke er tilmeldt den cirkulære ordning for blød PVC, medfinansierer udviklingen af nye teknologier for genanvendelse af blød PVC herunder udviklingen af detektionsteknologier, som kan scanne og identificerer produkter med uønskede historiske tilsætningsstoffer og anden udvikling, som kan øge genanvendelsen af blød PVC.

I PVC Informationsrådet er vi overbevist om, at hvis det i den endelige handlingsplan for cirkulær økonomi bliver ekspliciteret, at PVC-afgifterne bortfalder, hvis PVC-virksomhederne deltager i genanvendelsesløsninger, så kan PVC-afgiftsloven udgøre et incitament for at fremme den grønne omstilling.

⁷ Rambøll: "Cirkulære visioner for blød PVC – samlenotat," 2021 (kan rekvireres ved henvendelse til PVC Informationsrådet)

Tid til et paradigmeskifte

Som det fremgår af ovenstående, er der mange modsigelser og paradokser i den danske PVC-politik:

Man vælger at lægge afgifter på blød PVC, selvom Skatteministeriet har konkluderet, at afgiftsinstrumentet ikke virker.

Man vælger at afgiftsbelægge ftalater for at begrænse forbruget, selvom ftalaterne allerede er reguleret med et forbud i EU.

Man ønsker at substituere PVC via adfærdsregulerende afgifter, selvom man har fundet frem til, at der ikke findes brugbare alternativer inden for de fleste anvendelser.

Man ønsker at substituere PVC, fordi PVC-affaldet giver problemer i affaldsforbrændingen, selvom den cirkulære økonomi generelt udelukker forbrænding.

Man ønsker at substituere PVC, selvom man ikke har dokumenteret, at alternativerne er bedre ud fra en LCA-betragtning.

Hvis vi ønsker at forstå de seneste 30 års PVC-politik, så finder vi, at paradigmebegrebet kan være et nyttigt begreb at anvende. Paradigmebegrebet indfører vi i dette høringssvar, fordi begrebet måske kan hjælpe med til at føre PVC-diskussionen i en mere moderne, konstruktiv, nuanceret og oplyst retning.

Som det fremgår, kan vi konkludere, at miljømyndighedernes paradigme er, at PVC skal substitueres og ikke høre hjemme i den cirkulære økonomi. Myndighederne har været tro mod dette paradigme i de seneste tre årtier. Intet har fået dem til at ændre grundholdning til trods for, at tungmetaller og uønskede ftalater er udfaset, genanvendelse er øget markant, emissioner fra produktion er reduceret betragteligt, og forbrændingsteknologier er blevet udviklet. Derudover rører det ikke de danske myndigheder, at FN og EU-Kommissionen anser PVC-industrien som rollemodel for andre industrisektorer og netop som en frontløber for den cirkulære økonomi.⁸

Det gælder normalt for paradigmer, at hvis der ophober sig for mange uregelmæssigheder og paradokser i ens verdensbillede, så er man ikke længere i stand til at forklare sin paradigmatisk position, og derfor må man overveje, om der måske er noget galt med de grundantagelser, man har bygget sit verdensbillede på. Vi opfordrer til, at myndighederne overvejer om deres PVC-paradigme holder, eller om det måske er tid til, at et nyt og tidssvarende paradigme skal opstilles, hvor PVC'ens cirkulære potentiale, som påvist af Rambøll, tages i betragtning.

Ole Grøndahl Hansen
PVC Informationsrådet, 08.02.2021

⁸ <https://vinylplus.eu/About-VinylPlus/stakeholders>

Dato 09.02.2021

Hanne Juel

Tlf. +45 2963 0235

Hanne.juel@ru.rm.dk

Side 1

Region Midtjyllands høringsvar i forhold til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Tak for muligheden for at afgive høringsvar til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032 (herefter "planen").

Høringsvaret er udarbejdet med udgangspunkt i Regional Udviklings arbejde med kommuner og affaldsselskaber, der retter sig mod at omsætte alle elementer af den cirkulære økonomi i myndighedsområderne. Region Midtjylland arbejder også med cirkulær økonomi i den regionale drift som led i regionens bæredygtighedsstrategi.

Baggrundsforståelse

Planen beskriver de nuværende forhold og den retning, som sættes for forebyggelse og håndtering af affald i Danmark frem mod 2032. Sammen med bl.a. affaldsbekendtgørelsen implementerer planen de mål og krav, der fremgår af særligt EU's affaldsdirektiv fra 2018. Samtidig understøtter planen klimalovens mål om 70 % reduktion af drivhusgasudledning i 2030. Handlingsplan for cirkulær økonomi etablerer grundlaget for at sikre mindre affald samt mere og bedre genanvendelse inden for alle sektorer. Derudover sættes der i planen ekstra fokus på, hvordan værdikæderne inden for biomasse, byggeri og plastik kan blive mere cirkulære.

Region Midtjylland er generelt enig i at anvende den cirkulære økonomi som løftestang for udmøntningen af planen. Region Midtjylland arbejder derfor på en ansøgning til Life IP programmet, der netop har fokus på udmøntning af handlingsplanen med afsæt i principperne for cirkulær økonomi. I forhold til sundhedsområdet har vi netop vedtaget en ambitiøs bæredygtighedsstrategi, hvor den cirkulære økonomi også er et centralt fokus område.

Arbejdet i Region Midtjylland tager dels afsæt i, at regionen siden 2010 har arbejdet med cirkulær økonomi i samarbejde med

kommuner, virksomheder og videnspartnere regionalt og internationalt.

Gennem indsatser som Partnerskab for Cirkulære Kommuner, Rethink Business, Circularity City og Værdikædeprojektet har vi udviklet konkrete greb til omsætning af cirkulær økonomi i praksis. I forhold til arbejdet på de interne linjer har vi gennem en årrække haft fokus på den cirkulære økonomi både i forhold til indkøb og i forhold til samspillet mellem indkøb og affaldsminimering, ligesom vi har et stigende fokus på at øge genanvendelsen af affald.

Vi har iagttaget, at de erfaringer vi har med arbejdet på området i høj grad stemmer overens med European Green Deal og den tilhørende Circular Economy Action Plan fra the European Commission. Ud fra disse tre perspektiver har vi følgende kommentarer.

Sortering

I Region Midtjylland betragter vi det som meget positivt, at der nu skal udsorteres i 10 fraktioner, men den korte tidsfrist for gennemførelse af arbejdet bevirker at der alligevel ikke sker den ensretning, der er behov for. Det indebærer, at der på kort sigt sker en udsortering efter indsamling, der baseres på fraktionssammensætninger, der ikke er ens. Eksempelvis udsorteres plast i nogle kommuner i en ren fraktion, mens det i andre udsorteres sammen med metal. Når udsorteringen er sket, er det centrale spørgsmål: hvad der sker i næste led i værdikæden?

Lovgivningen lægger op til at borgere og kommuner skal sortere i 10 fraktioner, at kommunerne skal sikre infrastruktur og forestå transport til en modtager. Men i den model udestår, at en stor del af affaldet ikke har en modtager enten på grund af kvaliteten af det indsamlede eller fordi teknologi og værdikæder ikke er opbyggede.

Lige nu kan vi f.eks. se, at 50 % af de udsorterede tekstiler i Region Midtjylland går til forbrænding. En stor del af mængden har ikke umiddelbart industriens interesse til at indgå i industriel produktion af nye produkter, ligesom at kompositmaterialerne, der udgør størstedelen af den udsorterede fraktion, ikke umiddelbart kan genoparbejdes til pulp og nye fibre. Så der skal findes løsninger på, hvad der skal ske med de ophobede mængder tekstil, indtil der findes løsninger i produktionsleddet, i den industrielle produktion og i genoparbejdningsleddet?

Der er behov for, at der er tid til omstillingen, og at kravet om reel genanvendbarhed kan omsættes i praksis. For at honorere kravet er det også nødvendigt, at der allerede i produktionsleddet tages stilling til, hvordan produktet efter endt brug kan indgå i nye materialer.

Forebyggelse af affald

I Region Midtjylland finder vi det meget positivt, at forebyggelse af affald indgår i affaldsplanen og nu også indgår som en del af affaldshierarkiet.

Det står dog ikke tydeligt i planen, hvordan forebyggelsen skal ske i praksis ud over elementer i det udvidede producentansvar. Vi bemærker også, at forebyggelse i dele af planen defineres som mere genanvendelse. I den cirkulære økonomi ses forebyggelse mest som ændret design i produktionsfasen med henblik på længere levetid, renere materialesammensætninger og design til adskillelse, hvilket med fordel kunne blive styrket i planen.

Der kunne med fordel også øges fokus på forebyggelse i form af indkøb som trækraft i omstillingen. Der henvises til strategi for "Grønne indkøb for en grøn samtid", men der savnes en konkret kobling mellem strategi og handlingsplan.

Genbrug

Det øgede fokus på øget genbrug og dermed forlængelse af produkters levetid er positivt.

Grundlæggende er der i dag i Danmark mange indsatser i forhold til genbrug fra det direkte genbrug, til reparation og levetidsforlængelse. Det er dog ikke alle, der kan ses udmøntet og skaleret i planen.

Igennem mange år har der f.eks. været fokus på, hvordan sikring af kvalitet i forhold til f.eks. genbrugte byggematerialer kan ske. Et eksempel er Partnerskab for bæredygtig byggeri, som blev initieret og drevet af Miljøstyrelsen. Her kom der en del løsningsforslag op, som med fordel vil kunne implementeres i handlingsplanen.

Opbygning af markeder udgør også en udfordring. Der savnes initiativer, der løser disse udfordringer på et nationalt niveau. Endelig er understøttelse af muligheder for at reparere produkter i stedet for at bortskaffe dem centralt. Her kunne man overveje initiativer som fremmer de økonomiske incitamentter ved reparationer og andre tiltag, der kan fremme at andelen af produkter, der bliver levetidsforlænget via reparation. Det er en udfordring at nye produkter kan være billigere end at få foretaget en reparation.

Genanvendelse

I Region Midtjylland bemærker vi, at industriel genanvendelse har en meget høj placering i planen, og at cirkularitet associeres primært til genanvendelse som ny sekundær råvarer. Genanvendelse er positivt, og øget genanvendelse kan være medvirkende til at komme op i affaldshierarkiet. Der er dog udfordringer jfr. ovenstående

argumenter om, at der ved det stærke fokus på genanvendelse, ikke er et tilstrækkeligt fokus på de områder, der kan ændre forbruget af ressourcer og CO2 påvirkning radikalt, nemlig forebyggelse af affald i produktionsleddet, i indkøbsleddet og i en ændret forbrugeradfærd.

Endvidere er der en – som tidligere nævnt - en lang række forudsætninger der ikke er tilstede i forhold til produktions- og aftagerled.

Partnerskaber og offentlig privat innovation som et fundament for den cirkulære økonomi

Den måske største udfordring i planen er det manglende fokus på at netop partnerskaber og det at samarbejde i værdikæder, er en forudsætning for at accelerere den cirkulære økonomi.

F.eks. nævnes i mange nyere publikationer at offentlige grønne indkøb kan medvirke til at accelerere en omstilling i virksomhederne, til at udvikle produkter og forretningsmodeller, der fremmer længere levetid, materialerenhed og design til adskillelse og reparation.

Regions Midtjyllands værdikædeorienterede projekt, der havde fokus på emballageplast og hvordan alle langs en værdikæde kan få værdi ud af at omstille sig til den cirkulære økonomi, havde en positiv påvirkning på både produktionsled og indkøb. I projektet blev nye modeller for indkøb udviklet, nye tilgange til værdikæder blev også konceptualiseret. Der er brug for at tilgange som disse også finder vej til handlingsplanen, hvis omstillingen skal lykkes.

Projektet har i øvrigt senest udløst prisen som "Verdens bedste indkøber".

Mange innovationer er skabt af indsatser der udspringer fra det offentlige i samarbejde med det private. Det var eksempelvis kommunale affaldsselskaber, der var blandt de første til at begynde at sortere plastaffald for at øge mulighederne for genanvendelse. Ligeledes var det affaldsselskaber, der tog initiativ til at begynde at reparere på hårde hvidevarer, der let kunne repareres, men som var afleveret på genbrugspladser, fordi det var for dyrt for forbrugerne at få dem repareret. Dermed var kommunale initiativer med til at pege på behovet for at ændre den danske WEEE-implementering, hvilket der nu er sikret lov hjemmel til med vedtagelsen 4. juni 2020 af L112, der bl.a. omhandler hjemmel til en såkaldt "*modernisering af indsamling og behandling af elektronikaffald*".

Klinisk Risikoaffald

Region Midtjylland hilser det velkomment at vejledningen om håndtering af klinisk risikoaffald vil blive opdateret for at afspejle det nuværende regelsæt. En opdatering vil kunne reducere potentielle smittefarer ved korrekt klassificering og håndtering af affaldet. Af

handlingsplanen fremgår, at opdateringen sker i dialog med branchen og med inddragelse af relevante styrelser i arbejdet.

Bidrag til det videre arbejde

Igen tak for en rammesættende plan med udgangspunkt i cirkulær økonomi. I Regionen Midtjylland vil vi gerne bidrage til løsninger af nogle af ovenstående udfordringer og stiller os gerne til disposition i forhold til drøftelser og løsningsforslag.

Venlig hilsen
Rolf Johnsen
Kontorchef, Klima Ressourcer og Grøn Omstilling

Høring om Handlingsplan for Cirkulær Økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020 – 2032

Jr.nr. 2020-22977

Høringssvar fra Region Nordjylland, Regional Udvikling
Jr.nr. 2020-042529

8.februar 2021

Region Nordjylland har 9. december 2020 modtaget invitation til afgivelse af høringssvar til Handlingsplan for Cirkulær Økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020 – 2032. Høringssvaret tager afsæt i Region Nordjylland som organisation med dens sygehuse og institutioner. Høringssvaret forholder sig således udelukkende til de dele af udkast til handlingsplan, som vedrører Regionen i forhold til affaldshåndtering.

Region Nordjylland anser handlingsplanen som en god og systematisk plan, med en god opdeling i beskrivelser af nuværende situation og en række gode forslag til forbedringer. Handlingsplanen ses som et vigtigt bidrag til at styrke indsatsen for affaldsforebyggelse, forbedret håndtering og reducere affaldsmængder.

Region Nordjylland har følgende specifikke bemærkninger i forhold til udkast til national plan.

1. Generelt

- Handlingsplanen bør have så tilpas brede rammer, at det muliggør lokale løsninger til bæredygtighed og affaldshåndtering. Det gælder ikke mindst for affaldsfraktioner, hvor der kan være lokale hensyn og forudsætninger, som skal tilgodeses.
- Der bør være flere forslag til løsninger, der er mere bindende, konkrete og realistiske. Der er en række forslag om indberetninger og forsøg på standardiseringer, men det er nok tvivlsomt om det vil ændre meget.

Afsnit 2 om Rammer for forebyggelse og håndtering af affald

- Affaldsplanen tager udgangspunkt i affaldshierarkiet. Planen bør skabe rum for innovative løsninger til at fremme affaldshierarkiet. Dermed vil der ofte kunne skabes lokale og Regionale løsninger på udfordringer i affaldshåndtering og -forebyggelse, der styrker intentionerne i affaldshierarkiet.
- Planen bør fremhæve vigtigheden af, at der generelt kun kan tilgås materialer som opfylder affaldshierarkiet.

Afsnit 3 om Mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne

- Planen fremhæver designfasen i værdikæden for at fremme mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcer. Planen bør tilgodeses, at genbrug i hospitalsregi kan være udfordret, da det af hygiejne hensyn ofte ikke er muligt. En styrket designfase vil på sigt bidrage til løsninger på det.

En stor del kan ikke genanvendes og ikke rentabelt at opgradere til anvendelig tilstand. Oftest går denne del til skrot og bliver oftest brændt.

Afsnit 4 om Mere og bedre genanvendelse

- Planen lægger op til mere ensartet sortering. Omkring sortering af affald kommuner imellem vil det være fordelagtigt, at planen forstærker en udvikling af en ensartet indsamlings- og anvisningsordning på nationalt plan.
- For at opnå genanvendelighed er det væsentligt, at der sikres en ensartet sorteringsstrategi på nationalt plan. En sortering i hele 10 fraktioner er unægtelig en klimamæssig gevinst, men giver

udfordringer, hvis sorteringen i 10 fraktioner skal foregå i yderste led. Det vil betyde et tilsvarende antal affaldsbeholderen, hvilket er udfordrende at finde plads til.

- Det bør derfor lægges op til at aftagerne af affald laver kombineret indsamling, for derefter at blive adskilt og sorteret senere i forløbet. Dog skal det være under hensyntagen til, at fraktionerne ikke forurener hinanden og dermed mindsker genanvendeligheden.
- Planen fokuserer på genanvendelse af høj værdi i en værdikædebetraktning. Det er en vigtig forudsætning for nye samarbejder om affaldsløsninger mellem producent, forbruger og aftager.

Umiddelbart er der i dag en divergerende sortering af affald kommuner imellem. Det er ikke hensigtsmæssigt, idet den enkelte bliver i tvivl omkring korrekt sortering, alt efter hvilken kommune man opholder sig i.

I forhold til ensartet sortering bør det som udgangspunkt være målsætningen. Dog er Regionen med dens virksomheder og institutioner en meget kompleks organisation med vidt forskellige forudsætninger. Det vil i visse tilfælde kunne vanskeliggøre en ensartet tilgang til sortering. Som eksempel vil der for speciaalsektoren også indgå pædagogiske overvejelser i affaldshåndteringen.

Afsnit 5 om Bedre udnyttelse af biomasse

- Det forekommer ikke hensigtsmæssigt, at det er mål om samfundsøkonomisk gevinst (5.1.3), der skal styre analysen om biomasse og raffinering. Samfundsøkonomisk gevinst er netop ikke hovedformålet med den nationale plan. I stedet burde fokus i analysen være hvorledes målsætningerne og visionerne i planen kan nås. Herunder at andre vedvarende energiformer kan substituere biomasse produktion, for at sikre mindst mulig CO2 udledning. Det er væsentligt, at der ikke satses på energiproduktion, som fordrer, at der sikres tilførsel/produktion – måske endda øget produktion - af affald/ biomasse.
- Region Nordjylland vil selvfølgelig også have denne tilgang til affald og anvendelsen heraf (energiproduktion) i arbejdet med Grøn Energi Nordjylland 2040
- Planen fokuserer på udvikling af innovative løsninger for biomasse fra lavværdi til højværdi. Det understøtter Regionens arbejde med at undgå madspild.

Afsnit 6 om Bæredygtigt byggeri

- Om byggeriet nævnes, "Der indføres i 2023 krav om standardiserede nedrivningsplaner og kompetencekrav til selektiv nedrivning af byggerier, så værdifulde materialer i højere grad end i dag genbruges og genanvendes, før de nyttiggøres som fx fyld under veje eller i støjvolde". Alt for meget byggeaffald ender som vejfyld og lignende, altså på et lavt niveau. Hvis problemet reelt skal løses, skal bl.a. følgende inddrages:
 1. Krav om genanvendelse af en vis procentdel på tilsvarende niveau i forbindelse med nedrivning.
 2. Opbygge et marked for genbrug af mursten, teglsten og beton.
 3. Støtte til forskning i bedre genanvendelse af byggematerialer.
 4. Afgifter på råstoffer.
 5. Der vil kunne skabes en bedre udnyttelse af naturressourcerne, hvis der blev stillet krav til ejer/indvinder af råstofgrave om tømning af gravene.
- I forhold til initiativer om materialeforbrug (6.1.3) er der behov for mere og andre initiativer end blot et "fokus" på mindre ressourceforbrug. Forbruget af råstoffer er i dag helt efterspørgselstyret jf. råstofloven. Der er behov for initiativer – ændringer af råstofloven, som sikrer politisk styring af udbuddet af råstoffer, hvor der fx kan peges på substitution til virgine mineralske råstoffer, så målene og visionerne kan nås.
- Omkring bæredygtigt byggeri virker planens målsætninger om livscyklus, materialevalg, vedligehold og renovering hensigtsmæssige. Regionen har stor fokus på anvendelse af bæredygtige materialer i forbindelse med nybygning. Dog er Regionens hospitaler og institutioner udfordret, da der rådes over en bygningsmasse, som på mange områder er nedslidt. Det påvirker mulighederne i forhold til optimal livscyklus. I forbindelse med kommende nybyggeri forbedres mulighederne markant.

Afsnit 7 om Plastik i en cirkulær økonomi

- Planens fokus på nedbrydelig plast og håndtering i en grøn omstilling er hensigtsmæssig. Det bidrager til rammerne for Regionens fokus på udskiftning af engangsplastmaterialer til mere klimavenlige materialer.
- I den henseende er det vigtigt, at planen understøtter, at der fra leverandørerne ikke tilbydes materialer, som er produceret af plastik fremfor de klimavenlige typer. Dette for at undgå at prisen bliver en afgørende faktor, der i det samlede perspektiv kun skabe unødvendig lang omstillingsproces.
- I forhold til plast er det nødvendigt med hårde indgreb:
 1. Faste krav om anvendelse af den konkrete plastik i alle produkter, således, at alt kan genanvendes. Industrien for plastgenanvendelse ønsker sådanne krav.
 2. Genanvendelse af plastik styres af indkøb. Der må sættes fokus på plastemballage, som er et stort område. Der må stilles krav om mindre og mere praktisk emballage og om 100% genanvendelighed.
 3. Krav om genanvendelse af alt husholdningsplastik

Erfaringsmæssigt kan særdeles meget plastaffald hurtigt ændres fra at være genanvendeligt til at skulle forbrændes, blot fordi der anvendes lim som forseglingsmateriale. Her bør producenter og leverandører oplyses omkring problemstillingen, således der kan udvikles på området.

Afsnit 8 om Fremskrivninger og forsyningssikkerhed

- I forhold til sorteringer bør der i forhold til affaldsdatasystemet være tilpas brede rammer til, at registrering af affaldsdata kan tilpasses lokale ønsker og forudsætninger for registrering.
- Datainformation om affald skal ikke kun ses i en opgørelses- og overvågningssammenhæng. Det skal også kunne anvendes som styringsredskab indenfor Regionens organisation til at identificere fokusområder og indsatser til forbedring af affaldshåndtering og – forebyggelse.

København, d. 9. februar 2021

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Att: Ida Marie Sandvik
mim@mim.dk
Cc: idams@mim.dk

Hørings svar - Handlingsplan for cirkulær økonomi

Miljøministeriet har ved høringsbrev af 8. december 2020 anmodet RGS Nordic om bemærkninger til *Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032*. RGS Nordic takker for muligheden for at kommentere på handlingsplanen, der skal udgøre Danmarks nationale affaldsforebyggelsesplan og affaldshåndteringsplan.

RGS Nordic har bemærkninger til handlingsplanens kapitel 6 om bæredygtigt byggeri samt kapitel 8 vedr. forsyningssikkerhed. I nedenstående gennemgås RGS Nordics generelle bemærkninger samt baggrund for disse, herunder eget arbejde med genanvendelse af byggematerialer. Afslutningsvist anføres nogle konkrete forslag til forbedringer af handlingsplanen.

Overordnede bemærkninger rettet mod kapitel 6: Bæredygtigt byggeri.

I afsnit 6.4 i Handlingsplan for cirkulær økonomi fremhæves, at bygninger kan betragtes som materialebanker for genanvendelse, og der opsættes en række målsætninger for mere og bedre genanvendelse (afsnit 1.1), samt at dette skal måles ved en indikator for andelen af bygge- og anlægsaffald, der forberedes med henblik på genbrug eller genanvendelse (tabel 1.1.1).

For at denne omstilling fra nyttiggørelse til øget genanvendelse kan blive en realitet, ser RGS Nordic tre forudsætninger, der skal være på plads. Det drejer sig om følgende:

1. Kvalitet
2. Dokumentation
3. Industrialisering

I nedenstående afsnit beskrives disse forudsætninger, samt hvorledes RGS Nordic ser, at disse kan konkretiseres i handlingsplanen.

1. Øge kvaliteten af genanvendte byggematerialer

Materialerne, der fremkommer fra byggeaffald, skal have en markant bedre kvalitet for, at de kan genanvendes i nyt byggeri. RGS Nordic støtter, at selektiv nedrivning udgør et centralt element i handlingsplanen for at forbedre udsortering af materialerne. Selektiv nedrivning er et centralt element, der understøtter udsortering. I dag kommer ca. 60% af materialerne fra renoveringer og via de kommunale genbrugsstationer. For at værdierne i disse materialestrømme kan bevare deres værdi, bør der tilsvarende være fokus på screening og forbedret kildesortering for at bevare materialernes værdi fra dette affald. *RGS Nordic henstiller i den forbindelse til, at der iværksættes politiske tiltag med henblik på at sikre kvaliteten i alle materialestrømme.*

2. Genanvendte byggematerialer skal være veldokumenterede

Højere værdi i anvendelsen af materialerne fra byggeriet skal være veldokumenterede. Det gælder både i forhold til de tekniske egenskaber samt til den specifikke anvendelse. Det gælder i særdeleshed i forhold til de miljømæssigt uønskede stoffer, der udgør en stor udfordring ved materialerne fra byggeaffald.

Tekniske specifikationer vil kunne afklares med aftagere/købere af materialerne, men de miljømæssige kriterier vil kræve, at der fastlægges myndighedsbestemte grænse-/acceptværdier. *RGS Nordic støtter et planlagt nationalt initiativ om fastsættelse af grænseværdier i beton og tegl.* Dette vil medvirke til at understøtte miljømæssigt acceptabel fortsat nyttiggørelse af disse affaldsfraktioner. *RGS Nordic har iværksat kontrol af disse materialer og stiller sig til rådighed for regeringen og myndigheder i udarbejdelsen af disse nationale grænseværdier.*

3. Industrialisering af genanvendte materialer

Igennem flere år har der været en stor indsats for at øge genanvendelsen af byggematerialer fra nedrivninger og renoveringer. Imidlertid har indsatsen været på projektbasis, såvel som man har indført bæredygtighedscertificering af nybyggerier. Hos RGS Nordic ser vi gerne, at sektoren sammen med regeringen tager næste skridt i udviklingen af genanvendelse af byggematerialer i industriel skala. Dette er nødvendigt, da adgangen til de mange råstoffer i Danmarks undergrund ikke længere er nemt tilgængelige, og der er begyndende tegn på råstofmangel, specielt omkring hovedstadsområdet. Udarbejdelsen af en national råstofstrategi er derfor på tegnebrættet, og *RGS Nordic mener, at der bør gøres en aktiv indsats for at resourcerne i byggeaffald kan indgå som en væsentlig del af løsningen i denne råstofstrategi.*

Industrialiseringen af eksempelvis produktion af bæredygtig beton (mere herom i infoboks) er nødvendig for at komme knapheden på jomfruelige råstoffer til livs. Ligeledes bør der eksempelvis kunne opnås en bedre udnyttelse af de meget store mængder jord fra jordflytninger, hvor ren jord udgør op imod anslået 10 mio. tons. Råstofforbruget af anlægs- og vejmaterialer er årligt 15-20 mio. m³, svarende til op omkring 30 mio. tons. Dette trækker alvorligt på Danmarks råstoffressourcer. Den nuværende anvendelse af jord, hvor jord kun i begrænset omfang indgår i anlæg (fx støjvolde), bør suppleres med større anvendelse i øvrige anlægsarbejder. Dette må forventes at kræve stabilisering af jorden, så den kan opnå de ønskede tekniske egenskaber. *RGS Nordic mener derfor, at det er nødvendigt med politiske tiltag, som støtter udviklingen af industriel bæredygtig beton for at bringe Danmark i front i udviklingen af genanvendt betonaffald i stor skala, ligesom bedre udnyttelse af ren jord bør understøttes.*

Om RGS Nordics arbejde med genanvendte byggematerialer

RGS Nordic har igennem mange år været en del af byggeriets værdikæde, og vi håndterer omkring 1/3 af det danske byggeaffald. Her nyttiggøres hovedparten og kun en mindre andel genanvendes eller genbruges. RGS Nordic har sat en ambition om, at 80% af den materialestrøm, som vi håndterer, skal genanvendes eller genbruges.

RGS Nordic er derfor i gang med at transformere sin nuværende forretning med at fungere som affaldsmodtager for byggebranchen til at blive en leverandør af kvalitetsstyrede samt ydeevne- og miljødokumenterede materialer til genanvendelsesindustrien i industriel skala. RGS Nordic har igennem et MUDP finansieret udviklingsarbejde etableret produktion af certificeret, genanvendt betontilslag, der leveres til certificeret fabriksbeton. Dette er klar til at blive udbredt i fuld industriel skala, hvorved der

vil kunne spares op imod 400.000 tons jomfruelige råstoffer. Samtidig er der ifølge Dansk Betons Bæredygtig Beton Initiativ en besparelse på 7.500 ton CO₂ pr. år. Markedskræfterne har endnu ikke i sig selv kunne bringe dette op i den mulige industrielle skala.

Overordnede bemærkninger til kapitel 8: Fremskrivninger og forsyningssikkerhed

Fremskrivning af affaldsmængder er vanskeligt, hvorfor det er et naturligt udgangspunkt at basere disse på erfaringer fra tidligere år. Gennemgang af Affaldsstatistik for 2018 og de bagvedliggende rådata angiver efter RGS Nordics opfattelse ikke baggrundsdata for en vigtig affaldsstrøm. Det drejer sig om spildevand, primært fra industri-, forsynings- og rengøringsvirksomheder, der ikke kan ledes til behandling i de kommunale spildevandsrens anlæg. For spildevand sker ikke en opgørelse af de indgående spildevandsmængder, men derimod en opgørelse af det slam, der generes ved behandlingen.

RGS Nordics vurdering er, at denne affaldsstrøm af industrielt rens spildevand for 2018 udgjorde mellem 300.000 og 500.000 tons. Regeringen planlægger en strategi for miljøfarlige stoffer, hvilket må formodes at forøge denne affaldsmængde, dels fordi yderligere industrier må forventes at skulle søge andre løsninger end de kommunale rens anlæg, og dels fordi andre kilder som fx perkolat fra lossepladser og lignende vil skulle bortskaffes.

Behovet for indenlandsk forsyningssikkerhed til at løse denne behandlingsopgave må derfor forventes at stige. Det er relativt få virksomheder i Danmark, der kan bidrage til at løse denne opgave. Fortum (tidlige Kommunekemi) er omtalt som den eneste virksomhed, der løser denne opgave. Med en behandlingskapacitet hos Fortum på samlet 200.000 tons farligt affald, og hvor spildevand kun udgør en mindre andel, så vil dette behandlingsbehov ikke kunne dækkes af Fortum.

RGS Nordic er en af de øvrige affaldsbehandlingsvirksomheder, der også håndterer vandigt, farligt affald. På RGS Nordics spildevandsanlæg ved Stignæs (Stignæsværket) har vi en behandlingskapacitet på omkring 600.000 tons (m³) vandigt affald. Derfor henleder vi Miljøministeriets opmærksomhed på denne kapacitet, som bør indgå i fremskrivningen af affaldsmængder, samt i vurderingen af behov for forsyningssikkerhed.

RGS Nordics konkrete forslag ændringer i handlingsplanen

I. Ønske om ambitiøst delmål for genanvendelse af bygge og anlægsaffald

I tabel 1.1.1. lægges op til at etablere en KPI for andel af bygge- og anlægsaffald, der forberedes med henblik på genbrug eller genanvendelse, og der angives en status pr. 2018 på 37%. I overensstemmelse med udmeldingerne fra Klimapartnerskab for Affald og vand, cirkulær økonomi om genanvendelse på 90% i 2050, opfordrer RGS Nordic regeringen til at sætte et ambitiøst delmål. RGS Nordic foreslår delmål på 50 pct. i 2026 og 80% i 2032.

II. Øg andelen af genanvendt byggeaffald

For at komme den øgede knaphed af jomfruelige råstoffer til livs, mener RGS Nordic, at det er nødvendigt, at der skabes incitament for, at en større andel af byggeaffald bliver forberedt med henblik på genbrug eller genanvendelse. Dette incitament kan være i form af eksempelvis:

- a. Øgede råstofafgifter
- b. Skattefradrag ved genanvendelse i byggeri
- c. Mindstekrav for genbrug og genanvendelse i nybyggeri

III. Spildevand bør indgå som særskilt kategori for affaldsstrømme

Afsnit 8.1 om fremskrivning af samlede affaldsmængder bør udvides til at inkludere spildevand, der kræver en særlig specialiseret indsats. Her bør Affalddatabasen gennemgås for at kortlægge denne affaldsmængde for 2018. Fremadrettet bør der desuden tages hensyn til en forventning om yderligere behov i kraft af den kommende strategi for miljøfarlige stoffer. Denne affaldsstrøm formodes primært at være farligt affald.

IV. RGS Nordic bør nævnes og indgå som del af Danmarks forsyningssikkerhed for affaldshåndtering

Afsnit 8.7.2 om anlæg, der varetager forsyningssikkerhed og kapacitetsbehov for at håndtere farligt affald bør inkludere en beskrivelse af RGS Nordics anlæg. Derfor foreslår RGS Nordic at følgende tekst tilføjes afsnittet:

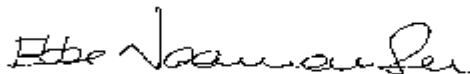
”RGS Nordic A/S er beliggende ved Stignæs og behandler årligt op imod 500.000 tons (m³) forurenede spildevand. Anlægget har flere behandlingstrin, der omfatter metalfældning, biologisk nedbrydning, mikrofiltrering og filtrering i aktivt kul. Anlægget genanvender affald fra industrivirksomheder i sine processer og genvinder olie fra olieholdigt spildevand. Anlægget kan behandle spildevand med indhold af tungmetaller og miljøfarlige, organiske stoffer som fx synteserester fra medicinalindustrien, oliekomponenter, PAH, PFOS og lignende.”

Afsluttende bemærkninger

RGS Nordic ser frem til at følge udmøntningen af handlingsplanen og ser frem til samarbejdet med bl.a. Miljøministeriet om evaluering og måling af handlingsplanens initiativer.

RGS Nordic stiller sig til rådighed for yderligere kommentarer og eventuelle spørgsmål.

Med venlig hilsen

Ebbe Tubæk Naamansen

Head of Group Sustainability